
Dr. Koltai Dénes

**Felmérés a hazai akkreditált felnőttképzési szervezetek
működéséről**

Országos és regionális elemzés

Kutatási zárótanulmány

Budapest, 2005

Sorozatszerkesztő: Lada László
Szerkesztette: Horváth Cz. János

Kiadja: Nemzeti Felnőttképzési Intézet
Felelős kiadó: Zachár László igazgató

A kutatást a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium támogatta
a Munkaerő-piaci Alap felnőttképzési célú keretéből

I. Előzmények	5
II. A kutatás célja, módszertana	6
III. A kutatás eredményei	8
III.1. Országos áttekintés	9
III.1.1. Az egyes szervezeti csoportok képzési kínálata	14
III.1.2. A képzési kínálati ágak szervezeti formák szerinti megoszlása	19
III.2. Regionális áttekintés	29
III.2.1. A Dél-alföldi Régió	29
III.2.2. Az Észak-alföldi Régió	38
III.2.3. Az Észak-magyarországi Régió	46
III.2.4. A Közép-magyarországi Régió	51
III.2.5. A Közép-dunántúli Régió	64
III.2.6. A Nyugat-dunántúli Régió	73
III.2.7. A Dél-dunántúli Régió	83
III.2.8. A regionális elemzés legfontosabb eredményei	94
IV. A felnőttképzési szervezetek akkreditációjának körülményei	97
IV.1. Az intézményi akkreditációval kapcsolatos elégedettség felmérés eredményei	97
IV.2. Összefoglaló elemzés az akkreditációs tevékenységgel kapcsolatban	109
V. A kutatás összefoglalása	110

I. Előzmények

Magyarországon, a felnőttképzési szervezetek, a rendszerváltástól eltelt másfél évtized eredményeként, egyre szabályozottabb körülmények között látják el munkájukat, végeznek felnőttképzési tevékenységet, illetve ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokat. Az egyes felnőttképzési szervezetek számára a működés alapvető szabályozója a felnőttképzési törvény. A jogszabály megállapítja ezen szervezetek legfontosabb, speciális működési feltételeit. A jogszabály ezen túlmenően lehetőséget ad arra is, hogy a munka minősége alapján az egyes szervezetek differenciálják magukat: a felnőttképzési akkreditációs folyamatban való sikeres részvétel a minőségi megkülönböztetés nyújtotta piaci előnyökön túlmenően az állam nyújtotta gazdasági előnyökkel jár.

A felnőttképzéssel foglalkozók számát csak közelíteni tudjuk. Biztosnak tekinthető adat három található. Egyik oldalról, kb. tízezer cég/szervezet tevékenységi körében van feltüntetve a felnőttképzési tevékenység. Másik oldalról, mintegy háromezer szervezet végez ténylegesen is felnőttképzési tevékenységet, legalábbis a regisztrációs számok alapján, a legalitás elsőrendű szempontját figyelembe véve, reálisnak ez a szám tűnik. Ebből az adatból vezethető le harmadik adat, az akkreditációval rendelkezők szám, amely mintegy ezer. Ez elég nagy szám, azt jelenti, hogy a felnőttképzési tevékenységet több-kevesebb rendszerességgel tényleg folytatók mintegy harmada rendelkezik olyan tanúsítvánnyal, amely igazolja, hogy egy államilag előírt minőségügyi/minőségirányítási követelménynek eleget tett. Kétségtelen az is, hogy kétharmadukról ugyanez nem mondható el.

Az elemzést bonyolítja, hogy jelentős számban tevékenykednek olyan szervezetek ezen a felnőttképzési piacon, amelyek több telephelyesek, esetenként tevékenységük az egész országterületre kiterjed: mivel mindegyik telephelyükön de facto önálló entitásként jelennek meg, így a gyakorlatban növelik a képző helyek számát. Ezen szervezetek jellemzője az is, hogy kivételnek nélkül élnek az akkreditáció nyújtotta előnyökkel, szövetségekbe, érdekvédelmi szervezetekbe tömörülnek, és igyekeznek befolyásukat, természetes módon latba vetni a felnőttképzési piaccal kapcsolatos közösségi döntések meghozatalakor. Jogilag a létszámuk nem jelentős, de telephelyi megjelenésüket tekintve számosságuk sokkal inkább az, így ezt a tényt figyelembe kellett venni az alábbi kutatás elvégzésekor.

II. A kutatás célja, módszertana

A **kutatás alapvető célja** a felnőttképzési piac helyzetfeltárása volt. Helyzetfeltárás alatt a következő szempontok megvizsgálását értettük:

- a kutatásba bevont szervezetek szervezeti formájának alakulása,
- a kutatásba bevont szervezetek földrajzi elhelyezkedésének vizsgálata,
- a kutatásba bevont szervezetek képzési kínálatának vizsgálata,
- a szervezeti forma és a képzési kínálat közötti összefüggés vizsgálata,
- a földrajzi elhelyezkedés és a képzési kínálat közötti összefüggés vizsgálata.

A szervezeti formák vizsgálata direkt tényfeltáró jellegű vizsgálat, a kutatás alapját jelentő adatfelmérés volt. A földrajzi elhelyezkedés vizsgálatánál az alapvető cél annak a felvázolása volt, hogy az egyes régiók fejlettsége, és az ott megjelenő felnőttképzési szervezetek számossága között van-e összhang, különös tekintettel az akkreditált felnőttképzési intézményekre.

A képzési kínálat vizsgálatánál az érdeklődés középpontjában szintén az előbbieket álltak: a vizsgálata vontak képzési kínálatát követi-e az adott régió, esetleg azon belül, egy adott megye gazdasági szerkezetét, ha nem, akkor milyen más tendencia rajzolható ki; kirajzolható-e egyáltalán tendencia a képzési kínálat regionális eloszlásából.

Az előbbi bizonytalansági tényező indokolja azt is, hogy foglalkoztunk a képzési kínálat és a szervezeti formák, valamint a képzési kínálat és a földrajzi elhelyezkedés együttes vizsgálatával is.

További **kutatási dimenziót** jelentett az is, hogy az akkreditált intézmények akkreditációs tapasztalatairól is megkérdeztük a kutatásba bevont szervezeteket. Az akkreditációval kapcsolatos elvárásaik és elégedettségük alapján jelentős következtetések vonhatók le a későbbi akkreditációs tevékenység számára is.

A kutatás módszertanát tekintve, a felmérés kérdőíves felmérés volt, amelynél a kérdőívet kitöltők egyben személyes interjúk keresztül mondhatták el kiegészítő véleményeiket.

A kutatás során 349 intézményi akkreditált felnőttképzési szervezettől érkeztek vissza adatok, ez a kutatás lefolytatásának idején a teljes intézményi akkreditált szervezetek mintegy 35%-át tette ki. Ez nagy merítésnek tekinthető, de a cél ez is volt: nem mintavételes, hanem minél szélesebb körű adatgyűjtés segítségével szeretnénk volna adatokat nyerni kutatáscéljainak a teljesítéséhez.

Igyekeztünk regionálisan is minél egyenletesebben az intézményeket, szervezeteket megkérdezni, ez a törekvésünk alapvetően sikerült is: mindegyik régióból rendelkezésre áll annyi adat, hogy az legalább a regionális elemzést lehetővé teszi. A továbbiakban a kutatás eredményeit közöljük, előbb az országos adatokat, majd a regionális eredményeket.

III. A kutatás eredményei

A szervezeti formák, valamint a képzési kínálat megoszlásának vizsgálatánál figyelembe kell venni azt, hogy az egyes jellemzőket milyen kategóriák mentén értelmeztük. Az értelmezés alapja, a felállított dimenziók a szervezeti formáknál a jogi meghatározottság szerint alakultak, míg a képzési kínálat tekintetében a gazdasági ágazatok szerinti jellemzés volt a dimenzionáló tényező. Ezek alapján a következő szervezeti formákat különböztettük meg:

- közösségi (állami-önkormányzati) szervezetek,
- részvénytársaságok,
- korlátolt felelősségű társaságok,
- betéti társaságok,
- közhasznú társaságok,
- egyéni vállalkozások,
- egyesületek, civil, non-profit szervezetek.

A képzési kínálat kategóriái a következőképpen alakultak:

- nyelvi,
- informatikai (alapvetően számítástechnikai, számítógép-kezelői),
- gépjárművezetői,
- egészségügyi,
- műszaki-ipari,
- kereskedelmi-vendéglátóipari,
- közgazdasági, jogi,
- szolgáltatási (ami a többi szolgáltatás jellegű formába nem fér be, pl. bébiszitter, kosárfonó stb.)
- agrár, valamint
- egyéb képzések.

III.1. Országos áttekintés

A 2004. november végén akkreditált felnőttképzési intézmények megyei, illetve regionális eloszlása a következőképpen alakult:

Régió	Akkreditált intézmények (db)
Közép-dunántúli régió	
Fejér megye	57
Veszprém megye	29
Komárom-Esztergom megye	25
Összesen	111
Dél-dunántúli régió	
Baranya megye	36
Somogy megye	34
Tolna megye	21
Összesen	91
Nyugat-dunántúli régió	
Győr-Moson-Sopron megye	34
Vas megye	25
Zala megye	35
Összesen	94
Észak-alföldi régió	
Hajdú-Bihar megye	67
Jász-Nagykun-Szolnok megye	42
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	69
Összesen	178
Dél-alföldi régió	
Bács-Kiskun megye	46
Békés megye	31
Csongrád megye	41
Összesen	118
Közép-magyarországi régió	
Budapest	233
Pest megye	74
Összesen	307
Észak-magyarországi régió	
Heves megye	32
Nógrád megye	18
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	60
Összesen	110
Mindösszesen	1009

Amint az látható, a regionális, illetve a megyei eloszlás nem követi a gazdasági fejlettségi adatokat. Ha megnézzük a régiók sorrendjét az akkreditált felnőttképzési szervezetek, valamint a gazdasági fejlettség (GDP) tekintetében, akkor a következőképpen alakulnak az adatok:

Régiósorrend az akkreditált felnőttképzési szervezeteket tekintve	Régiósorrend a gazdasági fejlettséget tekintve (GDP)
1. Közép-Magyarország	1. Közép-Magyarország
2. Észak-Alföld	2. Nyugat-Dunántúl
3. Dél-Alföld	3. Közép-Dunántúl
4. Közép-Dunántúl	4. Dél-Dunántúl
5. Észak-Magyarország	5. Dél-Alföld
6. Nyugat-Dunántúl	6. Észak-Magyarország
7. Dél-Dunántúl	7. Észak-Alföld ¹

1. táblázat

régiósorrend a felnőttképzési akkreditáció és a gazdasági fejlettség szerint

Ha eltekintünk attól, hogy az ország fővárosi túlsúlya miatt egyértelmű az első helyeken az azonosság, akkor is érdekes, és meglepő következtetésekre jutunk. Szinte fordított sorrend, a gazdasági fejlettség tekintetében utolsó észak-alföldi terület ugyanis biztos második a régiók között. A nyugat-dunántúliak viszont éppen fordítva, az utolsó előtti helyen tartanak az akkreditált szervezetek számát tekintve. Dél-Alföld helye is figyelemre méltó, hiszen elég stabilan található a felnőttképzési sorrendben a dobogó harmadik fokán.

¹ a 4-5. és a 6-7. helyen szereplő régiók közé gyakorlatilag egyenlőségjel tehető, a különbségek nem szignifikánsak.

A megyei sorrend a következőképpen alakul.

Megyesorrend az akkreditált felnőttképzési szervezeteket tekintve	Megyesorrend a gazdasági fejlettséget tekintve (GDP)
1. Budapest	1. Budapest
2. Pest	2. Pest
3. Szabolcs-Szatmár	3. Győr-Moson-Sopron
4. Hajdú-Bihar	4. Fejér
5. Borsod-Abaúj-Zemplén	5. Vas
6. Fejér	6. Komárom-Esztergom
...	...
...	...
16. Vas	17. Szabolcs-Szatmár
18. Komárom-Esztergom	18. Somogy
19. Tolna	19. Tolna
20. Nógrád	20. Nógrád

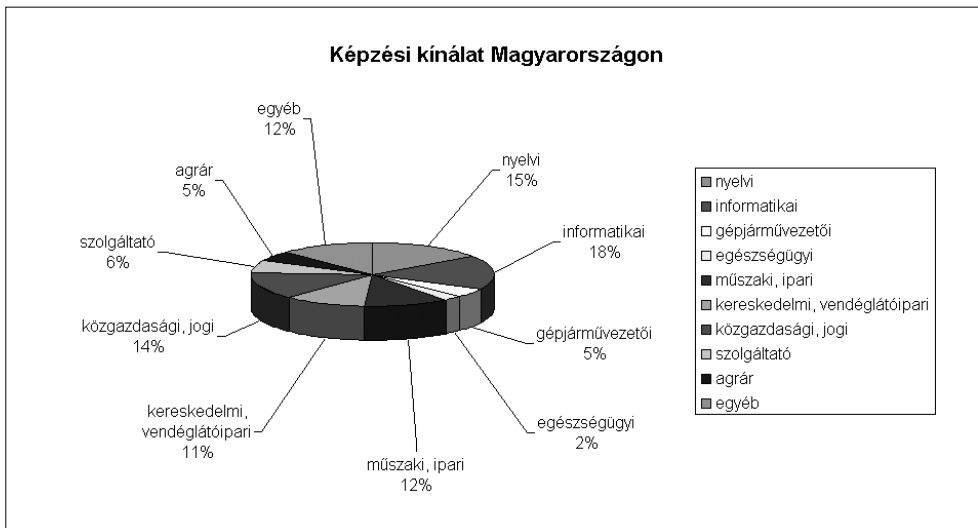
2. táblázat

megyesorrend a felnőttképzési akkreditáció és a gazdasági fejlettség szerint (részlet)

A sorrend eleje és vége itt megegyezik, azaz a legfejlettebb és legkevésbé fejlett megyék és a legtöbb, illetve legkevesebb akkreditált felnőttképzési szervezettel rendelkező megyék megegyeznek, azonban a köztes területen nagyjából ugyanaz a helyzet állapíthat meg, mint a régióknál: a relatíve fejletlenebb megyék igen jó szerepelnek az akkreditációs sorrendben, ami két, a kutatáson túlmutató, alaposabb elemzést igénylő következtetés levonását engedi meg:

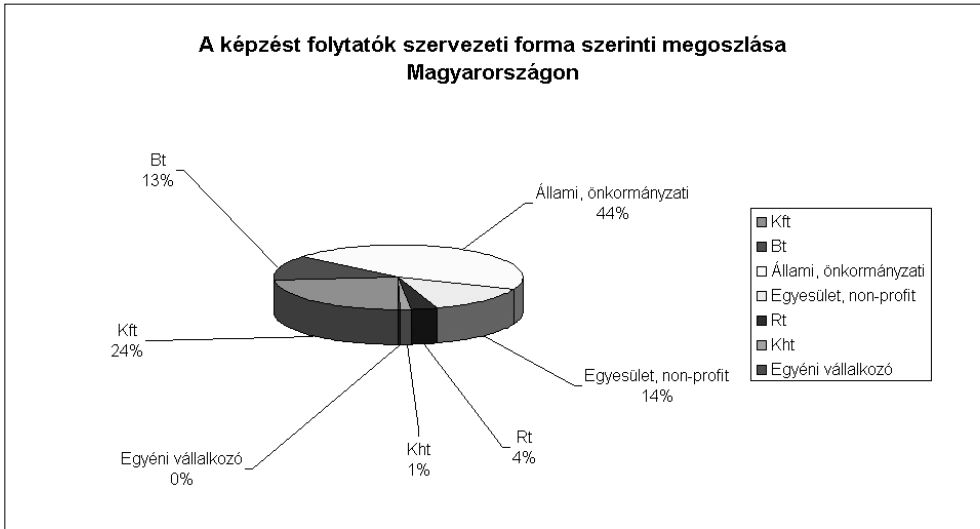
- egyrészt, az egyes megyék, illetve régiók gazdasági helyzete, valamint a régió felnőttképzési szervezeteinek minősége között nem lehet szignifikáns összefüggést találni;
- másrészt, a felnőttképzés minősége szempontjából „felkészültnek” tekinthető, de elmaradottabb fejlettségű megyék nem képesek kihasználni ebbéli erőforrás előnyüket.

A vizsgálatba vont akkreditált szervezetek képzési kínálata, valamint szervezeti forma szerinti megoszlása az alábbi két ábra szerint alakult.

1. ábra

Az adatokat összehasonlítva, megdöbbentő, hogy az ipart közvetlenül kiszolgáló, műszaki-ipari kategória 12%-os aránya jóval alatta marad az ipar GDP-n belüli részarányától a képzési „többség” ugyanakkor kizárólag a szolgáltatási oldalon jelenik meg, hiszen az agrárképzések és az agrárgazdaság részaránya nagyságrendileg megegyezik. Pozitív jelenség a nyelvi és informatikai képzések kiemelkedő részaránya, másik oldalról, a közgazdasági-jogi felnőttképzési programok „holtversenyes” második helye viszont továbbgörgeti azt a felsőoktatásban is megjelent problémát, miszerint ezen a két területen is megjelent a munkanélküliség.

2. ábra

A vizsgálatba bevont cégek szervezetek közel fele állami vagy önkormányzati, azaz mindenképpen közösségi tulajdonúak, további egyhatedük szintén a non-profit szféra tagja. Az üzleti szervezetek közül az egész mintában meghatározó a kft-k egynegyedét elérő aránya, ugyanakkor az egyéni vállalkozók száma elhanyagolható a vizsgált szervezeteket tekintve. A folyamat elég egyértelmű: a legkisebb felnőttképzési egységek is, ahol gyakorlatilag egy személy/oktató végzi a tevékenységet, legalább a betéti társaság szintjén formalizálják magukat. Ezzel magyarázható is a bt-k viszonylag jelentős száma.

Csalóka a részvénytársaságok alacsony értéke, ugyanis itt kell megemlítenünk azt a problémát, hogy miközben ezeknek a szervezeteknek a számossága nem jelentős, kiterjedtségük azonban szinte kivétel nélkül regionális/országos, azaz számarányuknál jóval jelentősebb a felnőttképzési piacon játszott szerepük.

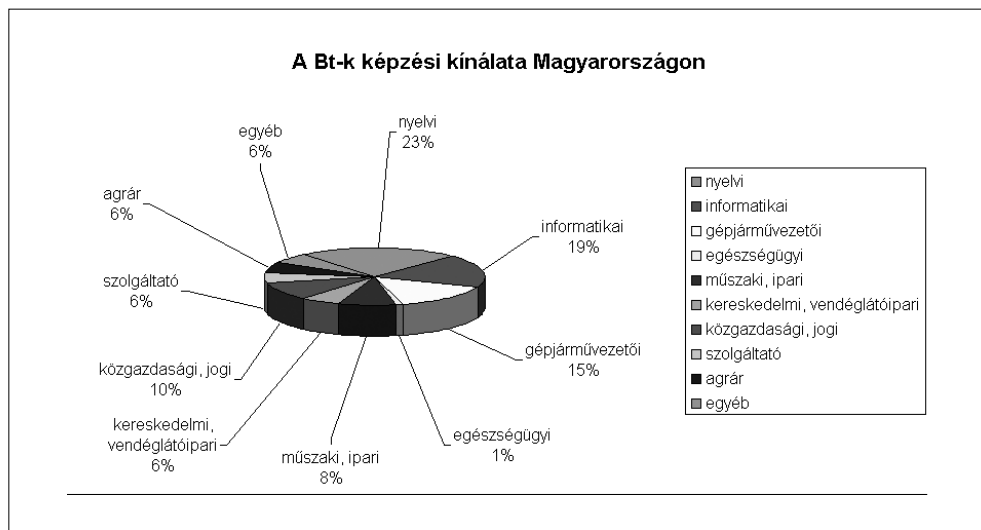
III.1.1. Az egyes szervezeti csoportok képzési kínálata

A következőkben azt vizsgáltuk meg, hogy az egyes szervezeti formák által kínált képzések milyen megoszlást mutatnak, azaz kíváncsiak voltunk arra, hogy *van-e kapcsolat a szervezeti forma kiválasztása mint stratégiai vezetési döntés, és a majdan nyújtandó kínálat diverzitása között*. Vezetélméleti alapokból kiindulva azt várhatjuk, minél inkább az alapító személyek személyes részvételéhez kapcsolható a szervezeti forma, annál inkább lesz szűkebb, az alapító személy(ek) kompetenciáihoz kötött ez a kínálat. Ugyanakkor a nagyobb kínálati diverzitást mutató szervezeteknél a kínálat diverzitásának jellegét nem lesz haszontalan megfigyelni. Az adatokat a 3-8. ábrák szemléltetik.

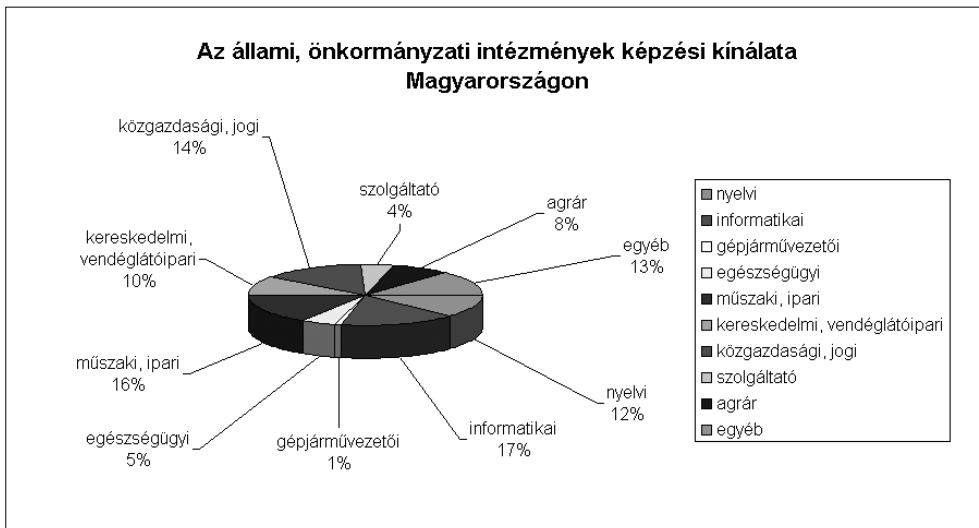
3. ábra

A vizsgálatba bevon korlátolt felelősségű társaságok majdnem minden képzési kínálati szektorban jelen vannak, azonban a szolgáltató ágazatokban dominánsak. Külön *kiemelkedik a nyelvi, az informatikai és a közgazdasági-jogi képzéseknek az aránya*, míg az agrár vagy éppen az egészségügyi képzések részaránya elhanyagolható. Ki lehet mondani, a kft-k elsődlegesen a kurrens, nagy kereslettel rendelkező, ugyanakkor gyorsan megtérülő képzési ágazatokban dolgoznak.

4. ábra

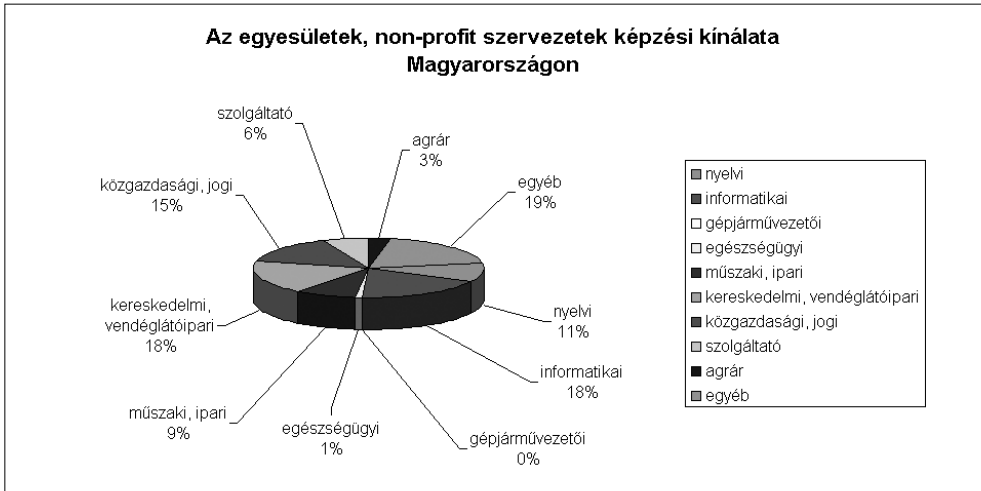
A betéti társaságok alapvető vállalkozás-gazdaságtani jellemzője, hogy személyegyesítő társaságok révén, az alapító egynéhány személy tudását, képességét kihasználó tevékenységet folytatnak, jellemzően kis tőkebefektetés mellett. A 4. ábrából ez az elméleti leírás teljes mértékben bizonyítást nyer: a vizsgálatba vont bt-k közel 60%-ban olyan képzéseket kínálnak, amelyek teljesítik a fenti elméleti kritériumokat, azaz nyelvet oktatnak, gépjármű vezetésre képeznek és számítógép-kezelői tanfolyamokat hirdetnek meg. Bár nem képezte vizsgálat tárgyát, de a *nyelvi és az informatikai képzések területén nagy valószínűséggel kijelenthető*, hogy általános és középiskolai nyelv- és informatika tanárok másodállású jövedelemszerző tevékenységéről van szó, szintén nagy valószínűséggel prognosztizálhatóan az iskola infrastruktúrájával tartott képzések révén, lokális igényeket kielégítve. *További kutatást igényelne ennek a nagy valószínűségű sejtésnek az igazolása*, már csak azért is, mert ennek révén különösen az általános iskolák jövedelemszerző lehetőségeit, valamint zömmel falusias térségekben szerepmódosításukat is fontolóra lehetne venni, amennyiben a *községi iskolák fennmaradását* nagymértékben elősegíthetné a felnőttképzésben való részvételük, amit adózási, társasági-jogi, valamint foglalkoztatás-politikai támogatási szabályok változtatásával elő lehetne segíteni.

5. ábra

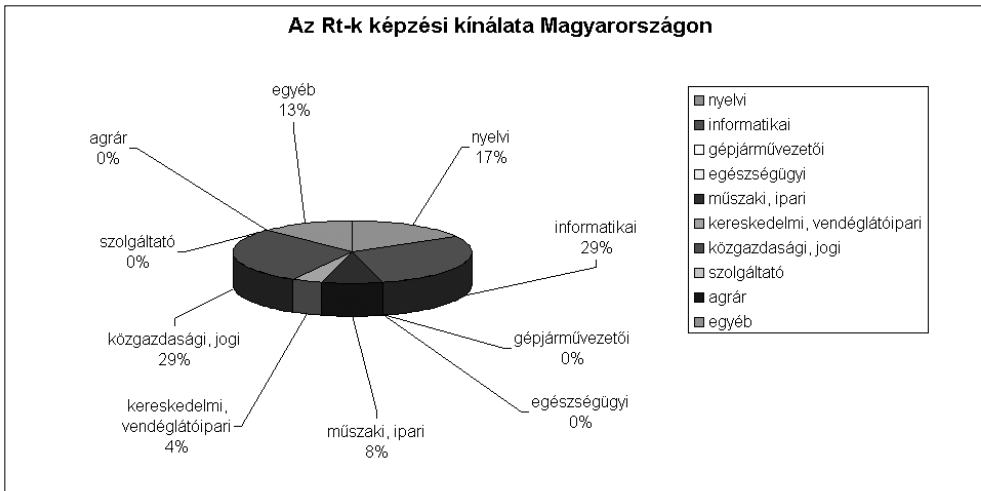
Az ábrából egyértelműen kitűnik, hogy a kisebb-nagyobb közösségi tulajdonú képzők megtalálhatók a képzési kínálat teljes palettáján, azonban megfigyelhetők sajátosságok is. A szocialista rendszerben is az egyik legjelentősebb felnőttképzési tevékenységet jelentő *gépjárművezetői piacról* ugyanis gyakorlatilag *kiszorultak*. Az *agrár* és a *műszaki-ipari* képzések területén ugyanakkor, egyfajta társadalmi szerepvállalást, kötelezettséget is felvállalva, jóval jelentősebb szerepet töltenek be, mint bármely üzleti csoport. Hasonlók mondhatók el az egészségügyi felnőttképzési tevékenységről.

A tevékenységstruktúra ilyen jellegű alakulása persze az egyes konkrét intézménytípusokkal is magyarázható: ebben a kategóriában szép számmal találkozunk felnőttképzési akkredítációt felvállaló szakiskolával, szakközépiskolával. Ide tartoznak a nagy regionális képzőközpontok is, amelyek képzési struktúrája szintén erősíti a fenti megállapításainkat.

6. ábra

A non-profit szereplők esetében, bár elvileg akár várható is lenne, mégsem találunk semmilyen kiugró specialitással, hacsak azzal nem, hogy ezek a szervezetek *sem játszanak semmilyen szerepet a gépjárművezetői képzésekben*. Figyelemre méltó továbbá az *egyéb képzések nagy aránya*, azaz az olyan képzéseké, amelyek semmilyen gazdasági ágazathoz közvetlenül nem voltak sorolhatók.

7. ábra

A részvénytársaságok képzési kínálatát országos szinten vizsgálva, roppant érdekes és egyértelmű adatokra jutunk. A vizsgálatba bevont (és az alacsony létszám miatt gyakorlatilag az összes intézményi akkreditált rt-ről szó van!) társaságok ugyanis, a dolgokat nem is egyszerűsítve, az *informatikai* és a *közgazdasági* képzések *domináns*, arányukat tekintve szinte egyeduralkodó szereplői, kiegészítve a nyelvi képzésekkel. Másik oldalról viszont, megint csak nagyon kicsi leegyszerűsítéssel élve, a többi képzési ágazatban gyakorlatilag, nincsenek jelen, a kereskedelmi-vendéglátóipari jelenlétük pl. alapvetően származékos jelenlét.

8. ábra

A non-profit szektor másik nagy ágának, a közhasznú társaságok szférájának a vizsgálata szintén több érdekességet rejt magában. A teljes kiszorulás és a dominancia egyidejű jelenléte figyelhető meg. Az egyesületi szektorhoz hasonlóan, a gépjárművezetői képzésekből való teljes kiszorulás figyelhető meg itt is. *Kiugró* viszont a *nyelvi*, *műszaki-ipari* és a *kereskedelmi-vendéglátóipari* képzések részaránya, a képzési kínálat több, mint háromnegyedét adják ezek a képzések. Különösen a műszaki-ipari adat az érdekes, mert ezeknek a szervezeteknek a képzési kínálatában foglalja el a legjelentősebb helyet ez a képzési ág. Hasonló mondható el az *agrárképzésekről* is, 11%-os arányuk szintén itt a legnagyobb.

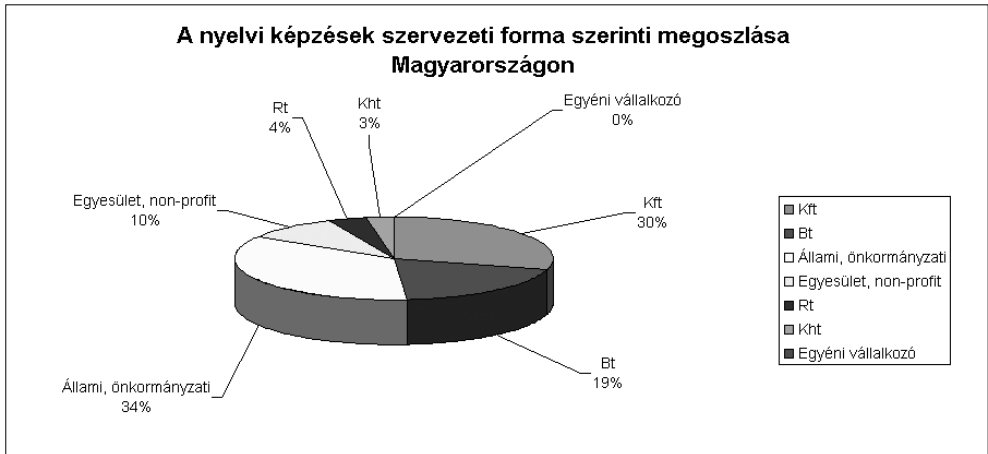
Összefoglalóan, a következő táblázatban lehet megjeleníteni az egyes szervezeti csoportok képzési kínálatában mutatkozó, kiemelkedő jellemzőket.

Szervezeti formák	Képzési kínálat legfőbb jellemzői
Betéti társaság	jelentős nyelvi, informatikai és gépjárművezetői képzők
Korlátolt felelősségű társaság	jelentős nyelvi, informatikai és közgazdasági-jogi képzők
Részvénytársaság	informatikai és közgazdasági-jogi képzések dominanciája
Állami-önkormányzati szervezetek	gépjárművezetés kivételével teljes kínálati spektrum, jelentős műszaki-ipari súllyal
Közhasznú társaságok	gépjárművezető képzés jelentéktelen, agrárképzésben és műszaki-ipari képzésben a legjelentősebb részarány
Egyesületek, egyéb non-profit szervezetek	gépjárművezető képzés jelentéktelen, egyéb képzésekben jelentős szerep

3. táblázat
a szervezeti formák képzési kínálatának legfőbb jellemzői

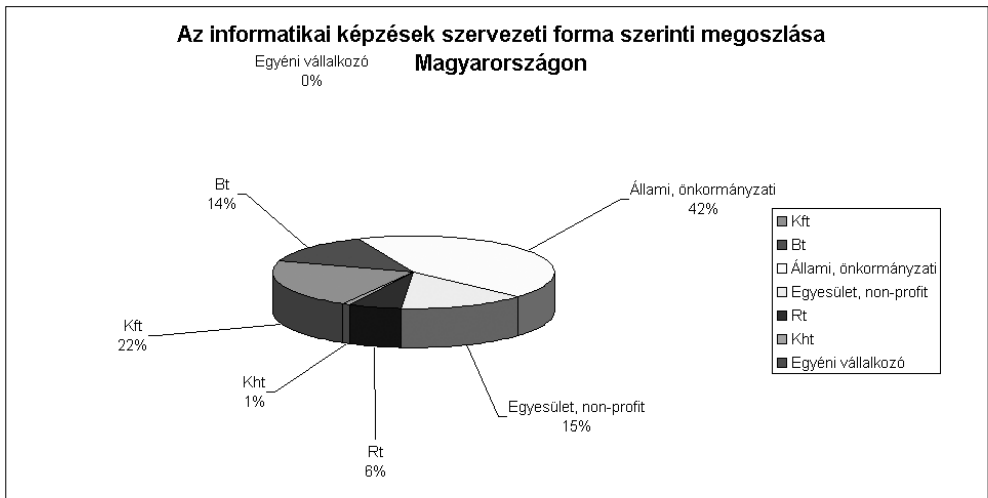
III.1.2. A képzési kínálati ágak szervezeti formák szerinti megoszlása

Vizsgálódásunkat megfordítjuk, arra vagyunk kíváncsiak, hogy az egyes képzési ágakat tekintve, azokban mely szervezetek játszanak jelentős szerepet, melyek pedig nem. A vizsgálódásunk fókuszában és egyben összehasonlítási alapként a 2. ábra adatai állnak, amelyek azt mutatják, hogyan oszlanak meg szervezeti formánként a vizsgálatba bevont akkreditált felnőttképzési szervezetek általában. ehhez képest tehetők érdemi megállapítások az egyes képzési ágak elemzésénél. (Az adatokat a 9-18. ábrák szemléltetik.)

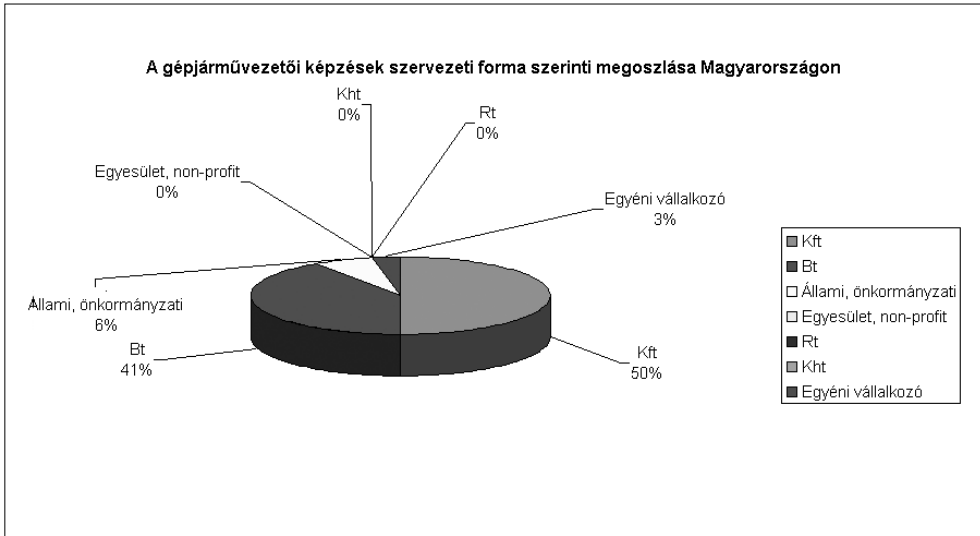
9. ábra

A nyelvi képzésekkel kezdjük az elemzést. Azonnal szembeötlik a *betéti társaságok* túldominanciája, már ami a szervezetek közötti létszámukat illeti: mintegy ötven százalékkal vannak *magasabban* képviselve a létszámarányuknál. A *korlátolt felelősségű társaságok* esetében egynegyedes túlreprezentáltság figyelhető meg. Ugyanakkor az *állami-önkormányzati* szervezetek több, mint 20%-os *alulreprezentáltsága* olvasható ki az ábrából, az egyesületeknek pedig mintegy 30%-os az *alulreprezentáltsága*.

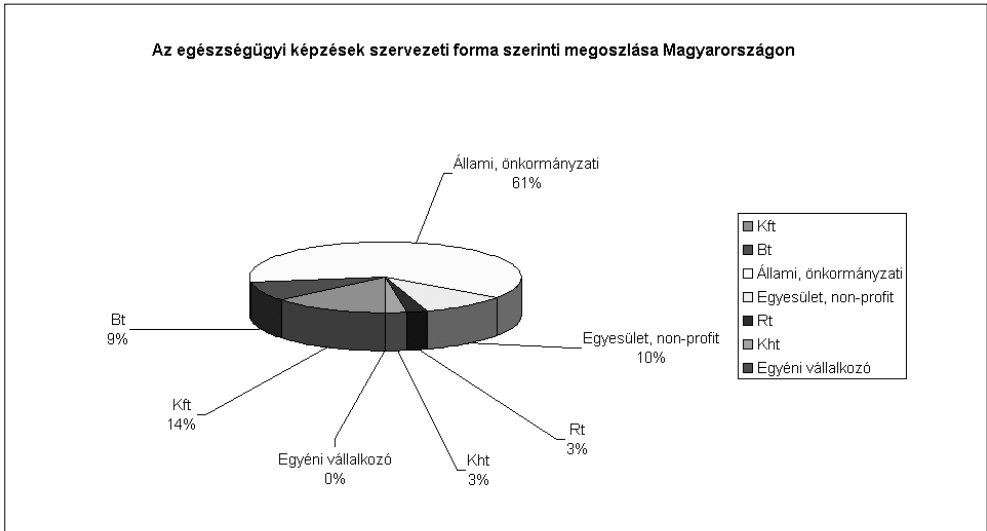
10. ábra

Mivel informatikát, számítógép-kezelést mindenki oktat, ezért jelentős aránytölődások ezen az ábrán kevésbé figyelhetők meg, bár figyelemre méltó adat a részvénytársaságok 50%-kal nagyobb képviselése itt, mint az általános, országos adat.

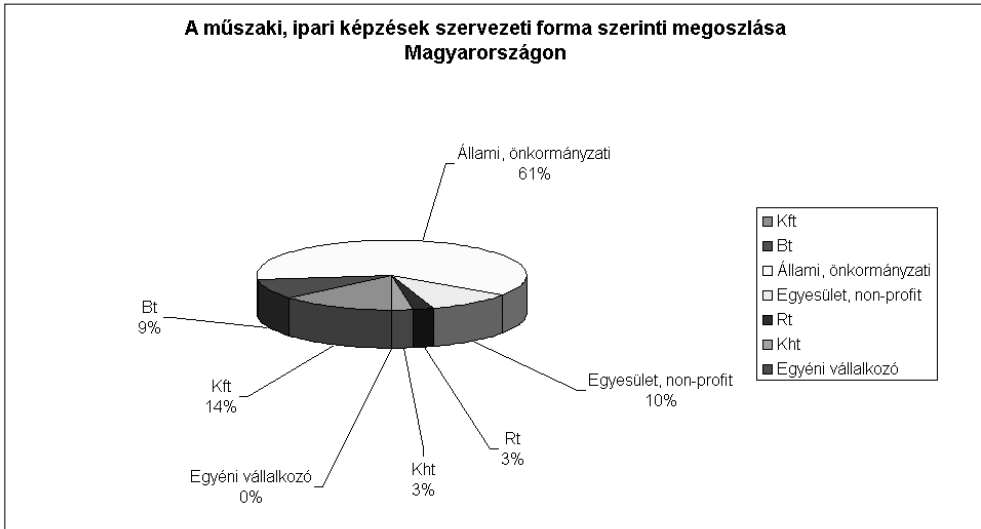
11. ábra

Az adatsor megdöböntő. A gépjárművezetői képzéseket szinte vasmarokkal fogják a betéti társaságok, illetve a korlátolt felelősségű társaságok, a többiek tevékenysége elhanyagolható, mi több, a non-profit szféra, valamint a részvénytársaságok nem végeznek ilyen jellegű képzési tevékenységet. Érdekesség, hogy egyedül itt jelennek a vizsgált szervezetek közül az egyéni vállalkozások számottevőbben: néhány gépjárművezető-oktató nemes egyszerűséggel a saját egyéni vállalkozásában végzi ezt a tevékenységet; egyedül, különösebb kiegészítő infrastruktúra nélkül...

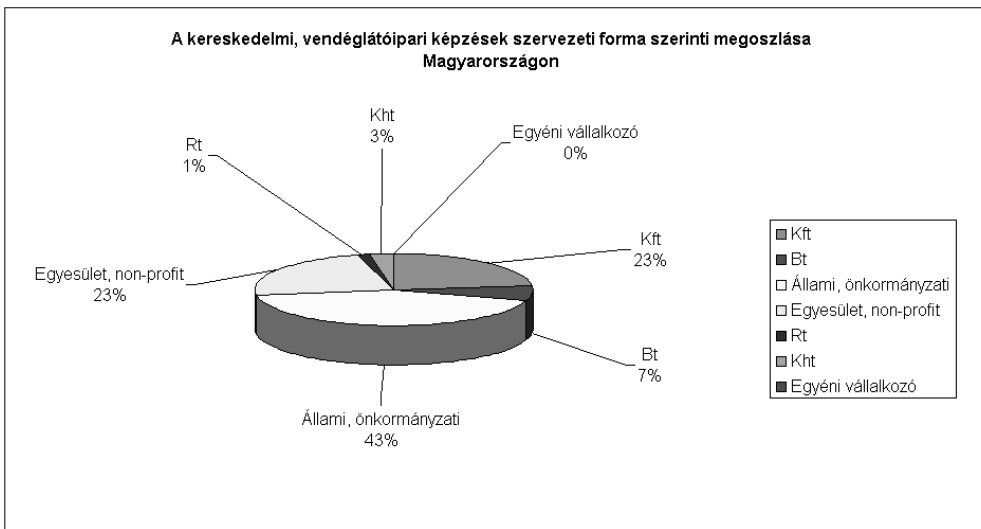
12. ábra

Míg az előző, képzési kínálat szerinti értékelésben semmi szignifikánst nem tudtunk elmondani az egészségügyi képzésekkel kapcsolatban, itt, a szervezeti formák szerinti elemzésnél annál érdekesebb adatokra bukkanunk. *Egészségügyi felnőttképzési programokat szinte csak az állami-önkormányzati és a non-profit szektor folytat: részarányuk közel 75%, ami a szervezeti részarányukhoz képest 25%-os túlréprezentáltságot jelent. A többiek ezzel a képzési formával csak nagyon „finoman” foglalkoznak...*

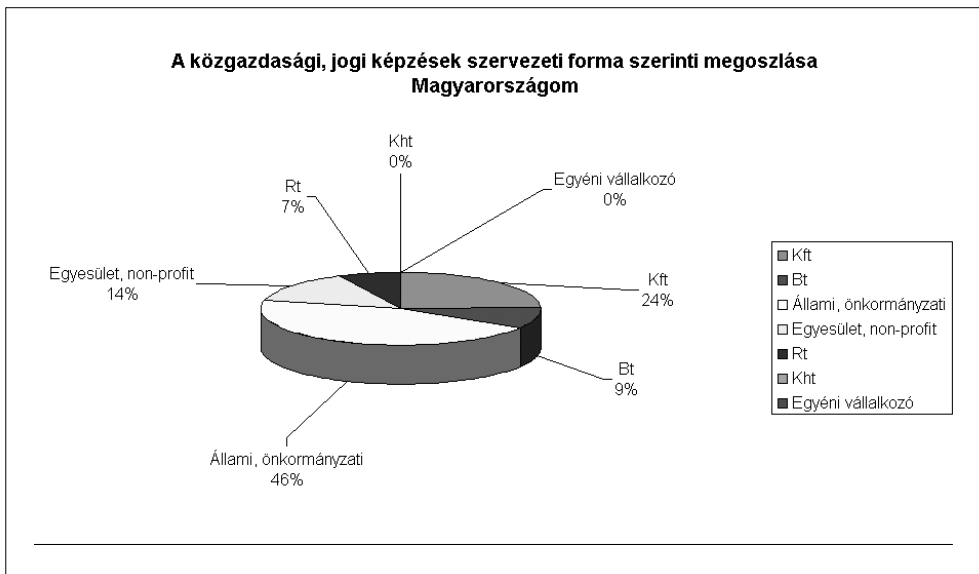
13. ábra

A műszaki-ipari képzések területén is hasonlóak mondhatók el, mint az egészségügyi képzések területén: dominál az akár civil, akár állami-önkormányzati, de nem profit-orientált szektor. Arányaik, szerepük teljesen megegyezik a fentebb, az egészségügyben leírtakkal.

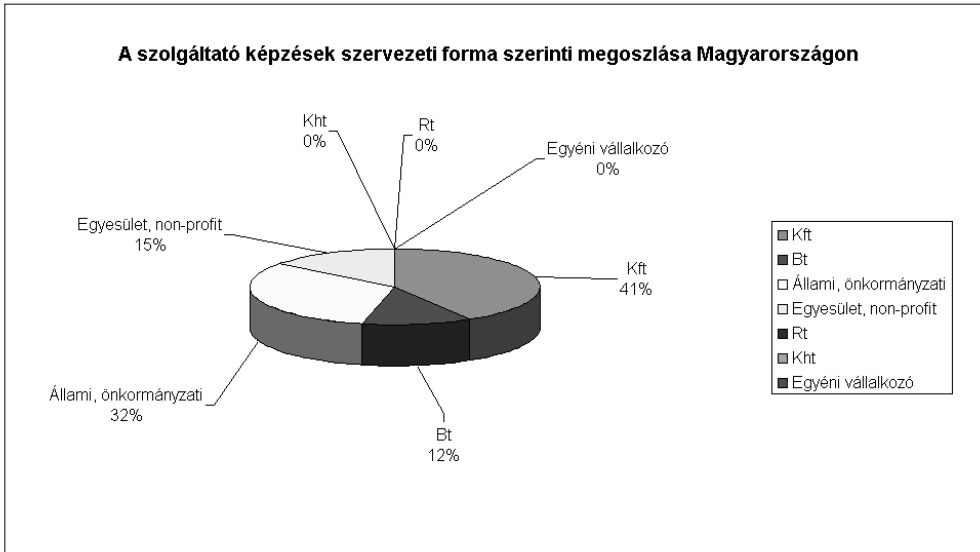
14. ábra

A kereskedelmi-vendéglátóipari képzéseknél a non-profit szféra játszik létszámarányához képest jelentős szerepet: mintegy dupla akkora a képviseletük ezen a területen az általános eloszláshoz képest. Kiemelhető továbbá, hogy a részvénytársasági kör egyáltalán nem játszik szerepet ennél a pontnál, és a betéti társaságok is az általános számarányukhoz képest feleakkora súllyal képviseltetik magukat.

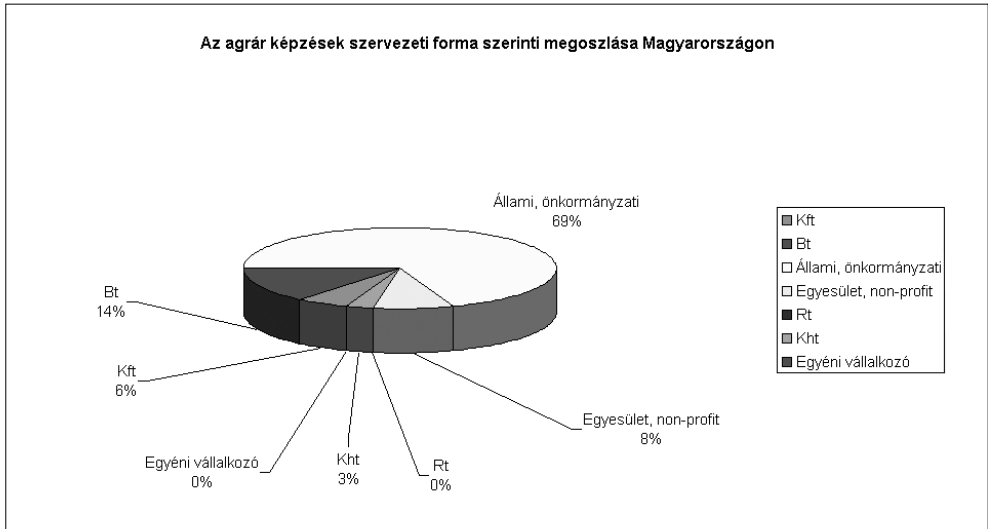
15. ábra

A 15. ábra megerősíti az előző alfejezetben elmondottakat, miszerint a közgazdasági-jogi képzés letéteményesei a részvénytársaságok: 75%-kal túlréprezentáltak tényleges számarányuknál. A többi szervezet is igyekszik kihasználni ezt a kurrens képzési területet: látszik, hogy akár profit-, akár nem profit-orientált csoportról is van szó, a legfőbb jövedelemszerzési forrásnak tekinti majd mindegyik szervezeti forma.

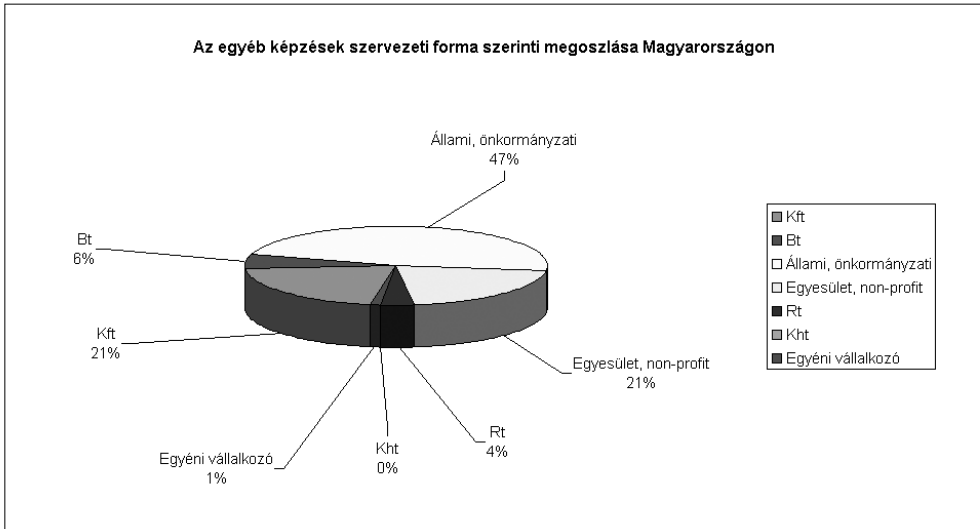
16. ábra

Egy újabb adatsor a 16. ábrában, amely akár messzemenő következtetések levonására alkalmas. *A korlátolt felelősségű társaságok uralják ezt a piaci szegmenst, jelentősen megelőzve az állami-önkormányzati szférát, mintegy 70%-os felülreprezentáltságot érve el az egyé szolgáltatói piacok területén.* Az eredmény jelzi azt is, hogy itt olyan felnőttképzési tevékenységről beszélhetünk, amely kiterjedt szervezést, nagyobb tőke meglétét feltételezi, mint pl. a gépjárművezetői képzések. Másik oldalról, speciális, nem kifejezetten tömegigényeket jelentő képzési programokkal találjuk itt szembe magunkat: nem véletlen, hogy a nagy szervezetek, a részvénytársaságok nem „erőltetik” a szereplést ebben a dimenzióban... Némileg meglepő ugyanakkor, hogy a *kft-k jobbra az állami-önkormányzati szerepvállalás rovására terjeszkedtek* ebben a szegmensben.

17. ábra

A legnagyobb dominancia, amely az országos adatsorokban előfordul, itt észlelhető. Az agrárképzés a felnőttoktatásban gyakorlatilag állami belügy, feladat maradt: a 70%-os részarány nemcsak a képzési kínálatban elképesztően magas, hanem ezzel az állami-önkormányzati szféra több, mint 50%-os felülreprezentáltsága is megfigyelhető. A helyzetet súlyosbítja, hogy a non-profit terület is „hozza” a maga 10% körüli eredményét, a betéti társaságok normál reprezentációjával megegyező képviselete pedig zömmel a hátrányos helyzetű községekben végbe ment és végbe menő, fűszer- és gyógynövény termesztő tanfolyamokban merül ki...

18. ábra

A 18. ábra olyan képzéseket tartalmaz, amelyek sem tartalmilag, sem logikailag nem sorolhatók a többi képzési ágak egyikéhez sem. Az állami-önkormányzati és a non-profit szervezetek hangsúlyos volta azonban nem kérdőjelezi meg a tényt, hogy itt is zömmel marginális vagy legalábbis speciális igényeket kielégítő képzéseket látunk, amelyekkel az akkreditált üzleti szervezeteknek nem áll érdekében hangsúlyosan foglalkozni. A korlátolt felelősségű társaságokban a szellemi és részben a fizikai tőke hiányzik; a részvénytársaságokban ezek talán nem, a profitrátá számítások azonban egyértelművé teszik a távolmaradást.

A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásának összefoglaló elemzését az alábbi táblázat mutatja.

Képzési kínálati ágak	legfőbb jellemzői
Nyelvi képzések	Betéti társaságok, kft-k túlképviselete, állami-önkormányzati és non-profit szervezetek alulreprezentáltsága
Informatikai képzések	részvénytársaságok relatív túlreprezentáltsága
Gépjárművezetői képzések	Kft- és bt-k abszolút dominanciája, a non-profit és az állami-önkormányzati szektor de facto kizorult.
Egészségügyi képzések	Állami-önkormányzati és non-profit szektor 75%-os súlya, a többiek gyakorlati érdektelensége
Műszaki-ipari képzések	Állami-önkormányzati és non-profit szektor 75%-os súlya, a többiek gyakorlati érdektelensége
Kereskedelmi-vendéglátóipari képzések	Állami-önkormányzati és non-profit szektor számarányához képesti dupla szerepe
Közgazdasági-jogi képzések	A részvénytársaságok jelentős súlya mellett a „mindenki tortája”
Egyéb szolgáltatási képzések	A kft-k dominanciája elsősorban az állami-önkormányzati szektor rovására
Agrárképzések	A szervezeti formák megoszlása alapján ezen a területen a felnőttképzés de facto állami feladat maradt.
Más, egyéb képzések	Az állami-önkormányzati szektor túlsúlya

4. táblázat

A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásának legfőbb jellemzői

A kutatás ezen szakaszában fontos következtetést kell megtennünk. Megfigyelhető, hogy a legfejlettebb, illetve legversenyképesebb gazdaságokban, a felnőttképzésben résztvevők részaránya is a legjelentősebbek között van. Mindez alátámasztja azt az elvi álláspontot, miszerint a felnőttképzésnek kulcsszerep jut a felnőttek tudásának, kompetenciáinak a gazdaság igényei szerinti alakításában. Az eddig vizsgált adatok alapján a hazai felnőttképzési helyzetről újabb, részben közvetlen bizonyítékként az a kép bontakozik ki, hogy a hazai felnőttképzés jórészt a közoktatásban nem kellően, nemzetközi összehasonlításban is gyengén kimunkált néhány (alap)kompetencia, így elsősorban a nyelvi és az informatikai kompetencia területén igyekeznek a lemaradást behozni, a lyukakat betömni. Teszi ezt zömmel profitorientált szervezetekben, ahol a képzők nagy valószínűséggel ugyanazok a pedagógusok, akik a közoktatási alapképzésben ezt a kompetenciát akár saját akaraton kívül sem tudják/képesek megvalósítani. Mindez valószínűleg a közoktatási feladatok magán és tranzakciós költségeit növeli, csak éppen a költségek formálisan a felnőttképzésben jelennek meg. Ugyanakkor a gazdaság igényeit kiszolgáló vagy kiszolgálni igyekvő képzések elsődlegesen az állami-önkormányzati szektorhoz kötődnek, ahol viszont, különösen a felnőttképzési intézményi akkreditált szakiskolák, szakképző iskolák és egyéb szakképzők tevékenységében nem elhanyagolható tényezőt játszik a túlélésért folytatott küzdelem.

III.2. Regionális áttekintés

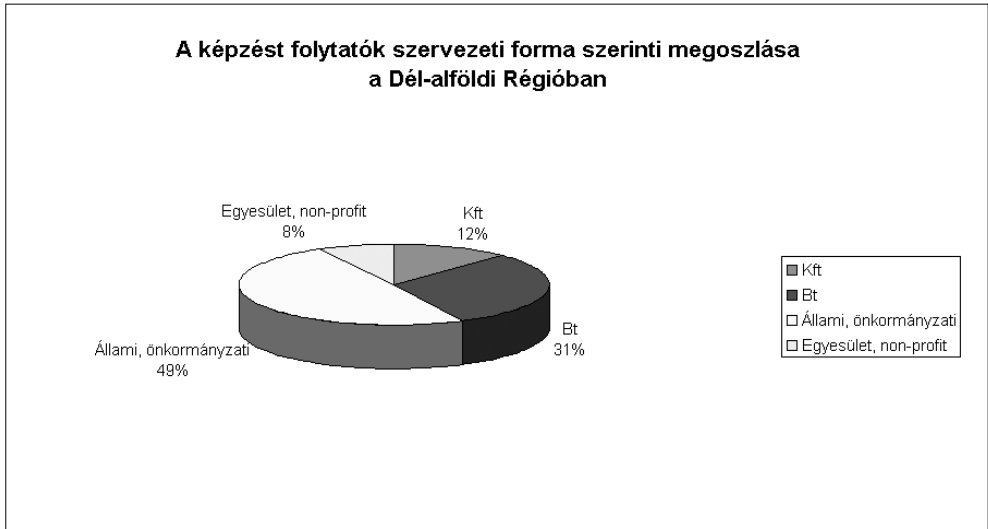
A következőkben, hasonló szerkezetben regionális elemzést hajtunk végre, melynek célja annak a nyomon követése, hogy az országos sajátosságokhoz képest mennyire érhetőek tetten regionális eltérések. Különösen annak a fényében releváns ez számunkra, hogy láttuk, az akkreditált intézmények területi elhelyezkedése és az ország régióinak/megyéinek gazdasági fejlettsége között szignifikáns kapcsolatot csak igen keveset lehet felfedezni, ezért némi joggal várható, hogy regionális szinten az egyes régiókban, megjelenik valamilyen típusú, irányú sajátosság.

III.2.1. A Dél-alföldi Régió

Elemzésünket a dél-alföldi régió adataival kezdjük. Az elemzés szerkezete teljesen hasonló lesz az országos elemzésben látottakkal, azaz vizsgáljuk:

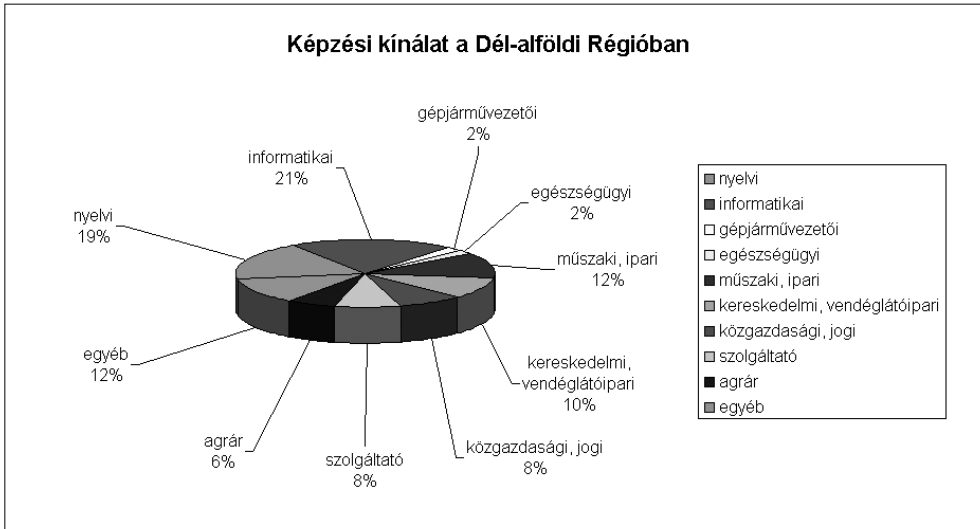
- a szervezetek és a képzési általános eloszlását,
- az egyes szervezeti formákhoz tartozó képzők képzési kínálatát, illetve
- a képzési kínálat szervezeti formák szerinti eloszlását.

Különbség mindössze abban fog mutatkozni, hogy azokat a táblákat és ábrákat közzöljük, amelyekből releváns információ nyerhető, akár alátámasztja ez az információ az országos elemzés adatait és következtetéseit, akár új, regionális sajátosságot hordoz. *A vizsgálatba vont akkreditált szervezetek képzési kínálatát, valamint szervezeti forma szerinti megoszlását a dél-alföldi régióban az alábbi két ábra szerint alakult.*

19. ábra

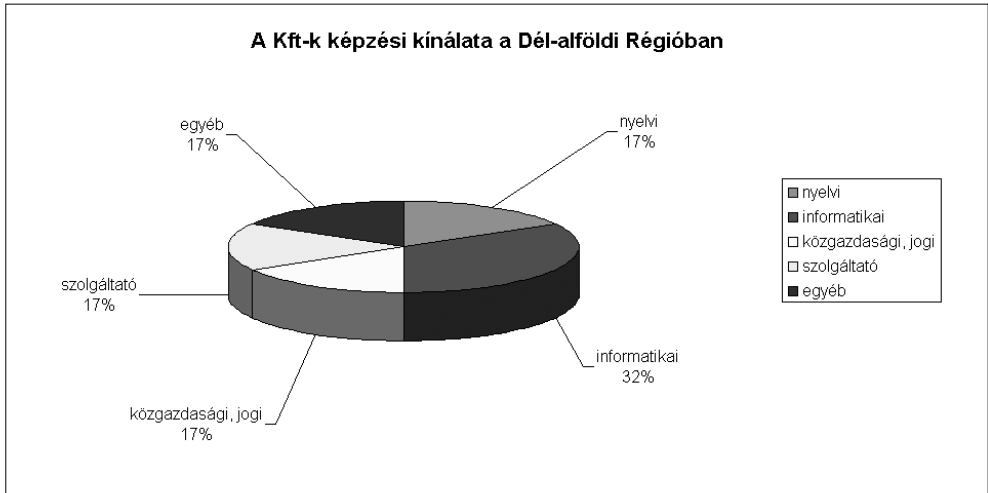
A vizsgálatba bevont szervezetek közt lényegesen nagyobb arányban találhatunk betéti társaságokat, mint az országos eloszlásban, kb. két és félszer nagyobb az arányuk. Ugyanakkor részvénytársaságot nem találunk, ami nem jelenti azt, hogy nem működnek: a részvénytársaságok központjának zöme fővárosiként a közép-magyarországi elemzésben fog feltűnni, jóllehet a többi regionális mezőben is helyük van.

20. ábra

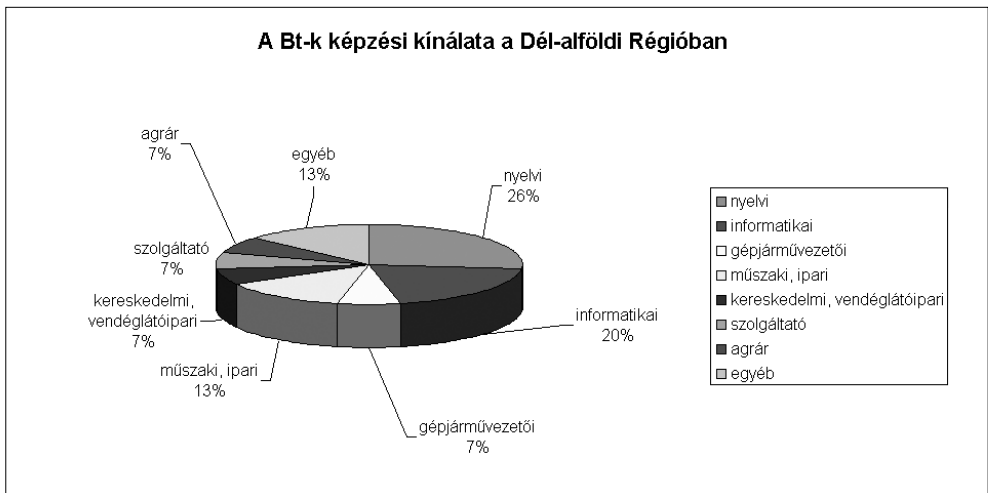
A vizsgálatba bevont szervezetek regionális képzési kínálatát nem tér el jelentősen az országostól, mindazonáltal egy tendencia megfigyelhető: a nyelvi képzések mintegy 20, az informatikai képzések pedig kb. 15-16%-kal képviselnek nagyobb súlyt, mint az országos adatokban, és ezt döntően a közgazdasági-jogi képzések rovására teszik, amelyek az országos részarány alig hatvan százalékát mutatják. Az adatok alátámasztják az országos kutatási fejezet végén megfogalmazott vélekedésünket a felnőttképzés hazai szerepéről.

Az egyes szervezeti formákkal jellemezhető akkreditált felnőttképzési intézmények által nyújtott képzési kínálatot, ha elemezzük, a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (21-23. ábra).

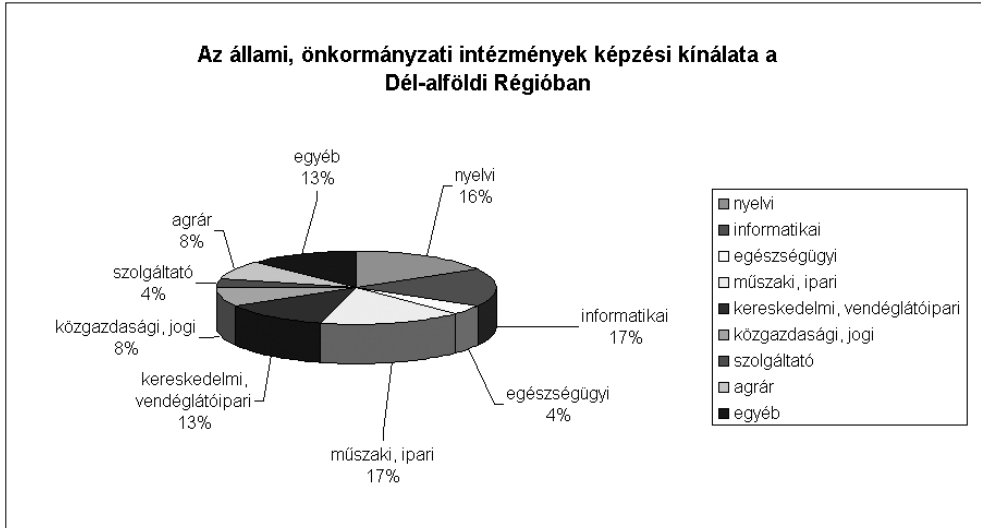
21. ábra

A kft-k által nyújtott képzési kínálat szerkezeti elemzésénél azt tapasztaljuk, hogy az informatikai, nyelv, közgazdasági-jogi kínálati hármast még hangsúlyosabb, mint ahogy az országos elemzésben ez megmutatkozott. Az ottani kb. 50%-os részarányt itt egy kétharmados arány váltja fel. Az elemzésbe voltak ráadásul egyáltalán nem foglalkoztak agrár- vagy éppen egészségügyi képzésekkel.

22. ábra

A betéti társaságok esetében ugyanaz alapfolyamat figyelhető meg, mint az országos helyzetenél, miszerint ezek a társaságok alapvetően nyelvi, informatikai és gépjárművezetői képzéseket nyújtanak. Az el nem hanyagolható különbség, hogy relatíve jelentős a műszaki-ipari képzést nyújtók aránya is, olyannyira, hogy a gépjárművezetői tanfolyamokat meg is előzi.

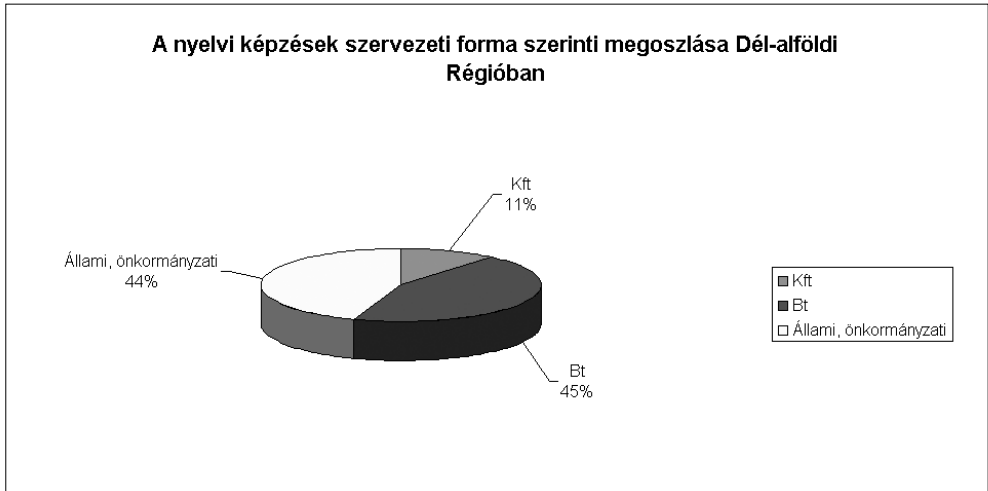

23. ábra

A műszaki-ipari és az agrárképzések relatíve itt is nagyobb súlyúak, szintén megerősítve az országos tendenciákat, és itt sem igen találkozunk gépjárművezetői képzésekkel. Az országoshoz képest jelentősen több (25%-kal) a nyelvi képzések aránya, ugyanakkor jelentős kevesebb (több, mint 40%-kal) a közgazdasági-jogi képzések aránya.

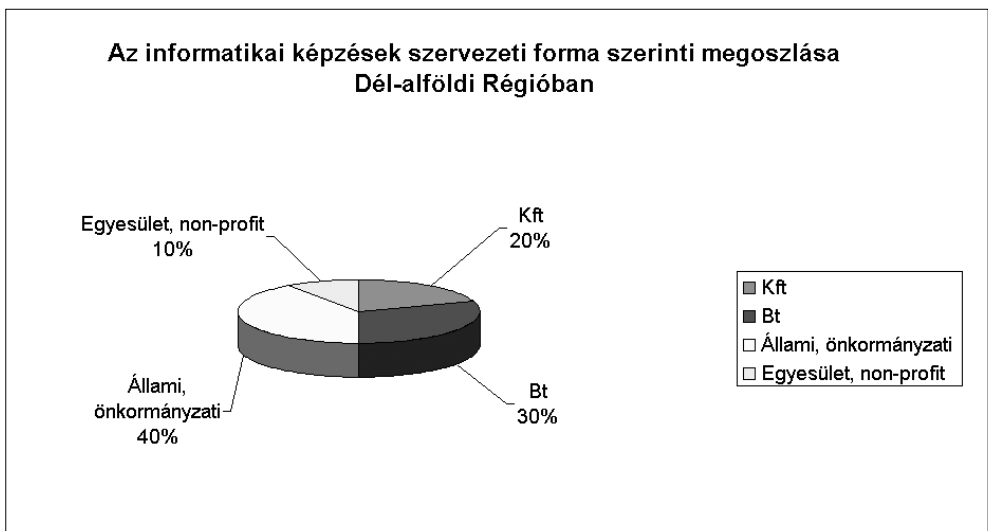
A dél-alföldi régió egyes szervezetei által nyújtott képzési kínálatról meg lehet állapítani, hogy némi hangsúlyeltolódás van csak, hiszen a szervezeti specialitások egy része kioltja egymást (pl. a közgazdasági képzések egyik szervezeti formánál alul, másikonál meg felülreprezentáltak), így a kutatásba bevont szervezetek adataiból az állapítható meg, hogy markáns különbség az országos adatokhoz képest nincs, ami egy fontos következtetés levonására készíti az elemzőt. Úgy tűnik, hogy a dél-alföldi régió felnőttképzési szervezete nemcsak az országos elemzés végén leírt problémával áll szemben, hanem a régió gazdaság- és társadalom szervezeti sajátosságaira sem ad választ, növelve ezzel a szervezeti gondokat.

A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásánál a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (24-28. ábra).

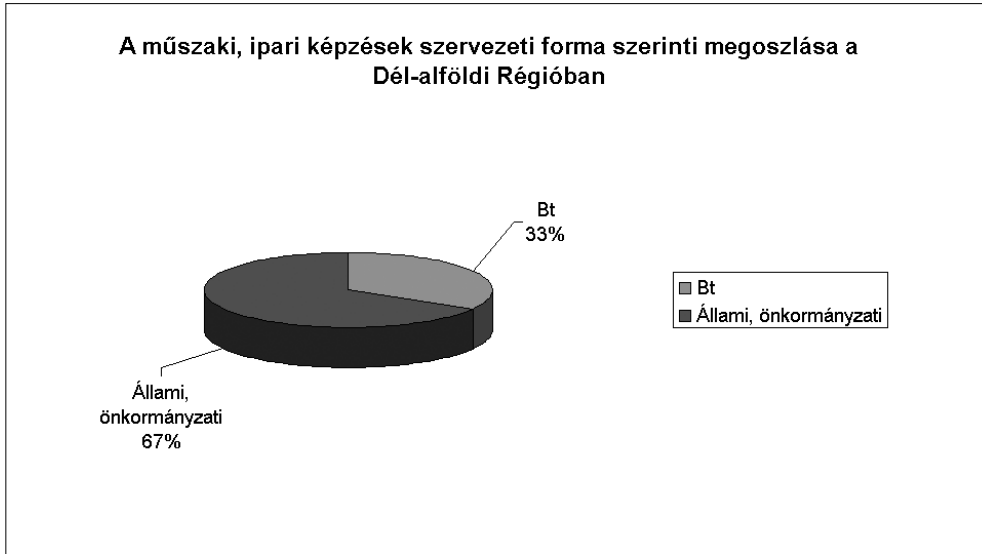
24. ábra

A nyelvi képzések területének érdekessége, hogy a magánszervezetek dominanciája mellett jelentős az állami-önkormányzati szervek szerepvállalása is, az országos adatnál közel 30%-kal nagyobb.

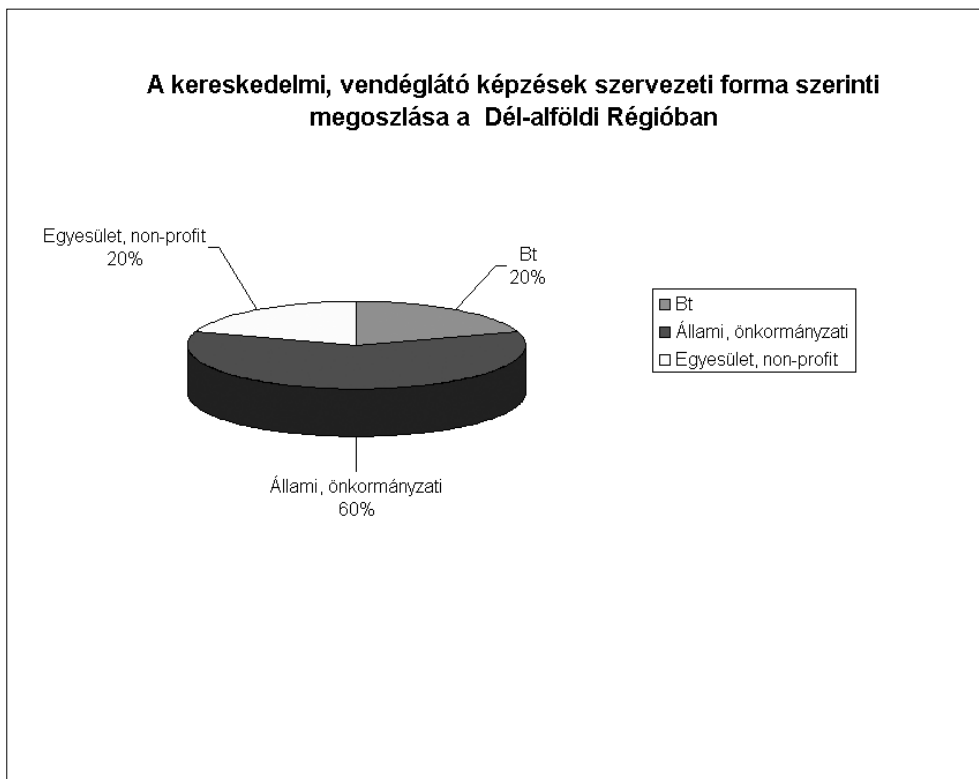
25. ábra

Az informatikai képzések az érdekeség az, hogy szinte százalékra pontosan az országos adatsor képeződik le, ezzel is bizonyítva, hogy a régióban masszív eltérésekről, legalábbis az országos adatokhoz képest nem tudunk beszámolni.

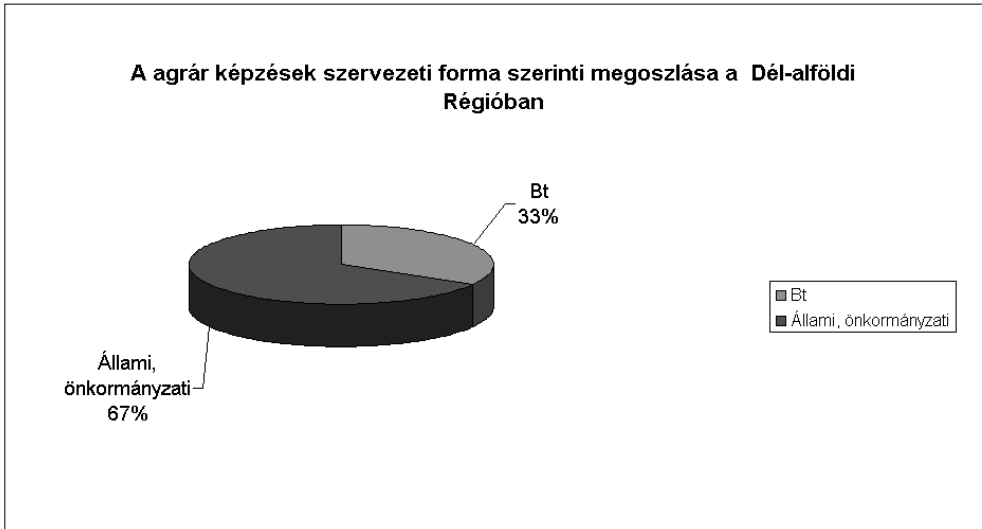
26. ábra

A műszaki-ipari képzések ábráján található adatok alátámasztják a 25-ös ábránál leírtakat.

27. ábra

Az állami-önkormányzati szerepvállalás fajsúlyosabb a felvett adatok alapján, mint az országos adatsorban, ami mögött a szakközépiskolák felnőttképzési tevékenységét lehet észrevenni. Az egyesületi, non-profit szféra megjelenése ugyanolyan markáns, mint az országos dimenzióban: a sok hasonlóság miatt már nem is lepődünk meg ezen.

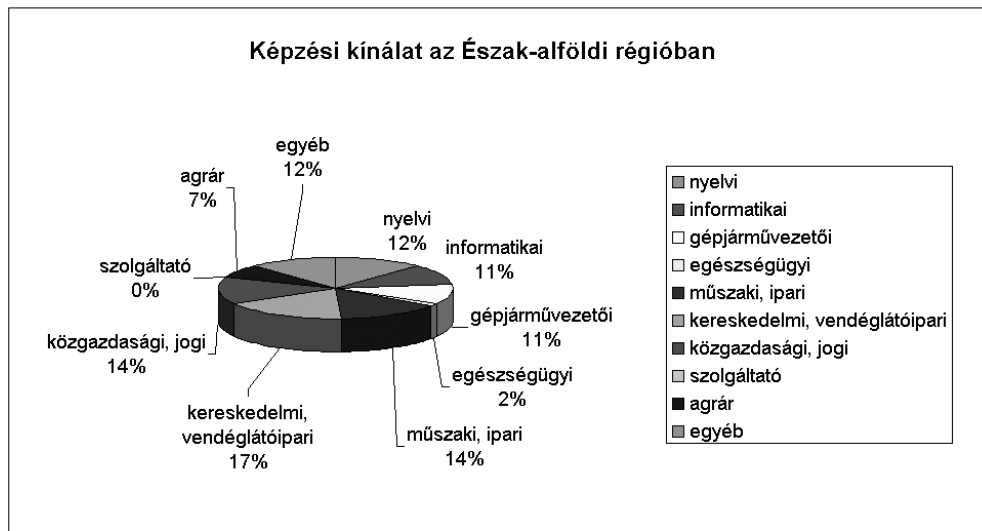
28. ábra

Az agrárképzések közösségi dominanciája tökéletesen leképeződik a dél-alföldi régióban is.

Végző, összegző megállapításunk a már az egyes szervezetek által nyújtott képzések utáni következtetésünk: a dél-alföldi régió felnőttképzési szervezete nemcsak az országos elemzés végén leírt problémával áll szemben, hanem a régió gazdaság- és társadalom szerkezeti sajátosságaira sem ad választ, növelve ezzel a szerkezeti gondokat.

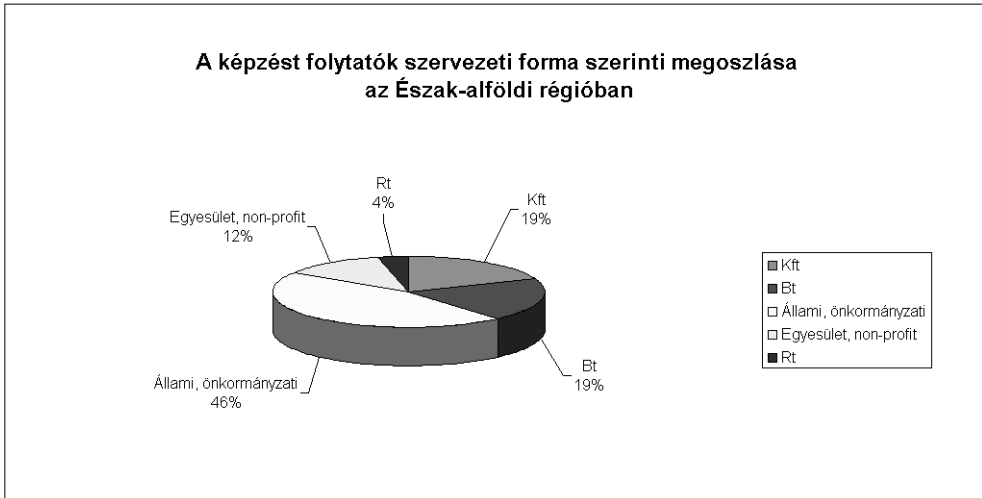
III.2.2. Az Észak-alföldi Régió

A vizsgálatba vont akkreditált szervezetek képzési kínálata, valamint szervezeti forma szerinti megoszlása az észak-magyarországi régióban az alábbi két ábra szerint alakult.

29. ábra

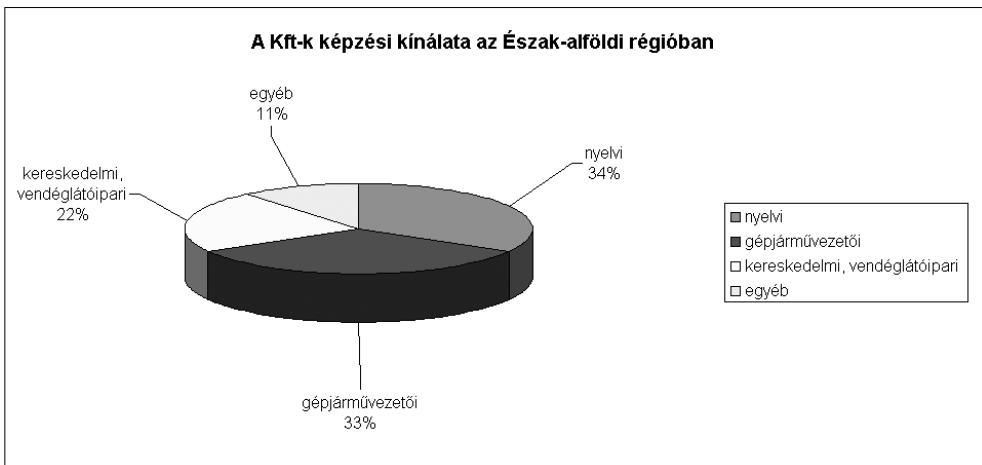
A régió vizsgálatba vont, akkreditált szervezeteinek képzési kínálata néhány pontban eltér az országos táblától. A legfontosabb, hogy az informatikai képzések aránya sokkal csekélyebb az országosnál, mintegy 40%-kal kisebb az arány. A műszaki-ipari, valamint az agrár felnőttképzési programok súlya viszont, jórészt az informatikai képzések terhére jelentősebbek, előbbi 25, utóbbi 40%-kal. Jelentősen, 50%-kal magasabb a kereskedelmi-vendéglátóipari képzések súlya is. A közgazdasági-jogi, valamint a nyelvi képzések a körülbelüli országos adatot hozzák.

30. ábra

A képzést nyújtók eloszlása nagyfokú hasonulást mutat az országoshoz. Az állami-önkormányzati részarány egyenesen megegyezik az országos értékkel. A betéti társaságok alul-, míg a kft-k felülreprezentáltak egyenként, de összesített adataik az országos összesített adatok közelében vannak. Az egyesületi arányszám is teljesen hasonló az országoshoz.

Az egyes szervezeti formákkal jellemezhető akkreditált felnőttképzési intézmények által nyújtott képzési kínálatot, ha elemezzük, a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (31-34. ábra).

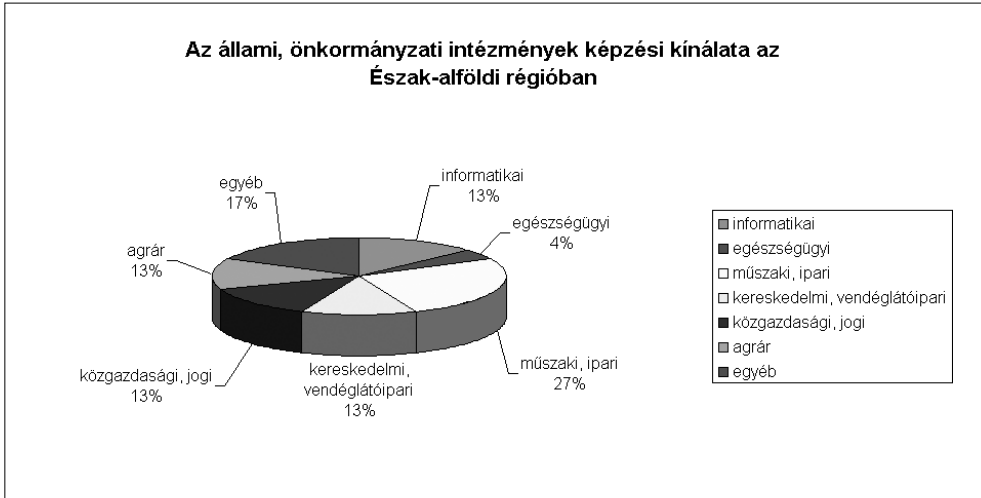
31. ábra

Érdekes felmérési adattal találkozunk a kft-k képzési kínálatánál, hiszen az országossal szemben az informatikai és a közgazdasági-jogi képzés nem jelenik meg a palettán, legalábbis a vizsgálatba vont képző intézményeknél. Az esetleges statisztikai hibán túlmenően, azt a tényt nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy bekerült az adatfelvételbe a térség legnagyobb felnőttképzési szervezete, de az adatai nem itt láthatók. A nyelvi képzések azért megtalálhatók a képzési kínálatban, sőt markánsabban is, mint az országos adatoknál.

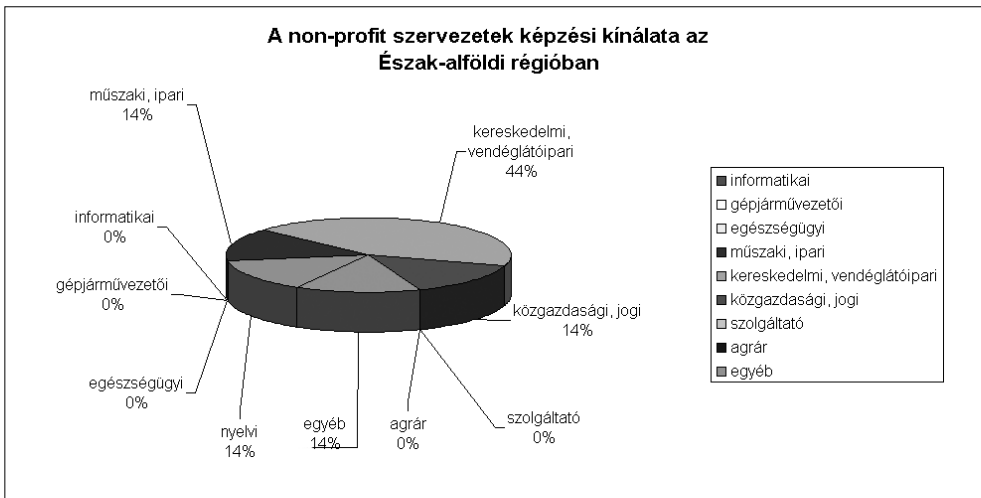
32. ábra

A betétei társaságoknál is eltérés tapasztalható az országos adatokkal való összehasonlítást tekintve. Az informatikai képzések megjelennek, de meglepő módon a közgazdasági-jogi képzések is, méghozzá elég intenzíven. Hasonló mondható el, szintén nem várt módon az agrár felnőttképzési programok jelenlétéről, valamint a gépjárművezetői tanfolyamokkal kapcsolatban is megfigyelhető az országos adatnál jelentősebb arány. Mindez a nyelvi képzések rovására megy: a vizsgálatba vont szervezetek között az országos arány mintegy 40%-a a nyelvi programok kínálata.

33. ábra

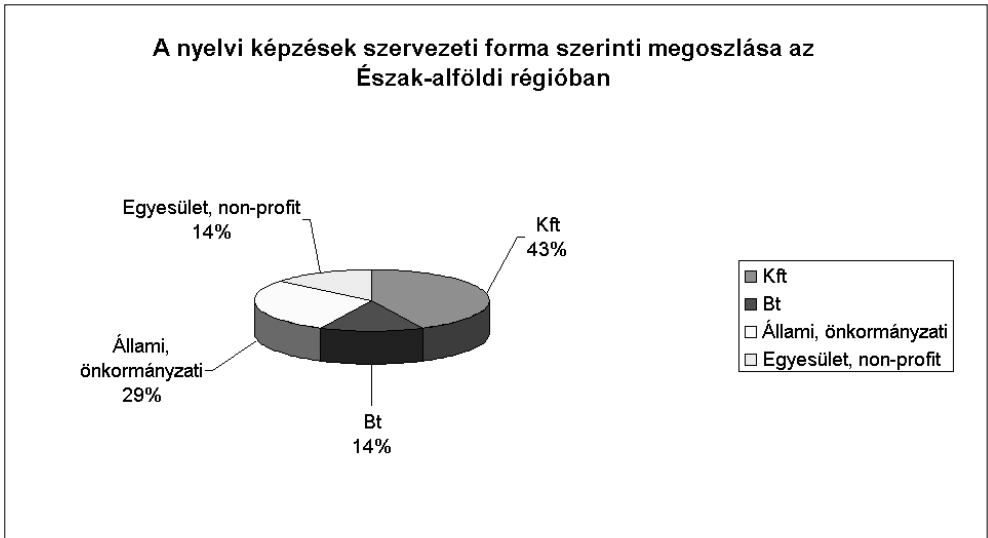
A közösségi felnőttképzési szervezetek itt is az agrár felnőttképzési programok letéteményesei: az országosnál több, mint két és félszer magasabban képviseltek. Majdnem hasonló arányok mondhatók azonban el a műszaki-ipari képzési programok esetében is. Viszonylagos szerepet játszik kínálatukban a közgazdasági-jogi, a kereskedelmi-vendéglátóipari, valamint az informatikai képzés.

34. ábra

A non-profit szervezetek kínálatában egyébként is jelentős részarányt képviselnek a kereskedelmi-vendéglátóipari képzések, de a régió vizsgálat alá vont akkreditált szervezetei között így is meglepő módon, két és félszer jelentősebb a súlya. A műszaki-ipari képzéseknél is megfigyelhető egy ötven százalékos felülreprezentálás az országos adatokhoz képest.

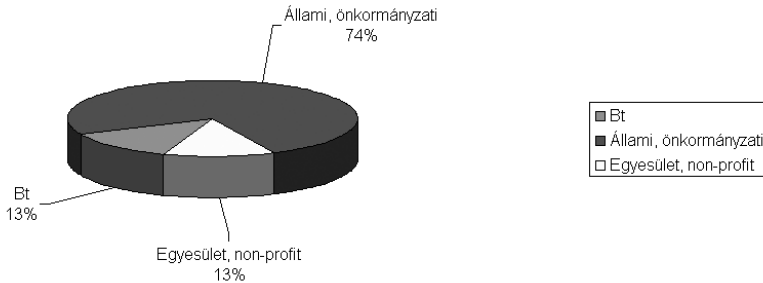
A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásánál a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (35-40. ábra).

35. ábra

Az országos adatok némi eltolódásáról lehet beszámolni a 35. ábrán látható adatok alapján. A korlátolt felelősségű társaságok és a betéti társaságok aránya valamivel jelentősebb, a közösségi szervezetek pedig valamivel kisebb súllyal képviseltetik magukat, de az arányeltolódások nem jelentősek, ez a három szervezet uralja itt is a nyelvi programok kínálatát.

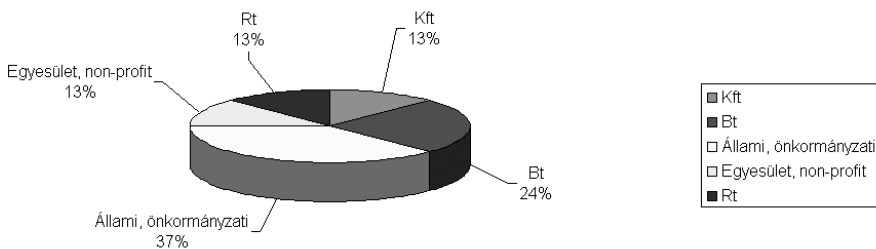
A műszaki, ipari képzések szervezeti forma szerinti megoszlása az Észak-alföldi régióban

36. ábra

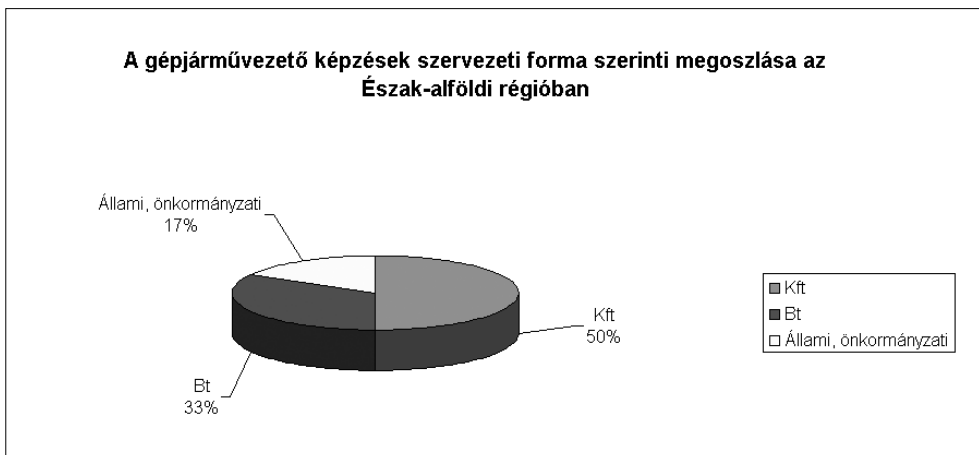
A többi régiónál is látható az adatsor, ami eddig is jellemző volt, és, előre vetítve, ezután is jellemző lesz. Az állami-önkormányzati szervezetek szerepjátszása meghatározó, kissé, mintegy 10%-kal meghaladja az országos adatot is. Ezen közben a magán szervezetek gyakorlatilag ebben a régióban is távol tartják magukat ettől képzési kínálattól. Még jobban illusztrálja a helyzetet, hogy a non-profit szervezetek is „hozzák” a maguk országos arányát.

A közgazdasági, jogi képzések szervezeti forma szerinti megoszlása az Észak-alföldi régióban

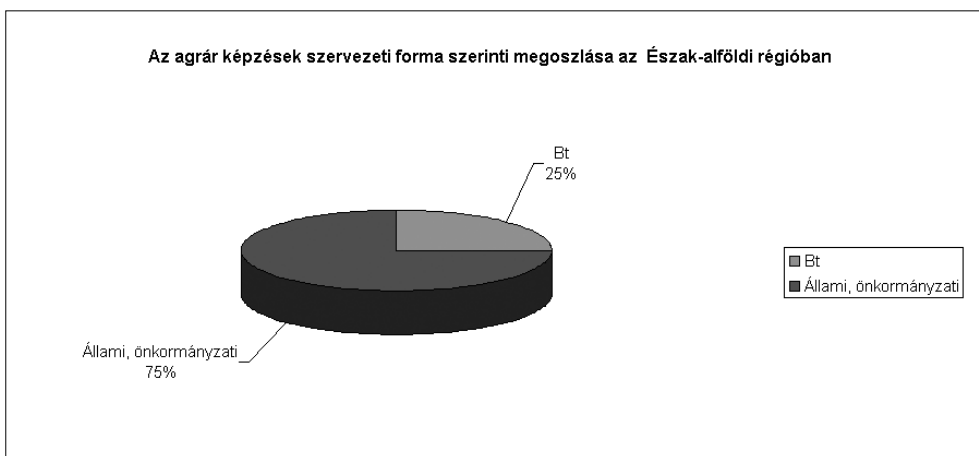
37. ábra

Itt viszont megfordul a kocka, a magán profitorientált szervezetek „elviszik” a képzések felét, méghozzá az állami-önkormányzati szervezetek kárára. Jelentős, a közép-magyarországi régió után a legjelentősebb a részvénytársaságok aránya. Az egyesületek itt is az országos átlag körül teljesítenek.

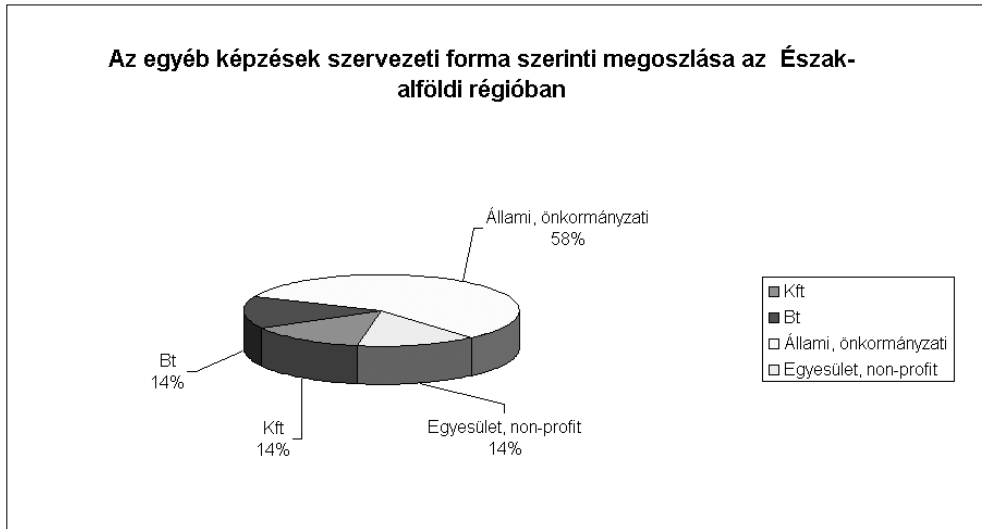
38. ábra

A gépjárművezető tanfolyamok, mint azt az eddigiek során is megállapítottuk, a magán szféra, azon belül is a betéti társaságok és a korlátolt felelősségű társaságok „felségterülete”: előre vetíthető, ennél az adatsornál nem fogunk a továbbiakban sem más adatot megjeleníteni...

39. ábra

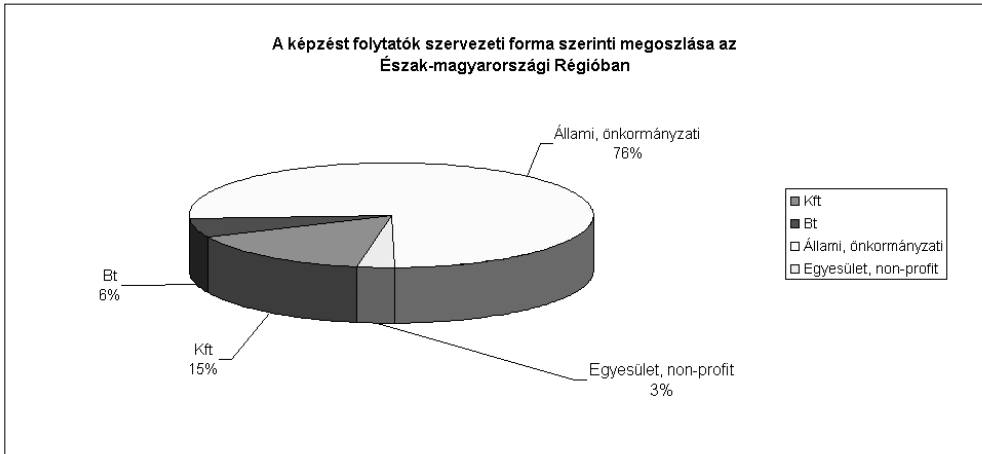
Az agrárképzések kínálata ebben a régióban állami-önkormányzati hatáskör maradt, amolyan kötelességből. A magánszférát gyakorlatilag ez a terület sem érdekli, jóllehet a régió egyik gazdasági kitérés pontja éppen ez a terület lehet. Jelenleg azonban még a diagram által meg nem jelenített mennyiségi adatokkal is gond van.

40. ábra

Az egyéb képzések között felmerülő kínálat ebben a régióban is állami-önkormányzati, valamint egyesületi téma, a profitorientált szervezetek kevés fantáziát látnak ebben a területben.

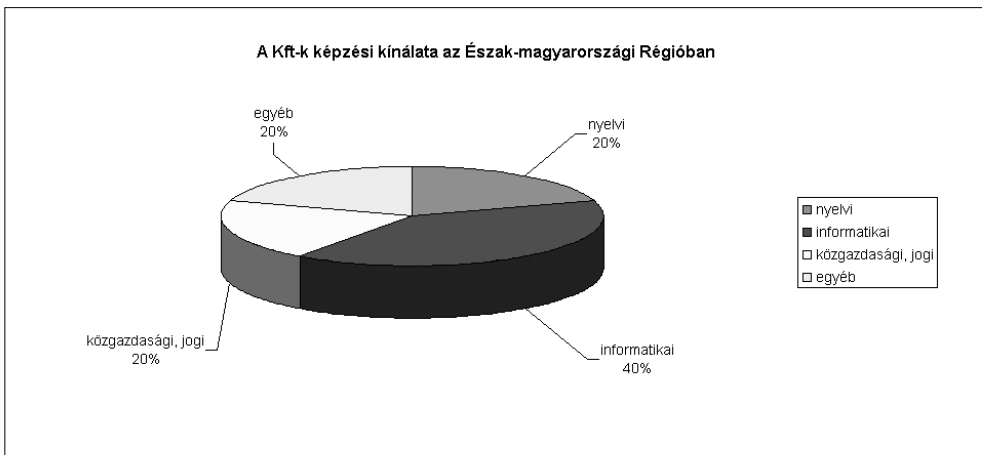
Az észak-alföldi régióról összességében elmondható, hogy kevés igazi markáns jellemzővel rendelkezik, ami elüt az országos adatokhoz képest, a legmeglepőbb adat talán a non-profit szervezetek kiemelkedő érdeklődése a kereskedelmi-vendéglátóipari képzések iránt. A régió nem tud olyan kínálatot felmutatni, amely gazdasági szerkezeti problémáira akár csak a megoldási lehetőségeket felvázolna, a kínálat alapvetően az állami-önkormányzati szervezetek valószínűsíthetően korszerűsített, de a múltból örökölt kínálata, a magánszervezetek pedig csak a legbiztosabb piacokra törnek/törtek be.

42. ábra

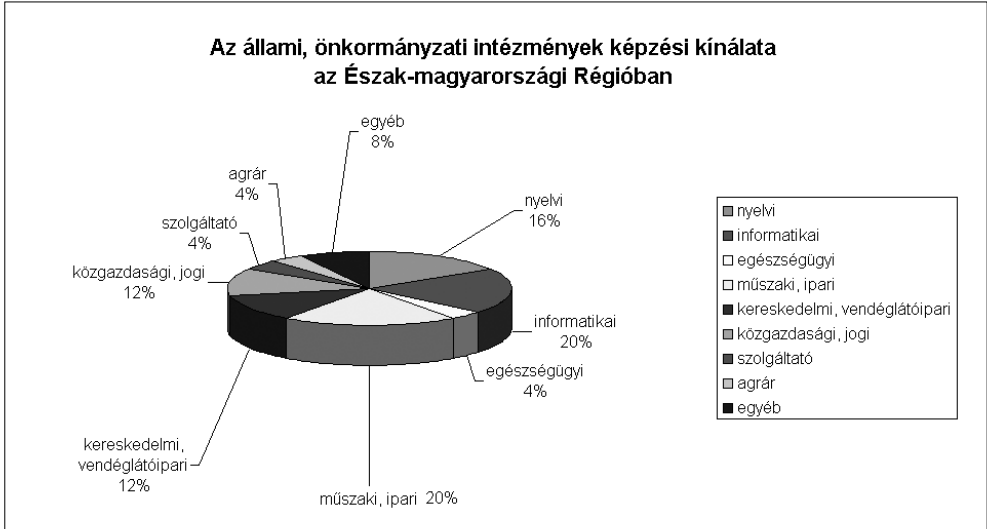
A vizsgálatba bevont szervezetek között látványosan dominálnak az állami-önkormányzati akkreditált szervezetek; az elemzést itt is finomítani kell azzal, amit a dél-alföldi régiónál leírtunk: részvénytársaságot meg nem jelenése nem jelenti azt, hogy nem működnek a térségben.

Az egyes szervezeti formákkal jellemezhető akkreditált felnőttképzési intézmények által nyújtott képzési kínálatot, ha elemezzük, a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (43-44. ábra).

43. ábra

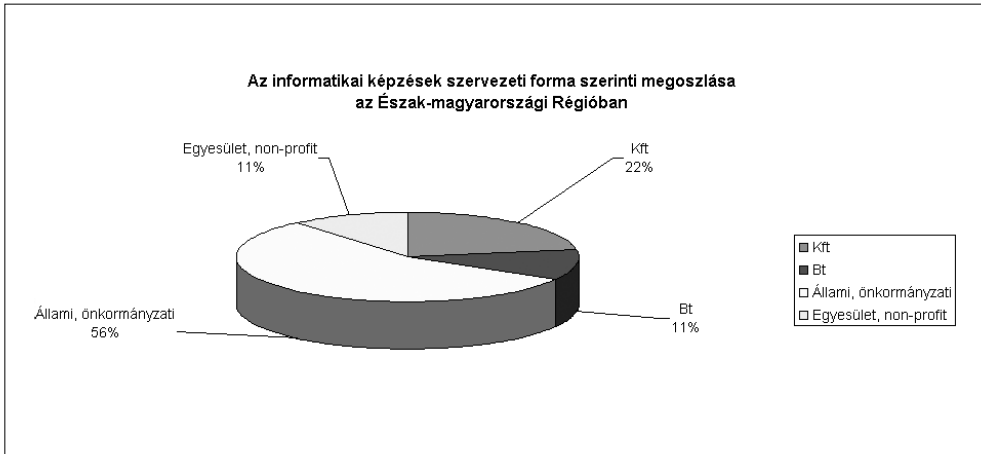
Talán már nem meglepő, de ebben a régióban is a nyelvi, informatikai, közgazdasági-hármas dominál, ahogy az országosan is megfigyelhető. Az arányok azonban mások, míg országosan ez a három képzési ág nagyjából egyforma jelentőségű, itt marakánisan az informatika elsőbbsége jelenik meg.

44. ábra

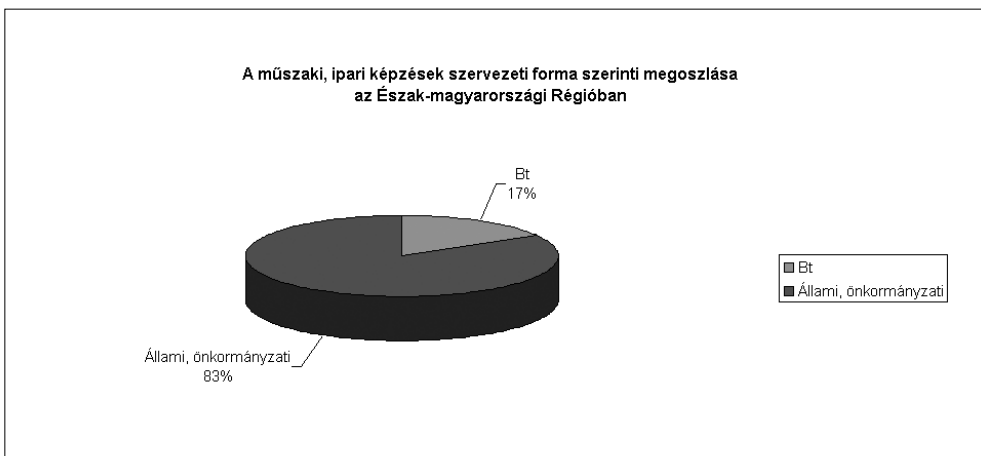
Az állami-önkormányzati szektor képzési kínálatát tekintve azt a két eltérést emeljük ki, amely jelentősnek bizonyult. Egyrészt, az országos átlaghoz képest 25%-kal nagyobb a műszaki-ipari terület részaránya, másrészt ugyanakkora differenciával jelentősebb a nyelvi képzések aránya is. A két felülreprezentáltság az agrárképzések, illetve az egyéb képzési kategória rovására történik.

A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásánál a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (45-47. ábra).

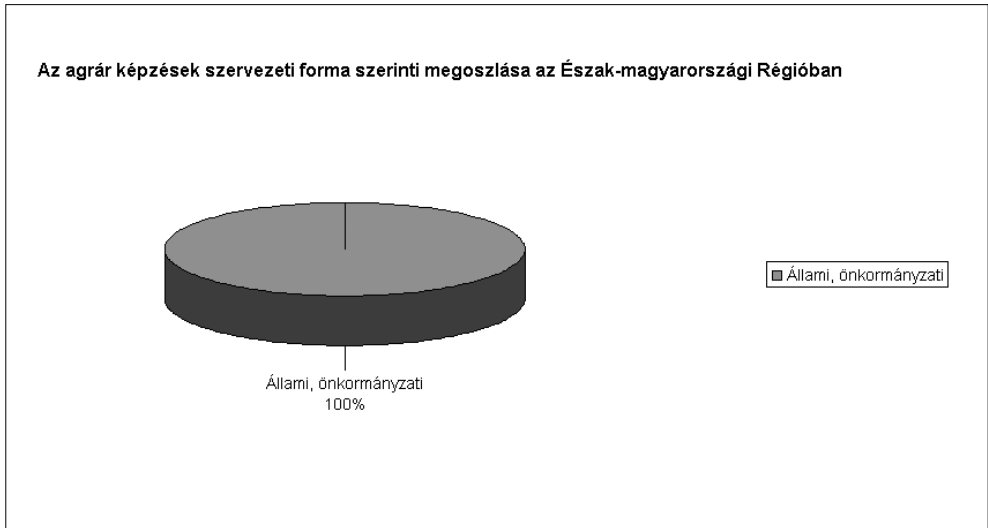
45. ábra

Az informatikai képzéseket, az országos adatokkal összevetve, jobban uralják az állami-önkormányzati szervezetek, mintegy egyharmados az arányeltolódás, de érdekesség, hogy nem az országosan, is itt is szerepet játszó szervezetek kárára, hanem az ebben a diagramban meg sem jelenő szervezetekkel szemben.

46. ábra

Azt eddig is láttuk, hogy a térségi iparszerkezetnek a gazdaság egészében játszott domináns voltát, az országotól eltérően, némileg leköveti a regionális felnőttképzési szerkezet, de hogy a műszaki-ipari képzésekben a megkérdezett szervezetek között ilyen jelentős szerepet játszanának a közösségi szervezetek, az azért meglepő, még akkor is, ha ez a szektor az országos adatsorban is dominál.

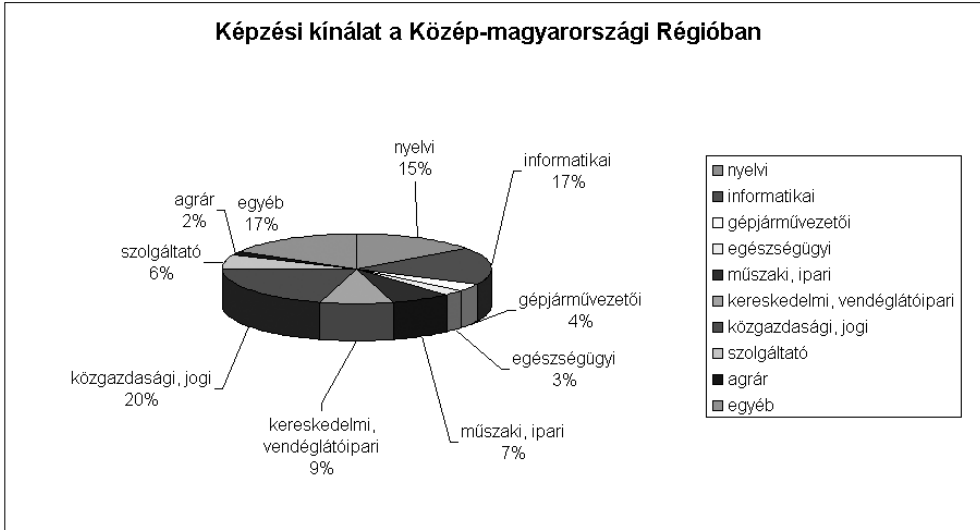
47. ábra

Az ábra pusztán érdekes adalékot szolgáltat az agrár felnőttképzés közösségi feladat jellegére. A megkérdezett szervezetek között az észak-magyarországi régióban egyébként is csekély említésű agrár felnőttképzést mindössze az állami-önkormányzati szervezetek említették meg...

Az Észak-magyarországi régió összefoglaló értékelésekor meg kell említeni, hogy valamelyest igazodik a felnőttképzési kínálati szerkezet a régió gazdasági szerkezetéhez, amennyiben a műszaki-ipari, valamint az informatikai képzések súlya nagyobb, mint országosan. Az agrárképzésekre mindezt ellenkező előjellel lehet elmondani. A közösségi felnőttképzési szervezetek dominanciája is megfigyelhető ugyanakkor, amely rávilágít további jövedelmi, szociális problémákra is: ebben a régióban a felnőttképzéshez való hozzáférés, úgy tűnik, csak komoly közösségi (állami/önkormányzati) segítséggel valósul meg.

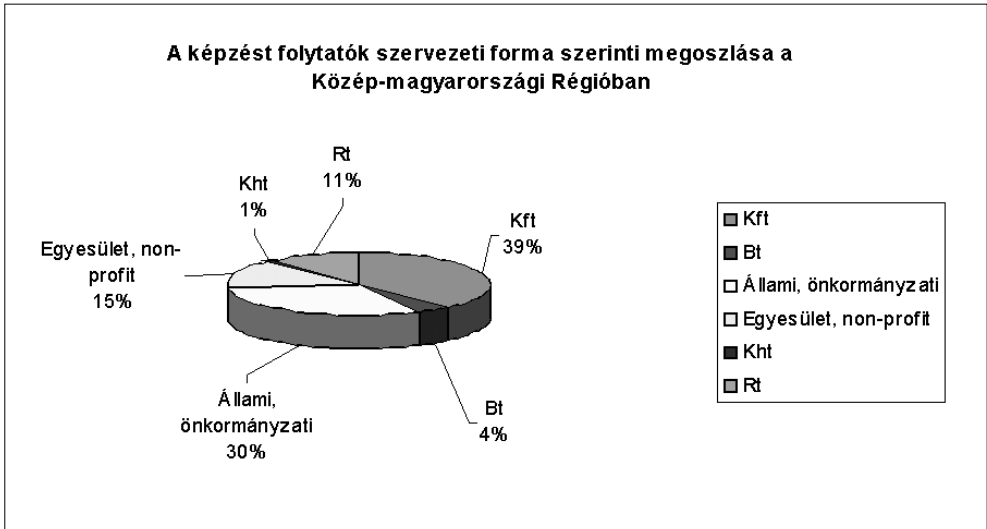
III.2.4. A Közép-magyarországi Régió

A vizsgálatba vont akkreditált szervezetek képzési kínálata, valamint szervezeti forma szerinti megoszlása a közép-magyarországi régióban az alábbi két ábra szerint alakult.

48. ábra

A képzési kínálatban a közgazdasági-jogi képzés vitte a prímet, ami nem meglepő, lévén az ország közigazgatási középpontja egyben a pénzügyi főközpont is, így természetesnek tűnik az első hely. A nyelvi és az informatikai képzések hasonló súlyúak, mint az országos adatoknál. A közgazdasági-jogi képzések az agrárképzések és a kereskedelmi-vendéglátóipari képzések terhére növelték a súlyarányukat. Előbbi nem meglepő, utóbbi kissé az.

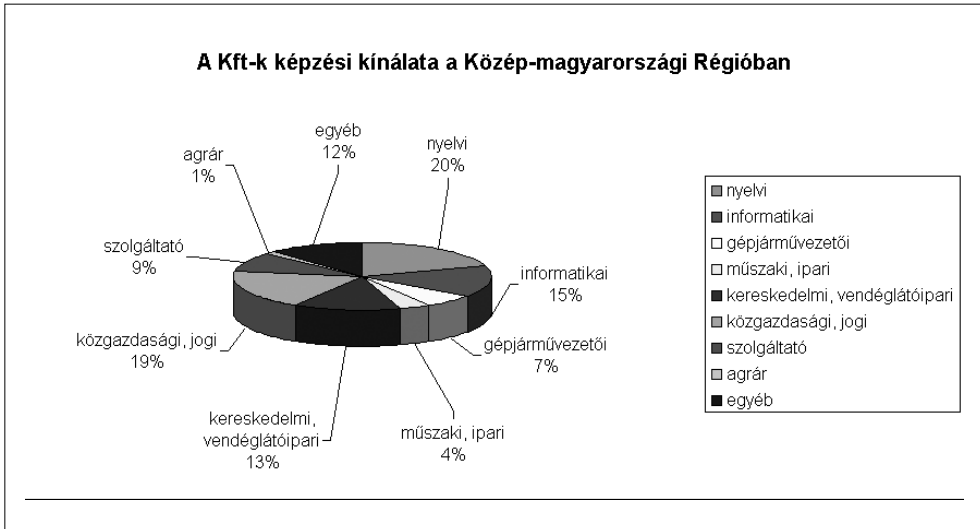

49. ábra

Két nagyon fontos eltérést lehet észrevenni, ha az országos adatokkal hasonlítjuk össze a 37. ábrán szereplő adatokat. Egyrészt, a korlátolt felelősségű társaságok kimagaslanak a „mezőnyből”, hatvan százalékkal vannak jobban képviselve, mint az országos adatsorban, mindez alátámasztani látszik azt az összefüggést, ami a közép-magyarországi régióban már megjelent, miszerint a felnőttképzési szervezetek struktúrája és a régió jövedelmi viszonyai között van kapcsolat. Másrészt, a kft-k szinte egy az egyben az állami-önkormányzati szervezetektől „vették el” a részarányt.

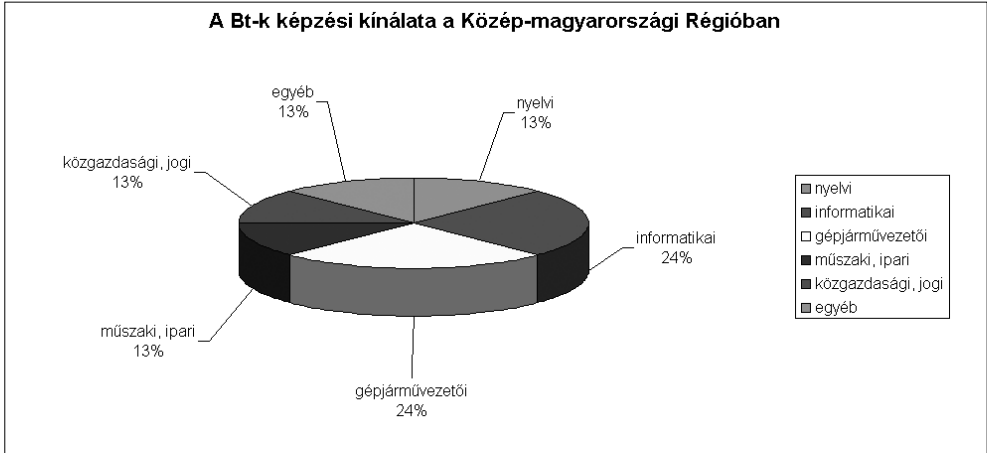
A részvénytársaságok közel háromszoros túldimenzionáltsága az országos adathoz képest természetes: mivel a részvénytársaságok túlnyomó többségének központja Budapesten található így az adatsorban itt jelennek meg.

Az egyes szervezeti formákkal jellemezhető akkreditált felnőttképzési intézmények által nyújtott képzési kínálatot, ha elemezzük, a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (50-54. ábra).

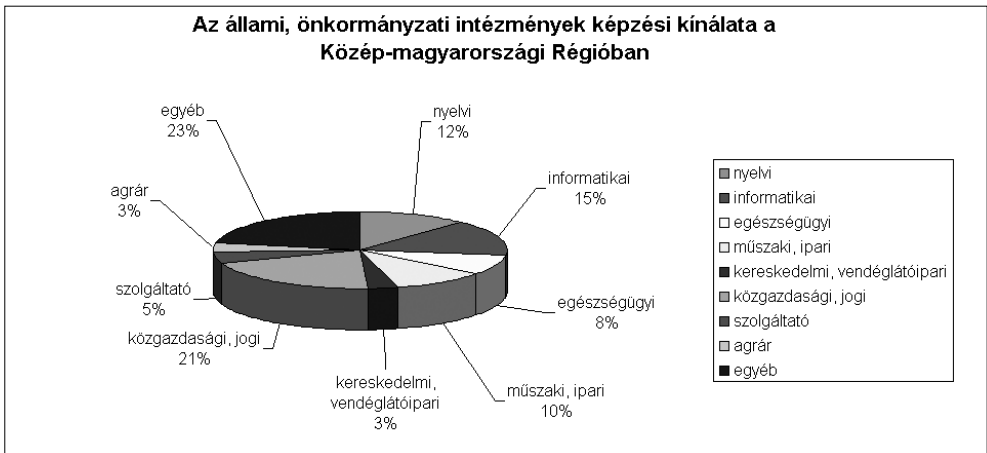
50. ábra

A korlátolt felelősségű társaságok esetében a közgazdasági-jogi képzések jobban dominálnak, mint az országos adatsorban, de nem változtatnak azon a tételen, miszerint a kft-k erre a képzési tartalomra, valamint a nyelvi és informatikai képzésekre koncentrálnak. Természetes folyamat az is, hogy alig találkozunk a kínálatukban agrár, valamint műszaki-ipari képzésekkel.

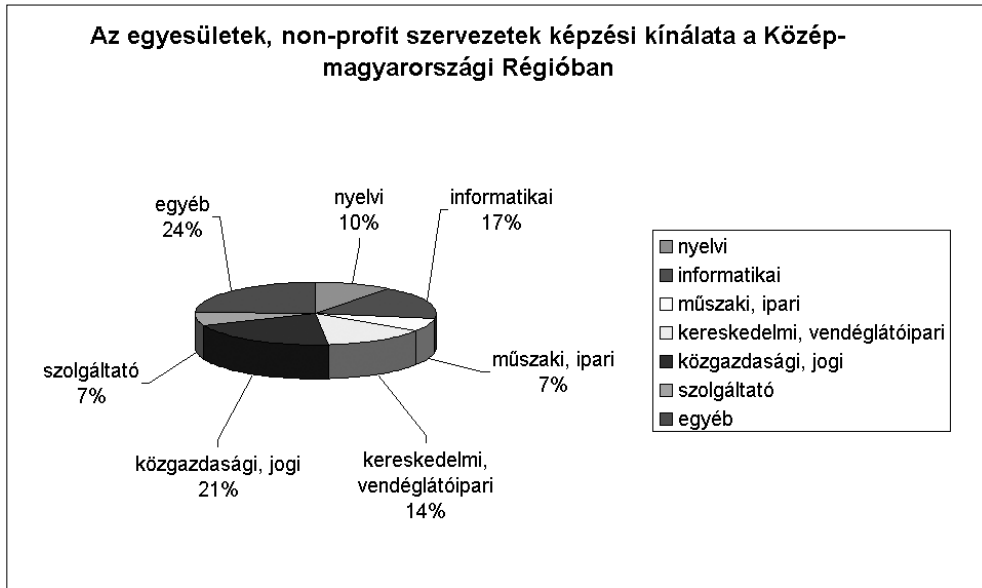
51. ábra

Az országos adatokkal megegyezően a betéti társaságok a nyelvai, informatikai és gépjárművezető képzésekre fókuszálnak ebben a régióban is, de jelentős hangsúly eltolódás. Míg az országos táblában az előbb leírt a sorrend, addig itt a vizsgálatba bevont szervezetek körében az informatikai és a gépjárművezetői képzés fejjel szembe haladva, jelentős megelőzi a nyelvit, amelyet a többi képzési kínálati ág is beér, ráadásul a képzési tartalom a vizsgált bt-k képzési kínálatának a felét adja.

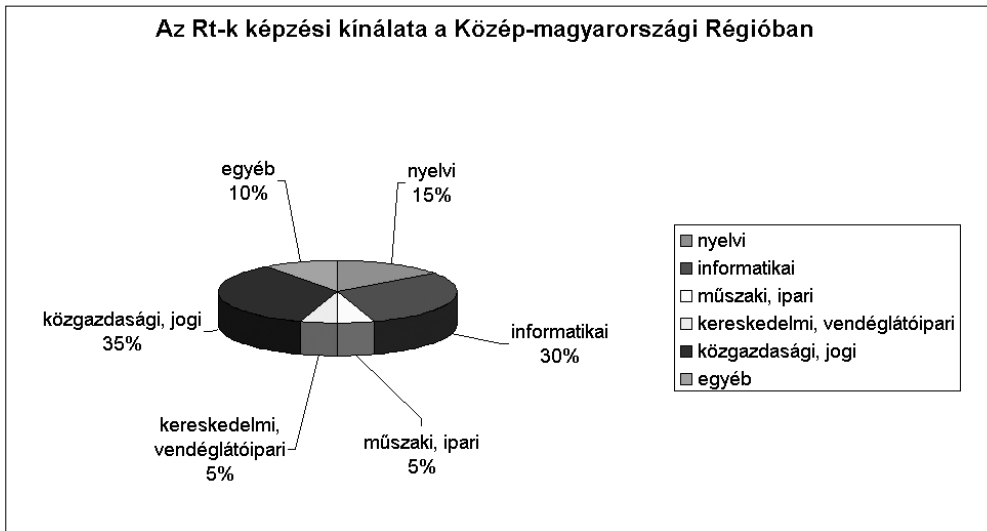
52. ábra

A közösségi intézmények esetében is megfigyelhető a teljes regionális hangsúly eltolódás, miszerint az országoshoz képest itt mintegy 50%-os felülreprezentáltság a műszaki-ipari és az agrárképzések rovására következik be. Igen csekély, meglepő módon, a kereskedelmi-vendéglátóipari képzés aránya is, ezt a részarányt, érdekes módon, az egyéb, máshová be nem sorolható képzéseknél „találjuk meg”. Az adatból az következik, hogy a lényegesen intenzívebb és speciálisabb lakossági igényekre az állami-önkormányzati szektor is megfelelő módon képes reagálni.

53. ábra

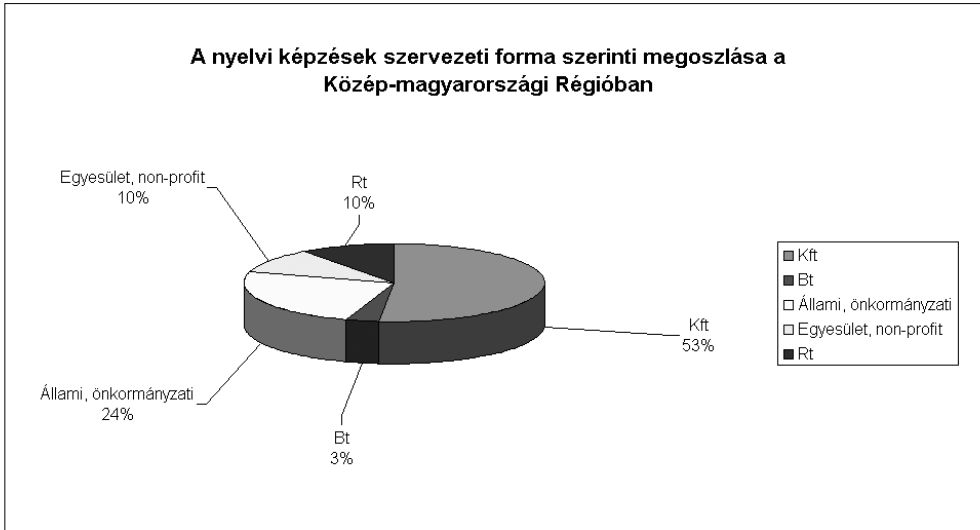
Az egyesületi élet ebben a régióban az akkreditált felnőttképzés területén mérhető jelenség. Ugyanaz a hármast iszi a prímét, mint az országos adatoknál, azaz a közigazdasági-jogi, a kereskedelmi-vendéglátóipari, valamint az informatikai képzés. Itt is mérvadó az egyéb képzések aránya: a közhasznúsági élet velejárójaként, az országos adatoknál is jelentősebb, kb. 25%-kal felülreprezentált ez a képzési tétel.

54. ábra

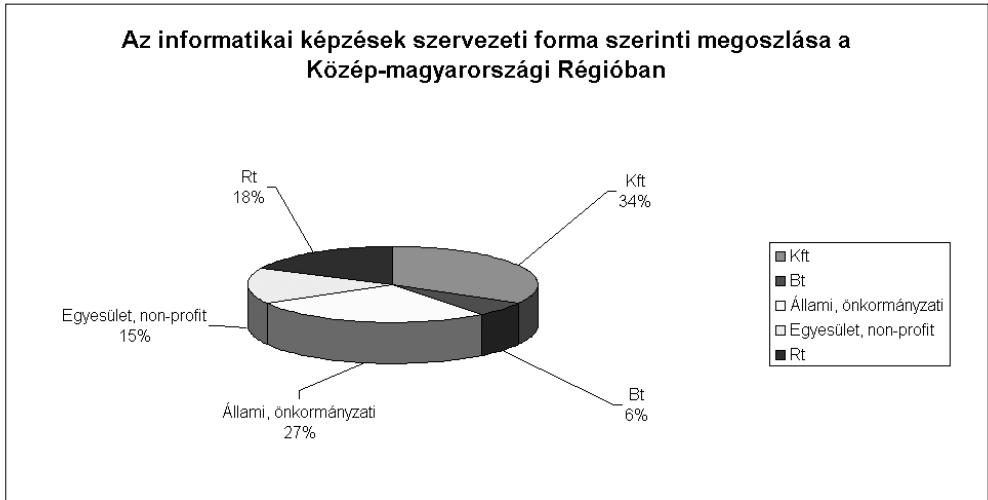
A részvénytársaságok leképezik az országos adatokat, ami nem meglepő, hiszen többségük székhelye Budapest lévén szinte egyezniük is kell azokkal. Így újra elmondható, a részvénytársaságok az informatikai és a közgazdasági-jogi képzésben érdekeltek, képzési kínálatuk még az országos átlagénál is erőteljesebben tükrözi mindezt.

A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásánál a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (55-62. ábra).

55. ábra

A nyelvi képzések területén lényegesen nagyobb a magánszervezetek, azon belül is a kft-k dominanciája, mint ahogy azt az országos átlag mutatja: az 53%-os részarány közel 80%-kal több, mint ott. A korlátolt felelősségű társaságoknak ez a tényerése egyetemlegesen, mindenki mással szemben megfigyelhető.

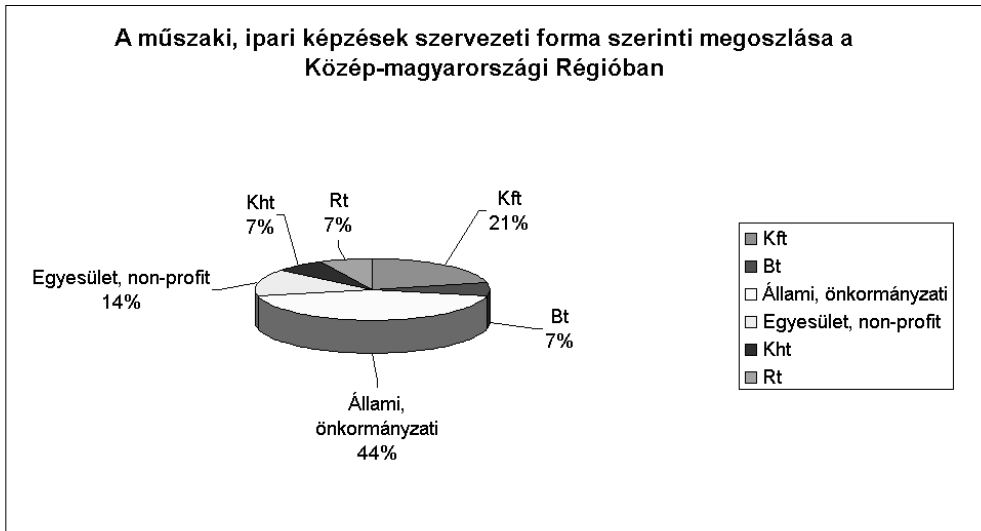
56. ábra

Az informatikai képzések területén hasonló tendencia figyelhető meg, mint a nyelvi képzéseknél: a korlátolt felelősségű társaságok felülreprezentáltsága vitathatatlan. A részvénytársaságok ugyanakkor követik ezt a tendenciát: az országos érték háromszorosát látjuk itt, egyben ez az érték a részvénytársaságok legnagyobb részaránya is, holtversenyben a közgazdasági-jogi képzéseknél láthatóaknál.

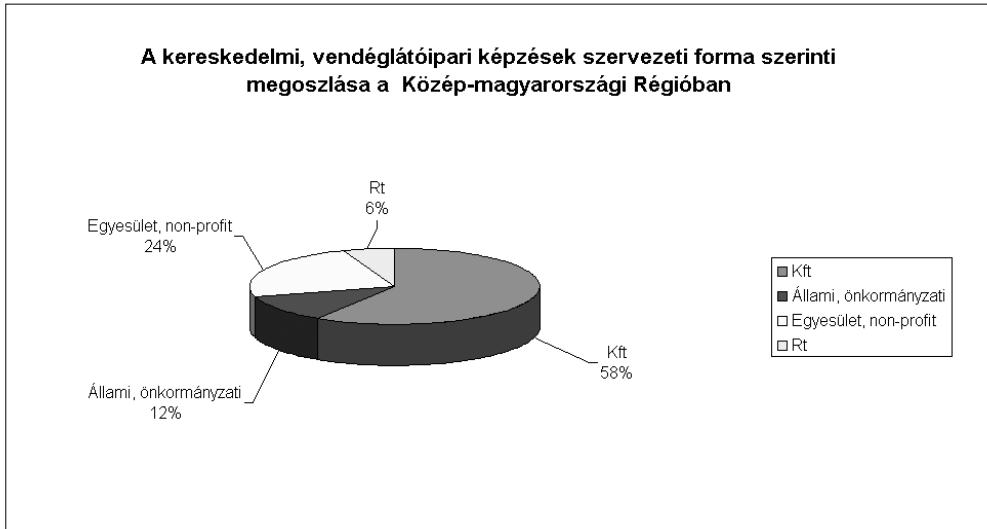
57. ábra

Az ábra csak érdekességképpen mutatja a vizsgálatba bevontak körében az országosan is már megfigyelt jelenséget, miszerint a gépjárművezetői képzések a bt-k és kft-k belügyének tekinthetők. Az országos 91%-ot itt a 100% váltja fel...

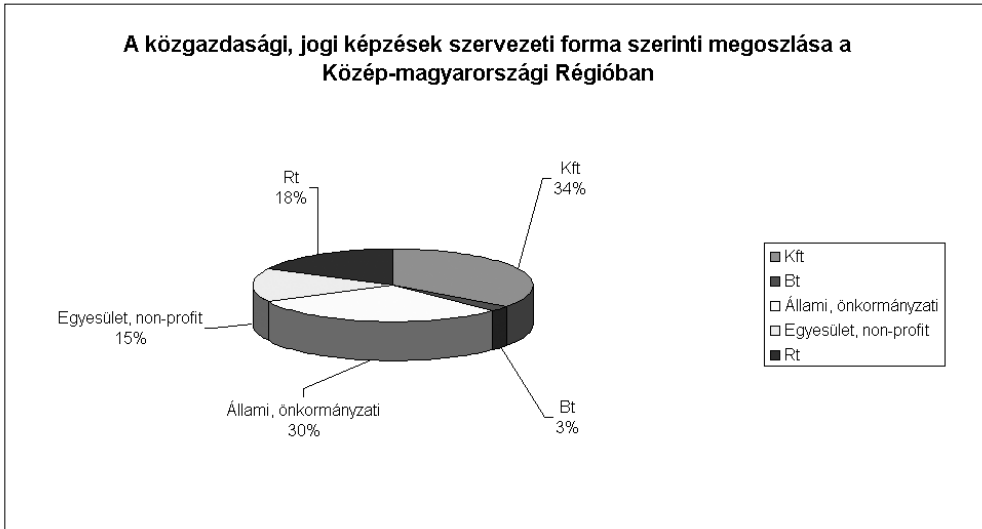
58. ábra

Az első terület, ahol az állami-önkormányzati intézményi akkreditált szervezetek relatív többségben vannak. A műszaki-ipari területről van szó, és eddigi tapasztalataink alapján nem is vártunk mást. Még így is lényegesen alul képviseltek az országos arányukhoz képest, mintegy 30%-kal. Szerepüket részben a közhasznú szervezetek, de, kissé meglepő módon a kft-k, rt-k is átveszik.

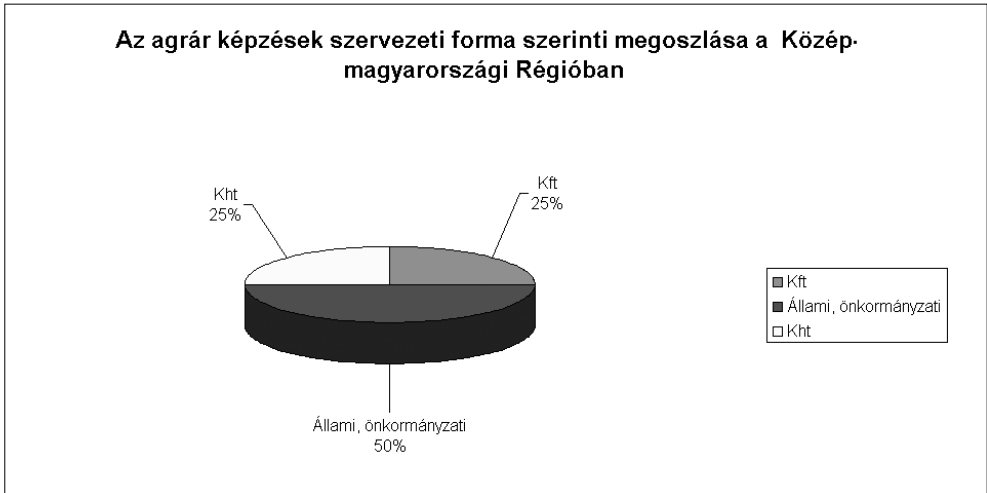
59. ábra

A 47. ábrából kiolvasható, hogy a magánszervezetek kereskedelmi-vendéglátóipari területen teljesen felborítják az országos sorrendet, a különbség itt a legszembe-szökőbb: míg országosan a közösségi szervezetek aránya közel 51%-os, addig itt alig egynolcados arányt látunk. A korlátolt felelősségű társaságok ezzel szemben az országos arányuk két és fél szer meghaladják! A terjeszkedés nyilvánvalóan az állami-önkormányzati szféra rovására valósul meg, hiszen, a non-profit magánszféra nagyjából ugyanazt a részarányt képviseli itt is, mint az országos adatsorban.

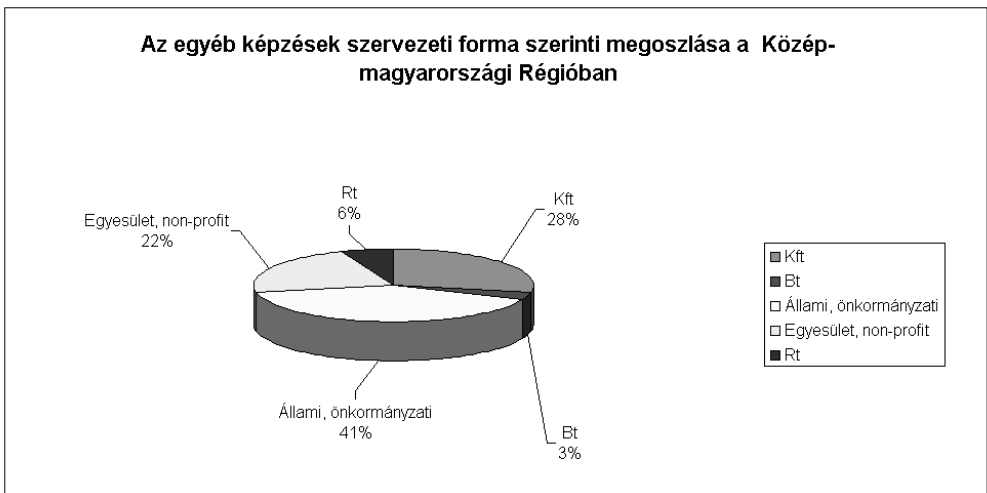
60. ábra

A másik tábla, ahol a részvénytársasági részaránya „csúcsra ért”, és a korábbi adatok alapján ezen nem is lepődünk meg. az sem meglepetés, hogy a korlátolt felelősségű társaságok is mintegy negyven százalékkal jelentősebben képviselik magukat, mint az országos átlagban, és persze mindkét szféra zömmel a közösségi szektor rovására. Kissé meglepő módon az egyesületi szféra itt is tartja magát az országosan átlagon, sőt, ha minimálisan is, de fölötte.

61. ábra

Az ábra nem meglepő: a vizsgált szervezetek számához képest elenyésző volt az agrárképzéssel is foglalkozók száma a régióban, amelyeknek fele állami-önkormányzati, újabb negyede pedig közhasznú szervezet...

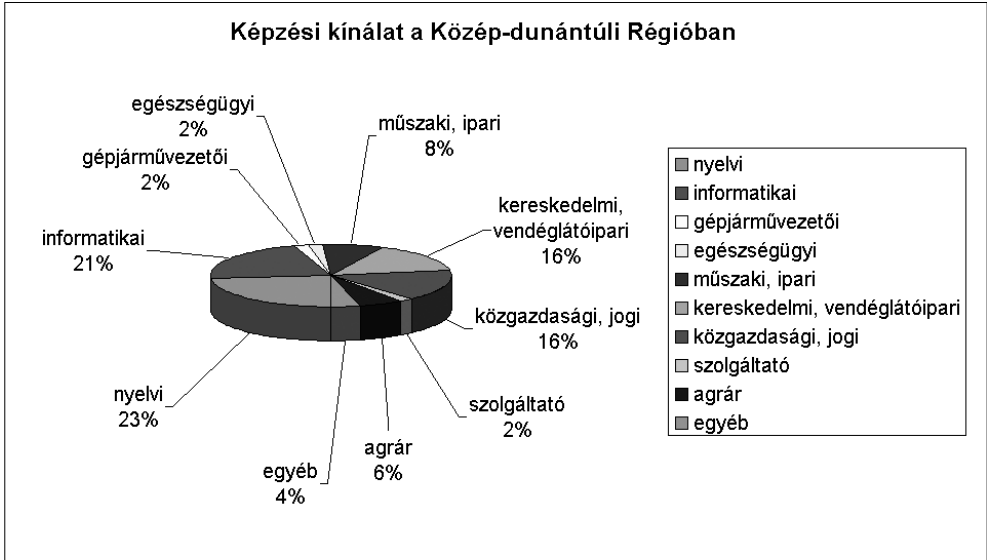
62. ábra

Az egyéb képzéseket tekintve, az országos adatsorhoz képest kissé elmarad, de még így is domináns az állami-önkormányzati szektor súlya. A korlátolt felelősségű társaságok azok, amelyek a saját hasznukra „csíptek le” az állami-önkormányzati szféra „tortacikkelyéből”. Az egyesületi szféra itt is megismétli az országos produkcióját, a betéti társaságok alul, míg a részvénytársaságok felüldimenzionáltak.

A Közép-magyarországi régió összefoglaló értékelésekor meg kell említeni, hogy az Észak-magyarországi Régióhoz hasonlóan, itt is megfigyelhető a felnőttképzési kínálati szerkezet igazodása a régió gazdasági szerkezetéhez. Ez az igazodás azonban itt markánsabb, melynek magyarázó tényezője az itt élő lakosságnak az ország többi jövedelméhez képest kiugró jövedelmi viszonyaiban keresendő. A fizetőképes kereslet által megtettesített, főként az egyéb képzések területén megjelenő képzési kínálati diverzifikáció mind az országos, mind, előrevetítve, a többi régióhoz képest más dimenziót jelent.

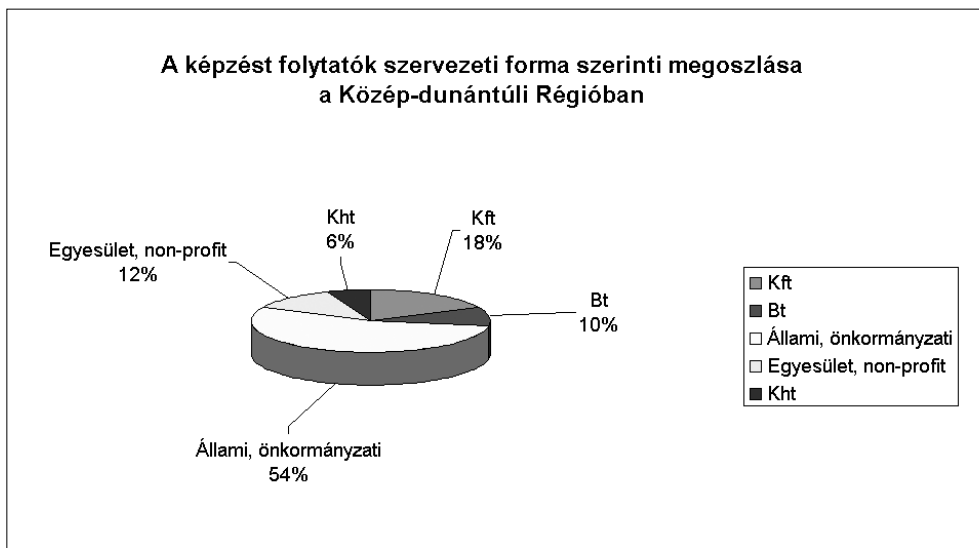
III.2.5. A Közép-dunántúli Régió

A vizsgálatba vont akkreditált szervezetek képzési kínálata, valamint szervezeti forma szerinti megoszlása a közép-magyarországi régióban az alábbi két ábra szerint alakult.

63. ábra

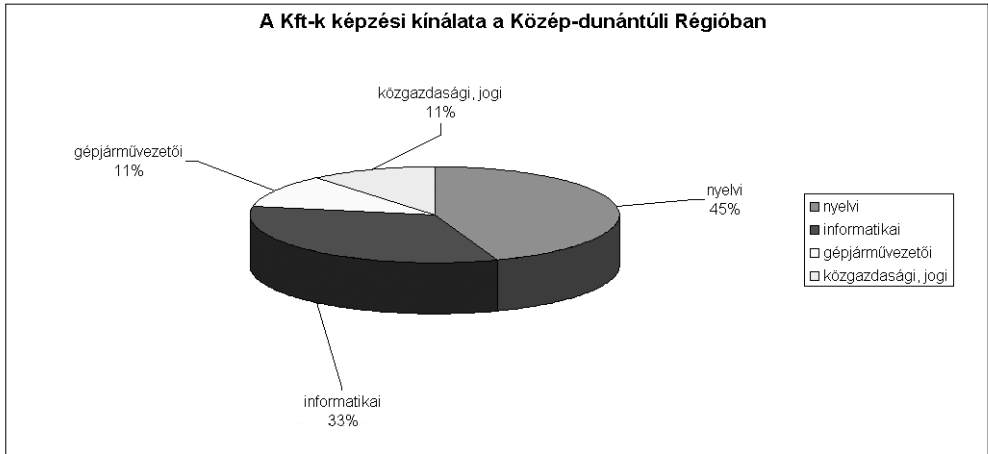
A közép-dunántúli régióban az országos átlagnál hangsúlyosabb a nyelvi és az informatikai képzések kínálata, előbbi 50%-kal, utóbbi egyhaddal képvisel nagyobb súlyt, mint az országos adatsorban. Az ellentétes oldalon, az egyéb szolgáltató szakmát adó képzések, valamint, némileg meglepő módon a műszaki-ipari képzések az országos részarányuknál kisebbek a vizsgálatba bevont felnőttképzési szervezetek között. Utóbbi mintegy harmadával játszik ebben a régióban kisebb szerepet az országosnál. Ez az adat azért is érdekes, mert a régiót korábban is fejlett, majd sikeresen átalakult iparszerkezet jellemzi. Valamivel erőteljesebb súlyú a közgazdasági-jogi, valamint a kereskedelmi-vendéglátóipari képzési kínálat is az országos viszonyokhoz képest.

64. ábra

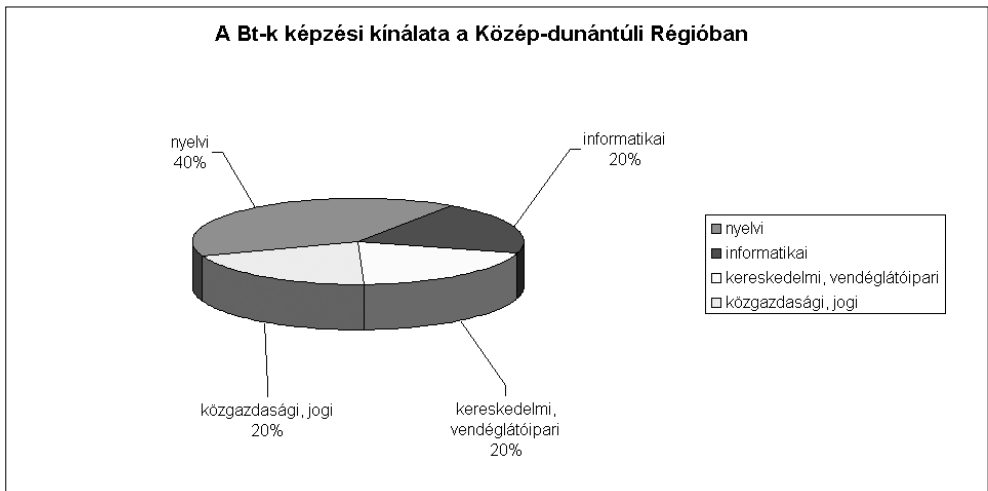
A képző szervezetek formáit tekintve, a vizsgálatba vont, akkreditált felnőttképzési intézmények között dominálnak az állami-önkormányzati szervek, de kiugróan magas a közhasznú társaságok száma is, az országos átlaghoz képest. Mivel az egyesületi szerveződés nagyjából hasonló súlyú, egyértelműen kijelenthető, a magánszervezetek kisebb jellemzi a térség vizsgálatba vont szervezeteit. A korlátolt felelősségű társaságok és a betéti társaságok részaránya is kb. egynegyeddal alacsonyabb, mint az országos adatsorban.

Az egyes szervezeti formákkal jellemezhető akkreditált felnőttképzési intézmények által nyújtott képzési kínálatot, ha elemezzük, a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (65-68. ábra).

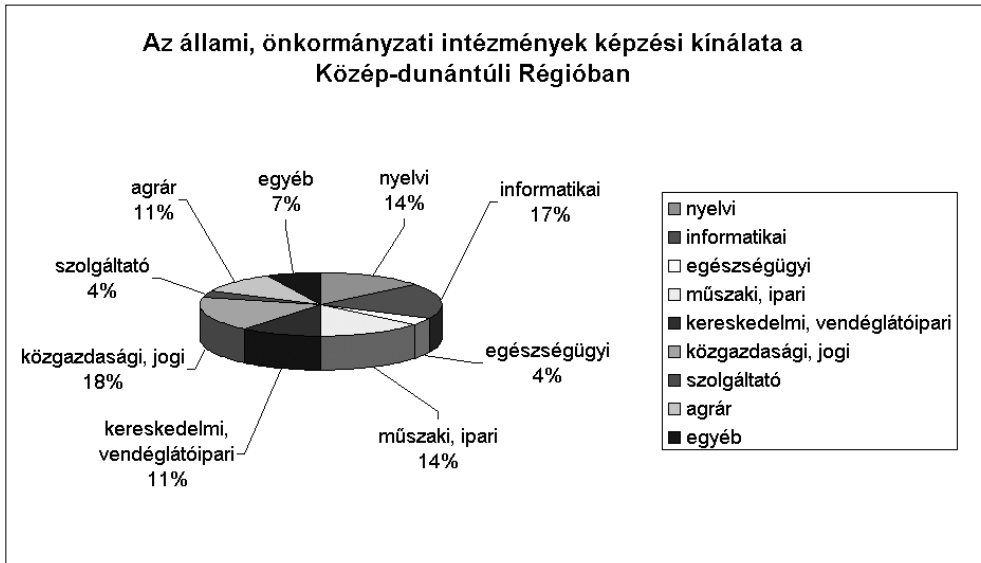
65. ábra

A korlátolt felelősségű társaságoknál teljes egészében leképeződik az országos jellemző, a kft-k nyelvi, informatikai és közgazdasági-jogi képzések iránti elkötelezettsége. Itt a sorrend is megegyezik az országossal. Különbség annyi, hogy a regionális dimenzióban az előbb említett hármas még nagyobb szerepet játszik, mint az országos dimenzióban. Az sem meglepetés, hogy a régió kft-i a gépjárművezetői képzéssel is nagyobb hangsúllyal foglalkoznak.

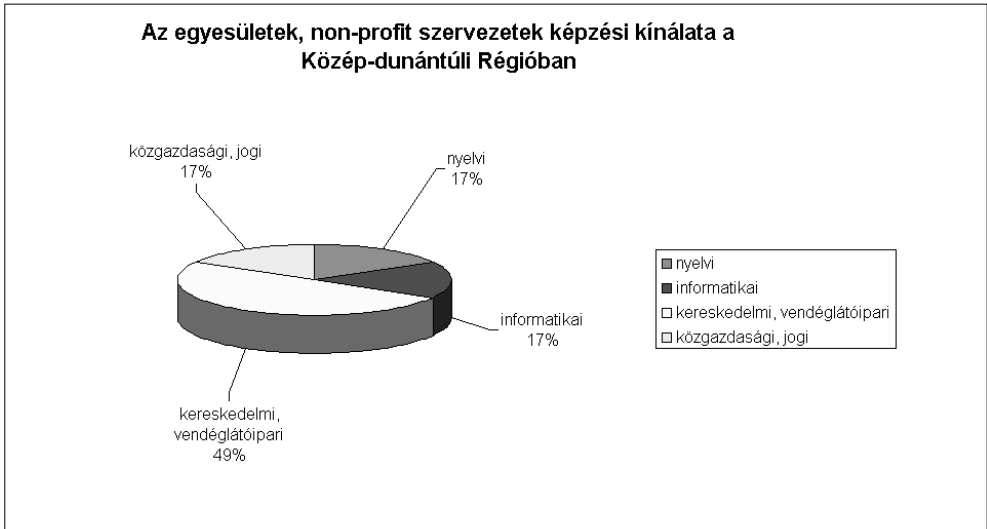
66. ábra

A betéti társaságokat tekintve, ugyanaz a helyzetkép mondható el, mint a kft-knél. Az országos tendenciához hasonlóan, a nyelvi és informatikai képzések vezetnek. A nyelvi képzések súlya különösen jelentős, az országos dimenziót nyolcvan százalékkal meghaladja. Figyelemre méltó azonban, hogy a közgazdasági-jogi képzések területén a betéti társaságok jelentős potenciált fejtenek ki ebben a régióban: dupla annyi az arányuk, mint országosan. Hasonló elmondható a kereskedelmi és vendég-látó képzések helyzetéről is.

67. ábra

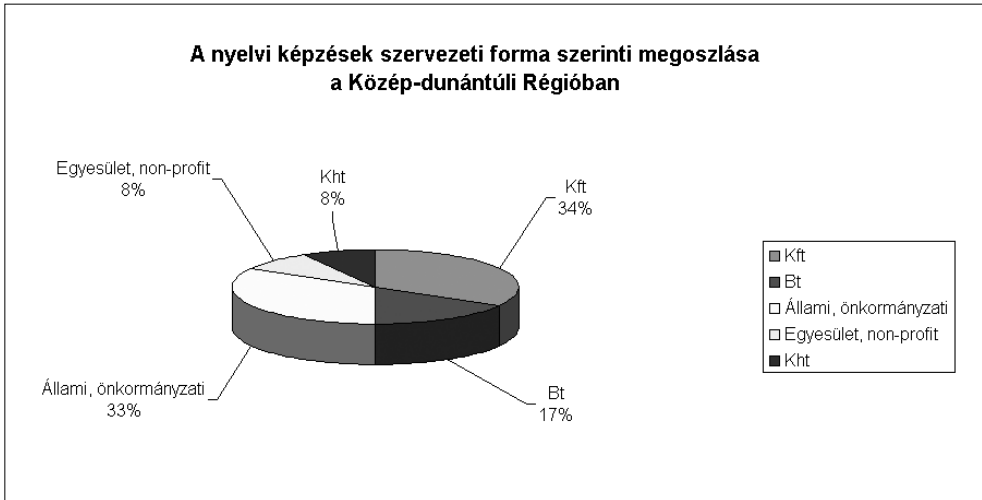
A tendenciák hasonlósága az országos folytatódik. A régióban is ez a szektor a műszaki-ipari képzések letéteményese, az agrárképzéseknek nem különben. Emellett a nyelvi, informatikai, közgazdasági-jogi, kereskedelmi-vendéglátóipari képzésekben is hasonló szerepet játszanak, a közgazdasági-jogi képzési kínálat egy kicsit erőteljesebb megjelenése mellett: ez az országos adatot valamivel több, mint egy-negyedével múlja felül.

68. ábra

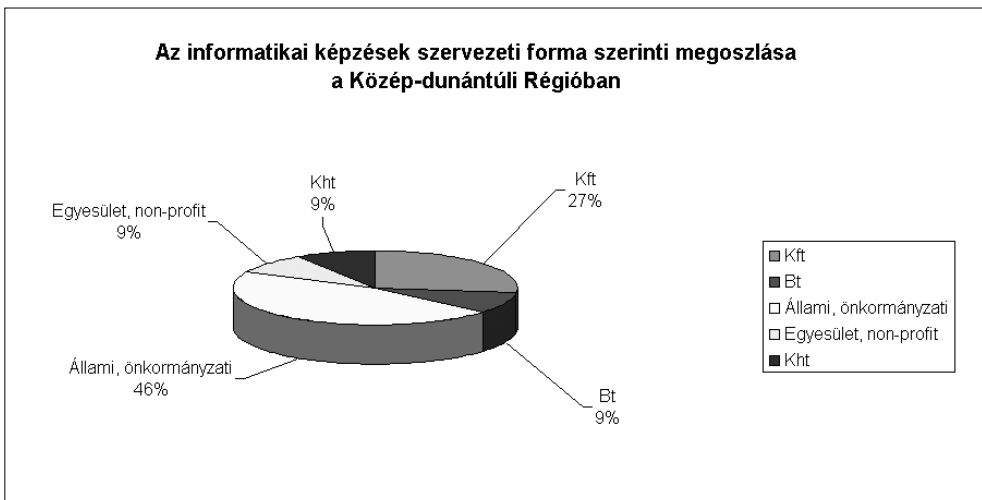
Az országosan is erőteljes kereskedelmi-vendéglátóipari képzési kínálat dominál az egyesületek, egyéb non-profit szervezetek regionális képzési kínálatában is. De az informatikai képzések kínálata is eléri az országos szintet, a közgazdasági-jogi képzéseké is éppen csak alatta marad. Érdekeség azonban, hogy az egyéb képzések területén országosan tapasztalható dominancia itt nem jelenik meg.

A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásánál a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (69-73. ábra).

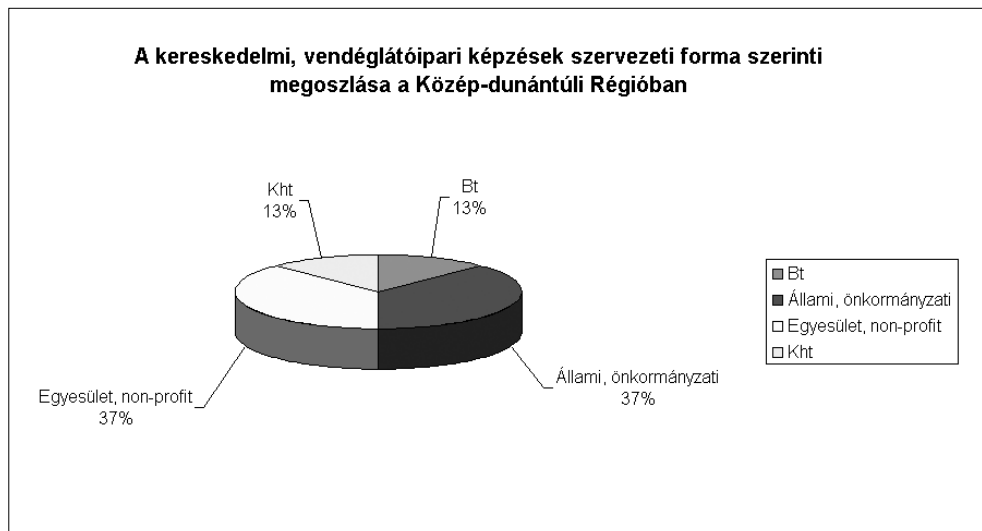
69. ábra

A nyelvi képzések területén majdnem hajszálpontosan leképeződik az országos tendencia. A kft-k és bt-k kínálják a vizsgálatba vont akkreditált szervezetek közül az ilyen típusú felnőttképzési programok felét, míg az állami-önkormányzati szervezetek további egyharmadot. Ráadásul a maradék egyhatodon is alapvetően ugyanaz a két kör osztozik, amelyik az országos adatsorban is megjelenik.

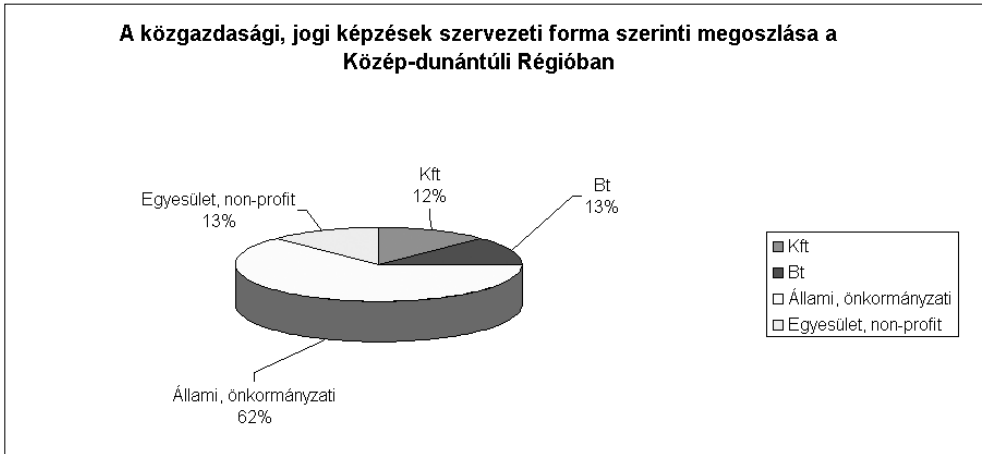
70. ábra

Teljesen hasonló a helyzet az informatikai képzések területén is. az 58. ábrából az tűnik ki, hogy az állami-önkormányzati szektor, az országosnál enyhén nagyobb súllyal, de dominál ezekben a képzésekben, míg ezt a szektort a kft-k és bt-k követik, amelyeknek összesített aránya megegyezik az országos átlaggal, különbség csak annyi, hogy a kft-k nagyobb súlyt képviselnek ezen belül.

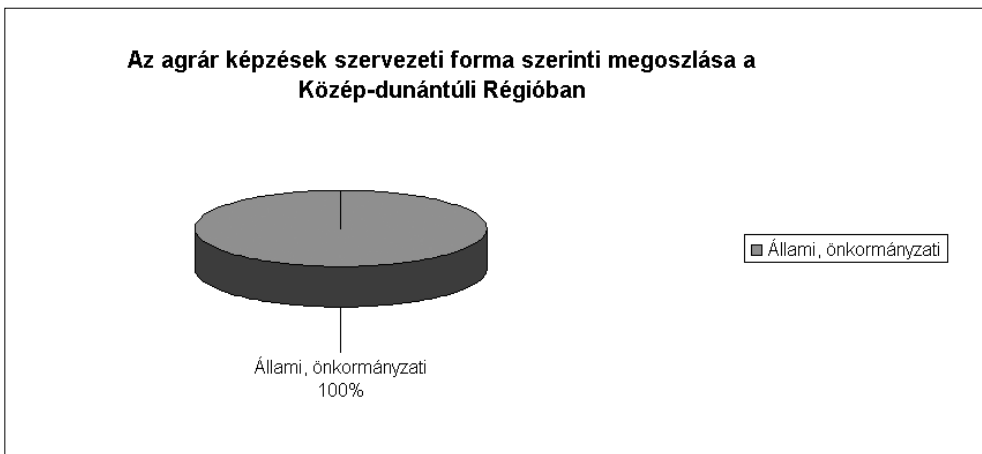
71. ábra

A kereskedelmi és vendéglátó-ipari képzések nyújtotta kínálat szervezeti tagozódásánál is megfigyelhető az országos tendenciákkal való csaknem teljes azonosság. Itt az állami-önkormányzati, és az egyesületi szektor képviselteti magát a legjelentősebben, és itt szerepet játszanak a betéti társaságok. Különbség megint csak a hangsúlyokban van: az állami-önkormányzati és az egyesületi szektor együttes súlya valamivel több, mint 10%-kal.

72. ábra

A vizsgálatba vont akkreditált felnőttképzési szervezeteket tekintve, talán itt mutatkozik az egyetlen markánsabb különbség az országhoz képest. Itt sem abban, hogy az állami-önkormányzati szektor hasítja ki a legnagyobb „tortaszeletet”, hanem a mennyiség, a súly a szignifikánsnak tekinthető eltérés: mintegy harmadával haladja meg a regionális érték az országot. Megfigyelhető még a bt-k nagyobb szerepvállalása is ennél a képzési kínálati ágánál.

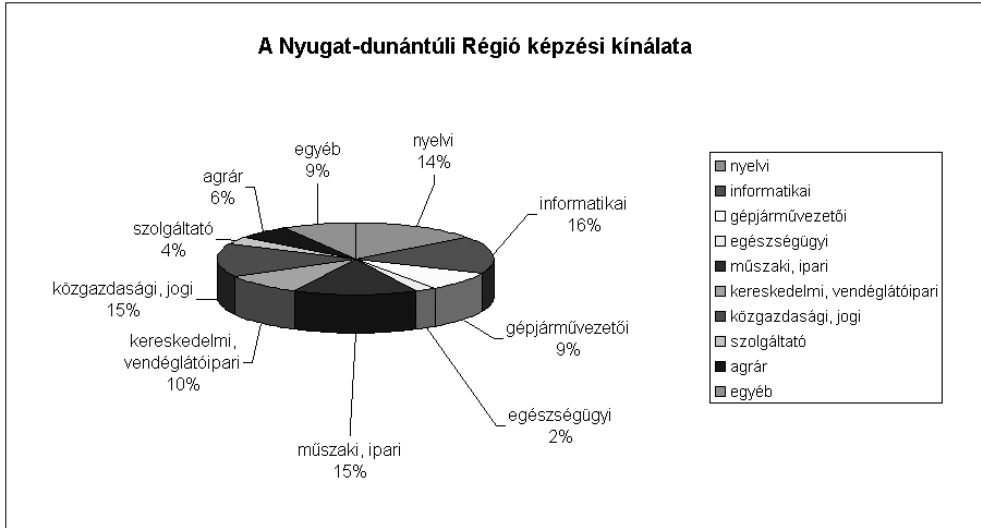
73. ábra

Az agrárképzések ábrája érdekességként, egyben a korábbi állítás megerősítéseként szolgál, miszerint az agrár felnőttképzés állami-önkormányzati terület maradt. A felmérés bevont közép-dunántúli szervezetek közül három önkormányzati fenntartású szakközépiskola „vallotta be”, hogy kínál ilyen típusú képzést is...

A Közép-dunántúli régió összefoglaló értékelésekor meg kell említeni, hogy ebben a régióban mind a szervezetek eloszlása, mind az általuk kínált képzési programok, mind a kínált képzési programok szervezeti formák szerinti megoszlása szinte teljesen követi az országos adatsort. Elmondható, hogy ez a régió maga az „átlag”, különösebb igazodás sem az itt élő lakosság jövedelmi helyzetéhez nem mutatható ki, sem az átalakult iparszerkezet speciális igényei nem rajzolódnak ki a felmérésből.

III.2.6. A Nyugat-dunántúli Régió képzési kínálata

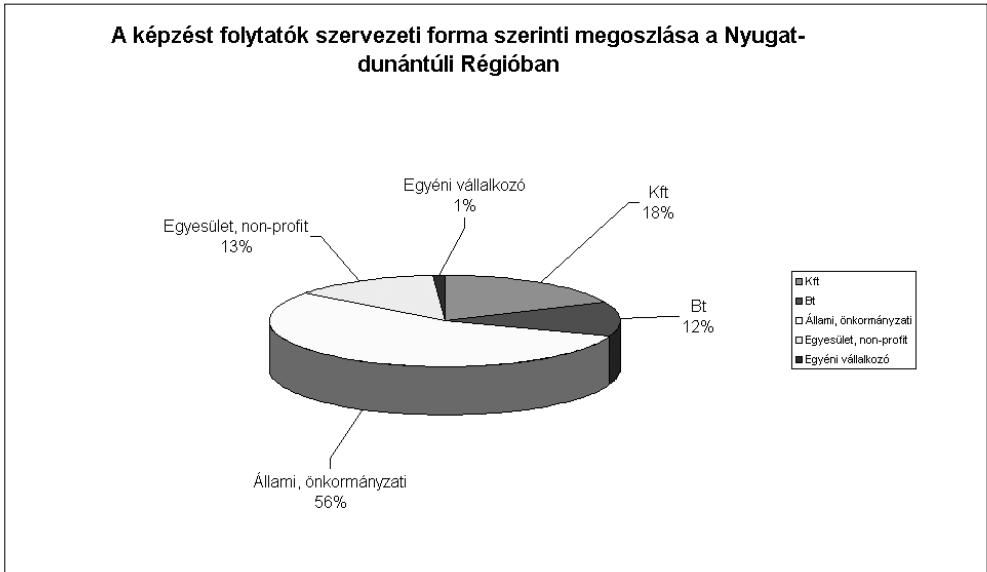
A vizsgálatba vont akkreditált szervezetek képzési kínálata, valamint szervezeti forma szerinti megoszlása a közép-magyarországi régióban az alábbi két ábra szerint alakult.

74. ábra

A régió gyakorlatilag leköveti az országos állapotot. Egyik képzési ágban sincs gyökeres eltérés, kisebb, nem számottevő hangsúly eltolódásokkal találkozunk csak. Picivel kisebb csak a részaránya a nyelvi vagy éppen az informatikai képzéseknek, míg picivel magasabb a közgazdasági-jogi képzéseknek. Egyedül a műszaki-ipari képzések területén van jelentősebb hangsúlyeltolódás, itt 25%-kal nagyobb a súlya, mint országos viszonylatban. Lehet mondani, ezt várja is az elemző: Észak-Magyarország után itt is némileg látható, hogy a nagyobb iparosodottság ezen képzési dimenziót is erősíti, igaz az is, azonban, hogy messze nem olyan a műszaki-ipari képzések részaránya, mint amelyet az ipar jelentősége alapján várni lehetne.

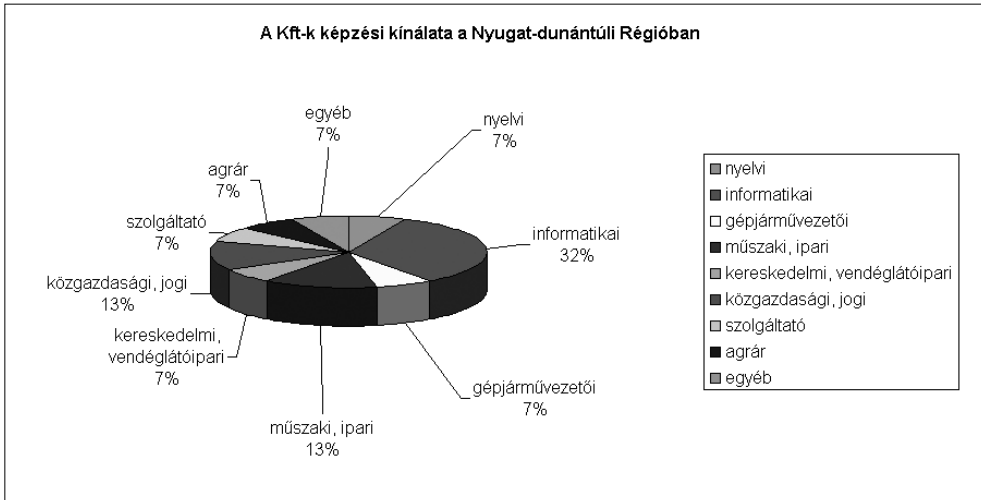
Érdekeség: kiugró a gépjárművezetői képzések országos átlaghoz viszonyított aránya, majdnem kétszer akkora a súlya, mint az országos adatban.

75. ábra

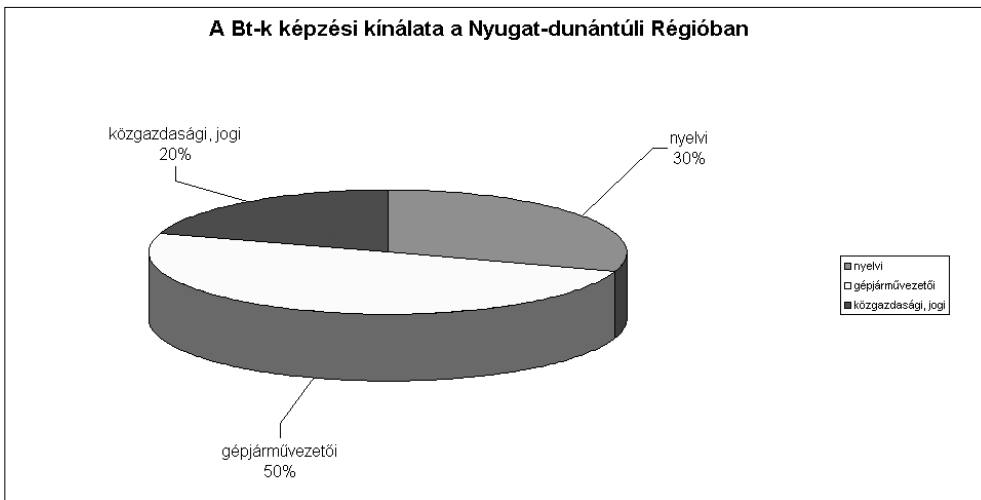
A régió fejlettségéhez képest meglepő, illetve a fejlettség relativitását mutatja az, hogy az állami-önkormányzati intézmények nemcsak túlsúlyt képviselnek, hanem még az országos adatokhoz képest is közel 30%-kal felülreprezentáltak. Ennek a felülreprezentáltságnak a vesztesei egyértelműen a kft- és a bt-k, hiszen egy az egyben onnan jelenik meg a közösségi többlet. az egyesületek az átlagot képviselik itt is.

Az egyes szervezeti formákkal jellemezhető akkreditált felnőttképzési intézmények által nyújtott képzési kínálatot, ha elemezzük, a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (76-79. ábra).

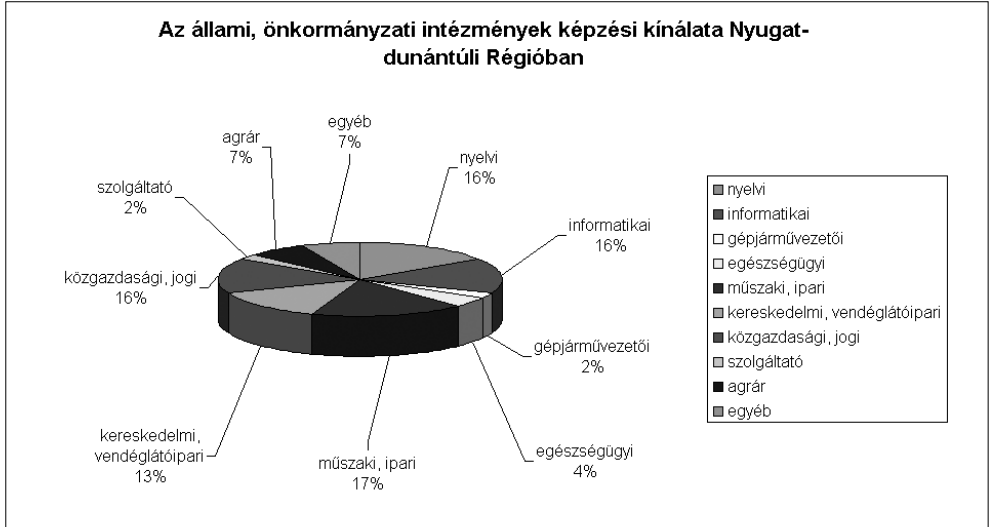
76. ábra

A korlátolt felelősségű társaságok kínálata sokoldalú, domináns az informatikai képzés, az országos arányok majdnem kétszerese. Ugyanakkor jelentős műszaki-ipari képzési kínálattal is találkozunk, itt is az országoshoz közel kétszeres súly látható. Szerényebb a kft-kre országosan jellemző nyelvi képzések súlya, és alacsonyabb, de nem relevánsan a közgazdasági-jogi képzéseké is.

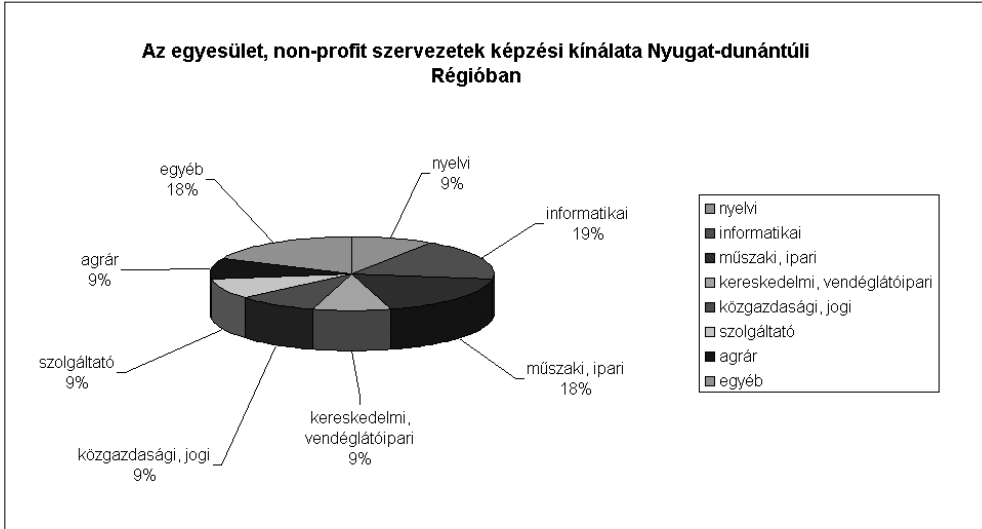
77. ábra

A régióban a bt-k szinte „klasszikussá” vált piaca, a gépjárművezetői tanfolyamok kínálása jelenik meg rendkívül plasztikusan. A betéti társaságok másik nagy favoritja, a nyelvi képzés is méltó módon, az országos súlynál jelentősebben képviseli magát.

78. ábra

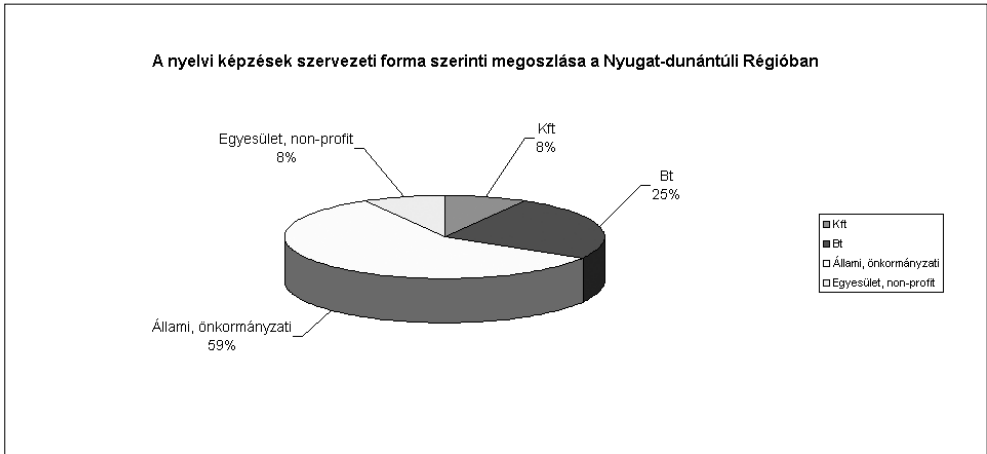
A közösségi szervezetek ebben a régióban is felvállalják az agrár-, illetve a műszaki-ipari felnőttképzési programok indítását, gondozását, jelzi ezt az országos átlaghoz képesti közel másfélszeres arányuk mindkét esetben. A nyelvi kínálatuk is jelentősebb, mintegy 25%-kal, mint az országos adatoknál, a közgazdasági-jogi, az informatikai, a kereskedelmi-vendéglátóipari képzésük megfelel az országos adatoknak.

79. ábra

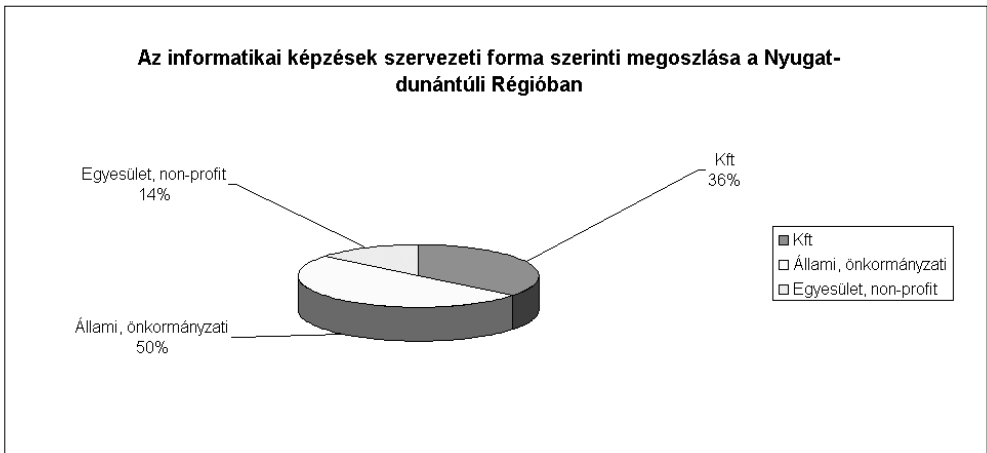
A nyugat-dunántúli régióban szépen rajzolódik ki, ezért itt bemutatásra érdemes az ábrájuk is. Az egyesületek, non-profit szervezetek a nyelvi, az informatikai és a kereskedelmi képzésekben játszott szerepük mellett az egyéb képzések jelentős kínálata miatt jelentősek. A regionális táblában ez utóbbi meg is jelenik, az egyéb képzések az országoshoz hasonló fajsúlyt tesznek ki, az informatikai képzésekre is elmondható mindez, azonban meglepetés a műszaki-ipari képzések jelentős, az országos adathoz képest éppen kétszeres túlsúlya. A közgazdasági, valamint a kereskedelmi-vendéglátóipari képzések területén érhető tetten a fajsúly veszteség a műszaki képzések javára.

A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásánál a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (80-85. ábra).

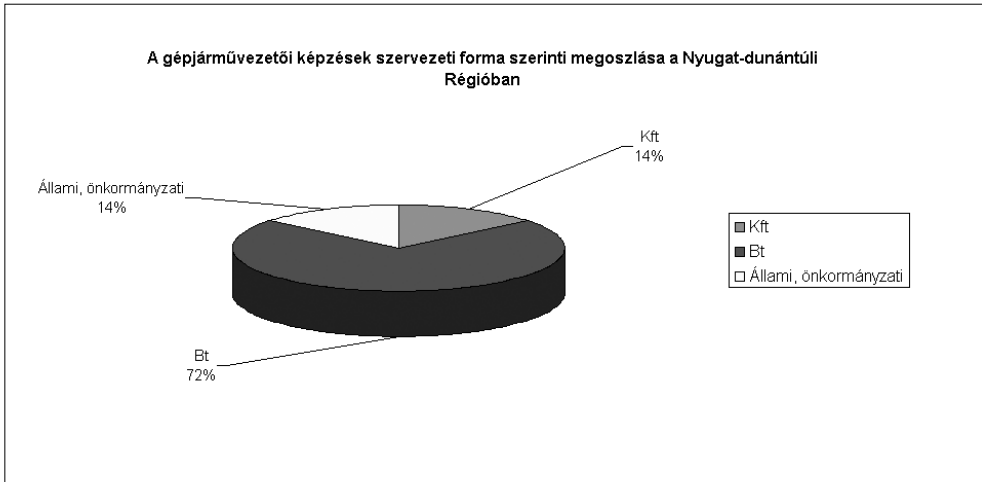
80. ábra

Meglepő, hogy az országos tendenciákkal szemben, melyek szerint a nyelvi képzéseket jórészt a bt-k és kft-k bonyolítják le, itt szerepük csekélyebb, az állami-önkormányzati intézmények viszont a vizsgálatba vont szervezetek közel hatvan százalékát kiteszik, és ezzel szintén mintegy hatvan százalékkal meghaladják az országos súlyukat. az egyesületek itt is hozzák magukat.

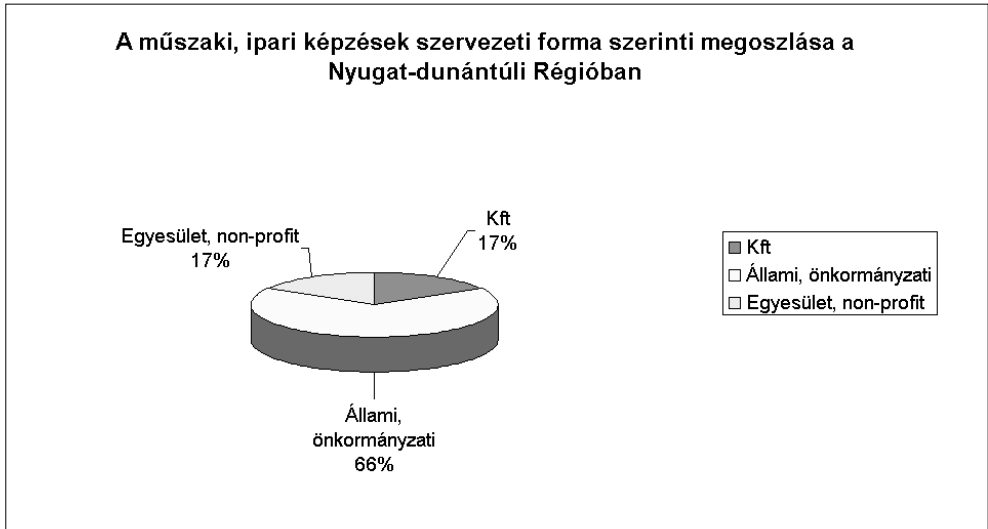
81. ábra

Itt sokkal egyszerűbben ugyan, de gyakorlatilag leképződik az országos tendencia, miszerint a közösségi szervezetek és a korlátolt felelősségű társaságok „elviszik” az informatikai képzések zömét, bár itt is némileg hangsúlyosabb az állami-önkormányzati szervezetek szerepe, igaz a kft-ké, csak mindkettő a többiek rovására.

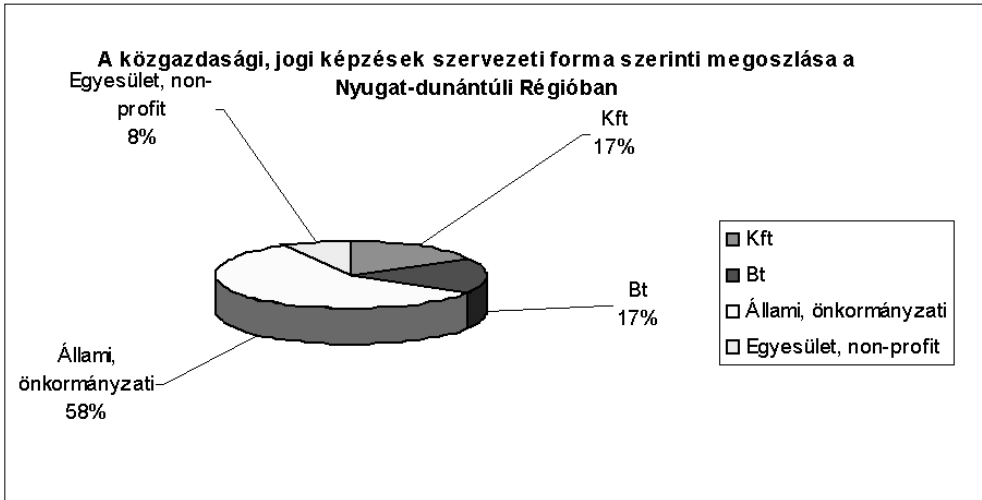
82. ábra

A helyzet ugyanaz, mint az informatikai képzések esetében: a gépjárművezetői tanfolyamok a betéti társaságok és a korlátolt felelősségű társaságok privilégiumának tekinthetők, a különbség regionális szinten annyi, hogy a betéti társaságok megelőzték a kft-eket. Ez azonban az alapvető tényen nem változtat.

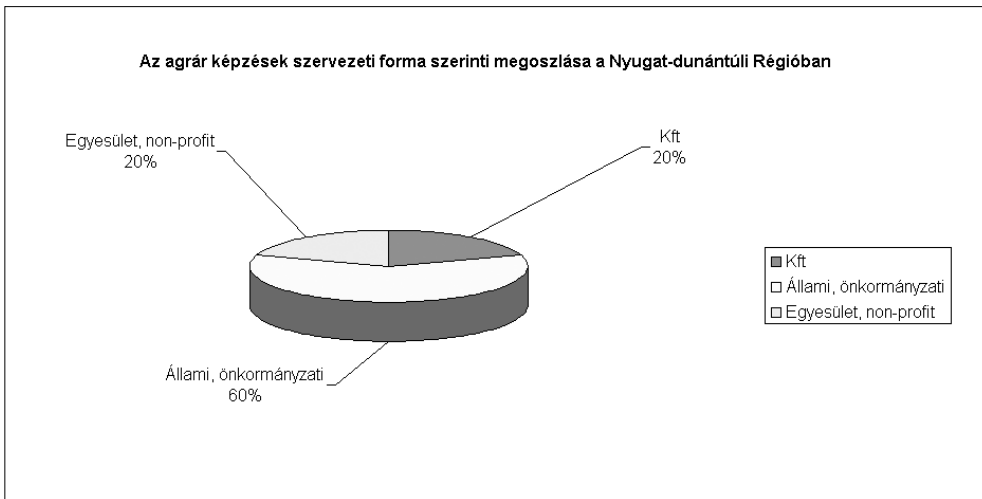
83. ábra

A műszaki-ipari programokat ebben a régióban is az állami-önkormányzati szervezetek nyújtják... Ha ezek arányához még hozzávesszük az egyesületeket is, akkor különösen lesújtó a kép, főként azt figyelembe véve, hogy az egész ország legkorszerűbb ipari szerkezetével, és legnagyobb exportkapacitásával állunk szemben.

84. ábra

Leképeződik a közgazdasági-jogi programok területén is az országos jellemző, ezek szerint a közösségi szervezetek mellett a kft-k játszanak még komoly szerepet. A különbség megint csak hangsúly eltolódásbéli: az állami-önkormányzati intézmények súlya jelentősebb, a kft-ké meg valamivel kisebb, és a betéti társaságok így ugyanakkora teljesítményt fejthetnek ki, mint a kft-k.

85. ábra

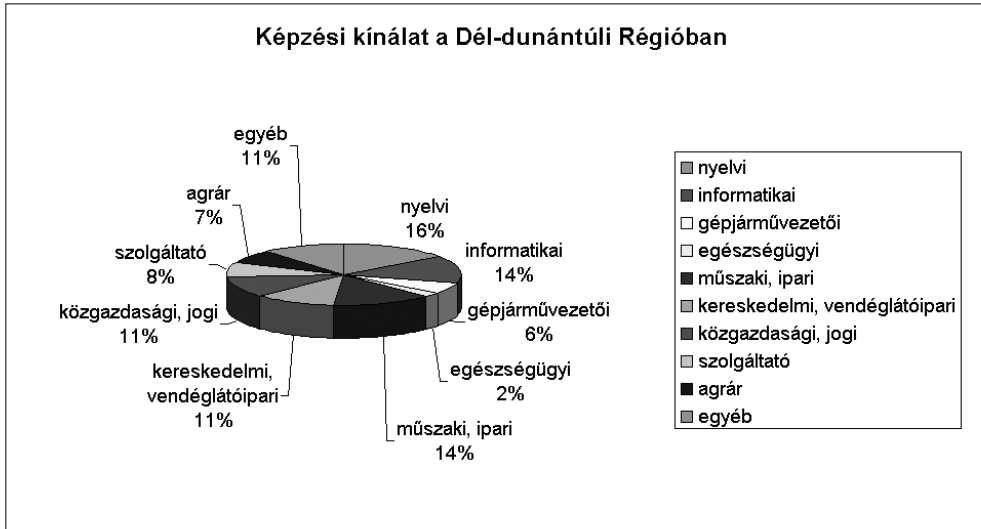
Az agrárképzések diagramjának megmutatásával továbbra is „csak” az a cél, hogy kidomborítsuk, valóban csak a közösségi és non-profit szervezetek foglalkoznak a kérdéssel, bár amolyan szabályt erősíti kivételként itt az üzleti szférából is be tudunk számolni egy említés erejéig...

A Nyugat-dunántúli Régióról az összesítő elemzést azzal kell kezdenünk, hogy némi, nem tendenciaszerű eltérés mutatkozik ugyan az országos adatokhoz képest, de ez messze nem teszi egyedivé az itteni helyzetet. Két sajátosság emelhető ki:

- egyrészt, megfigyelhető, hogy a régió iparosultságának megfelelően, a műszaki-ipari képzések aránya az országos átlaghoz képest jelentősebb, de a nagyságrend nem tart lépést az iparosodottság fokával. Másrészt, ezeknek a képzéseknek is a zöme a közösségi szektor által kínált.
- másik alapvető regionális sajátosság, hogy a közösségi, állami-önkormányzati akkreditált szervezetek szerepvállalása jelentősebb, mint máshol.

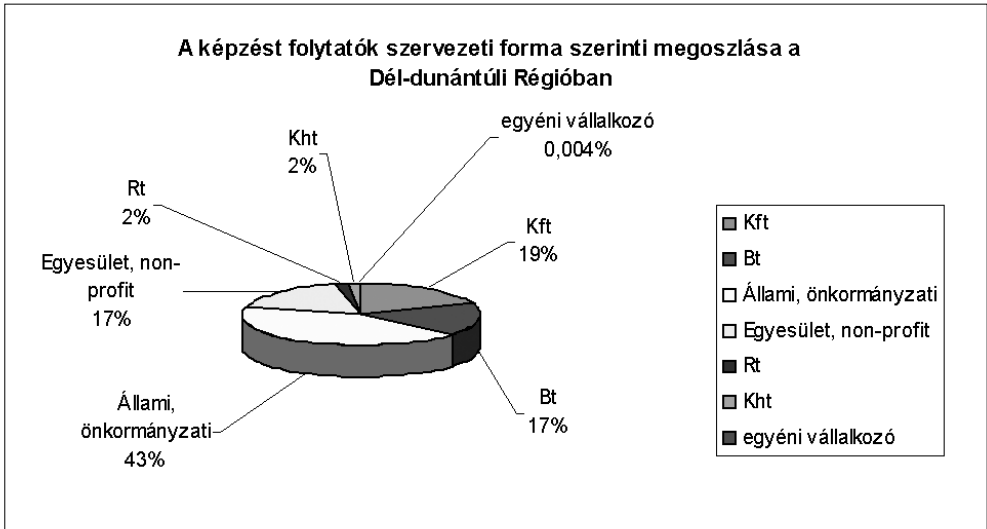
III.2.7. A Dél-dunántúli Régió

A vizsgálatba vont akkreditált szervezetek képzési kínálata, valamint szervezeti forma szerinti megoszlása a közép-magyarországi régióban az alábbi két ábra szerint alakult.

86. ábra

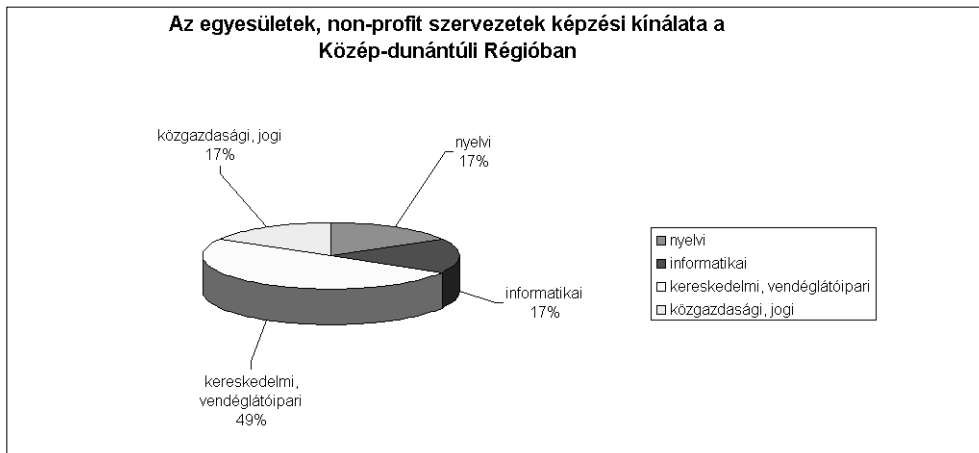
A dél-dunántúli régióban az országos adatokhoz képest jelentős módosulás gyakorlatilag az informatikai képzések némileg kisebb súlyában rejlik, valamivel több, mint 20%-kal alacsonyabb a képviselőjük. A felszabaduló értékek azonban egyenesen oszlanak el, egy kicsit több a nyelvi, egy kicsit a műszaki-ipari képzések súlya. Az agrárképzéseket eddig is kiemeltük, ebben a régióban is külön kell figyelni, hiszen a régióban dominánsabb a szerepe ennek a szektornak, mint az országos átlag. Az agrárképzések ennek megfelelően mintegy 40%-kal felülreprezentáltak az országos adatokhoz képest.

87. ábra

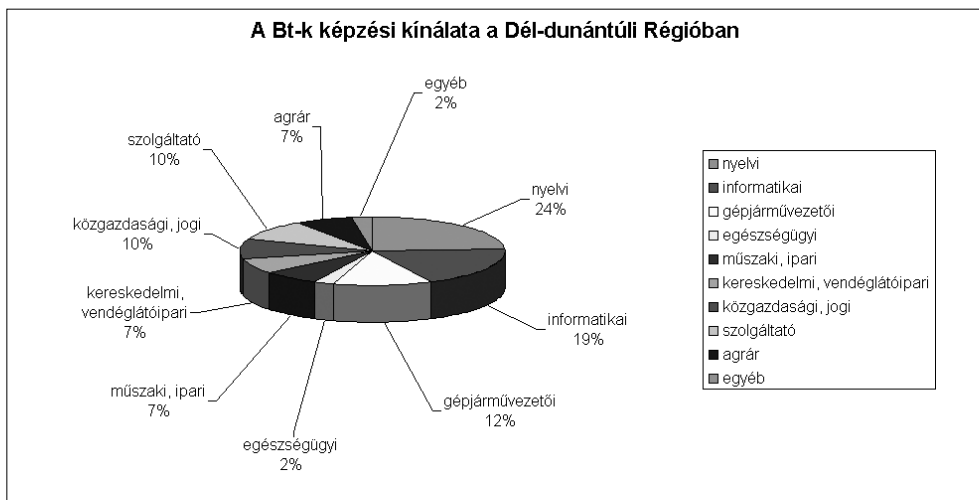
A szervezeti formák szerinti megoszlásban sem tudunk újabb földrengető megállapításokat tenni. A régió szervezeti formák szerinti eloszlásában szinte százalékra megegyező adatokat tudunk mutatni az országos adatokhoz képest. Kissé hangsúlyosabb a szerepe az egyesületnek, a korlátolt felelősségű társaságok pedig a betéti társaságok rovására kisebb a megjelenésük, de a két szektor összességében ugyanazt a súlyt képviseli, mint országosan.

Az egyes szervezeti formákkal jellemezhető akkreditált felnőttképzési intézmények által nyújtott képzési kínálatot, ha elemezzük, a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (88-91. ábra).

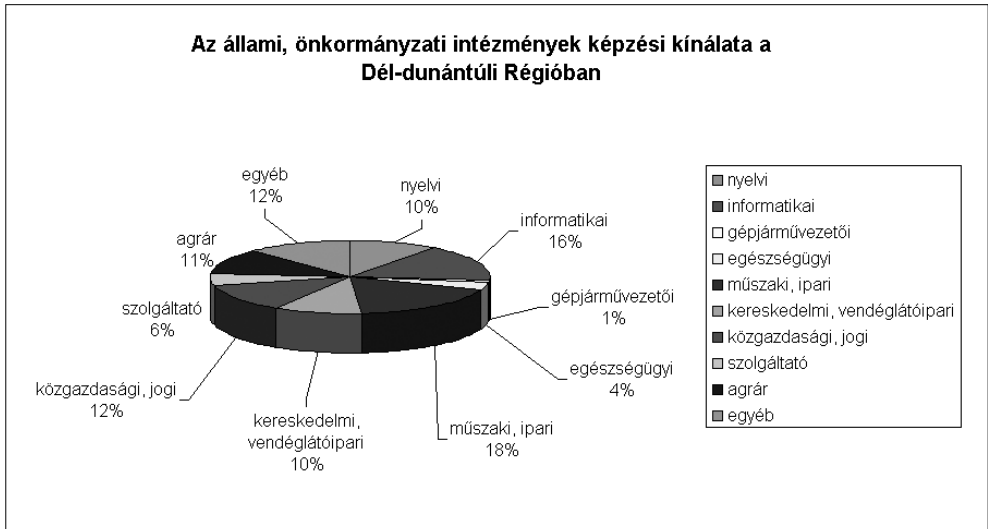
88. ábra

Az országos adatokhoz képest a nyelvi képzések itt is jelentősek, de a közgazdasági-jogi képzések már elmaradnak az országos értéktől, a kft-k informatikai kínálata pedig mindössze az egynegyede az országosnak, ami megdöbbentően alacsony arány. A gépjárművezetői programok kínálata viszont kiemelkedik, mintegy 70%-kal nagyobb a súlyuk, mint az országos adatban. A műszaki-ipari képzési kínálat is kétszer nagyobb súllyal szerepel, mint az országos összehasonlításban.

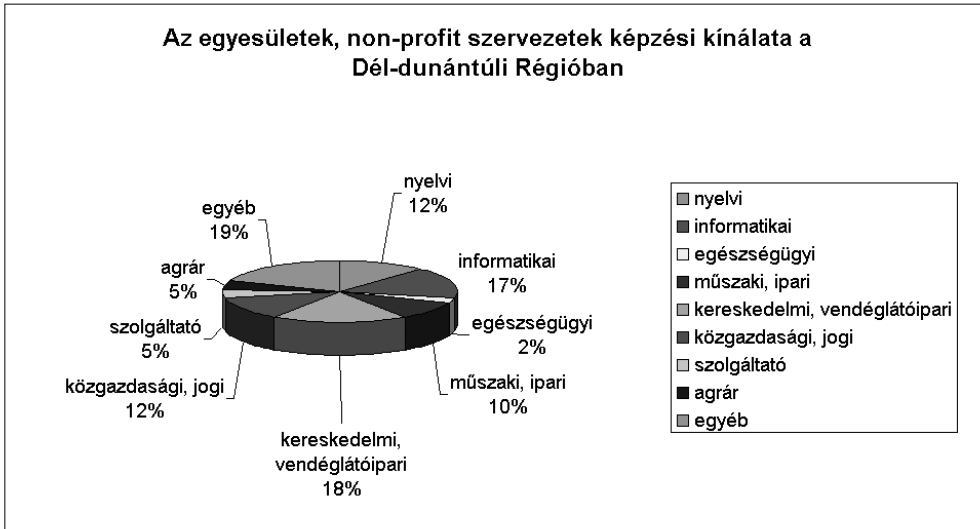
89. ábra

A betéti társaságok kínálata viszont tipikus: a nyelvi, informatikai és a gépjárművezetői képzések viszik el az első három helyet, összesített arányuk is nagyjából hasonló az egész kínálaton felül. A többi képzési kínálati ág is nagyjából hasonlóan alakul, mint az országos átlag.

90. ábra

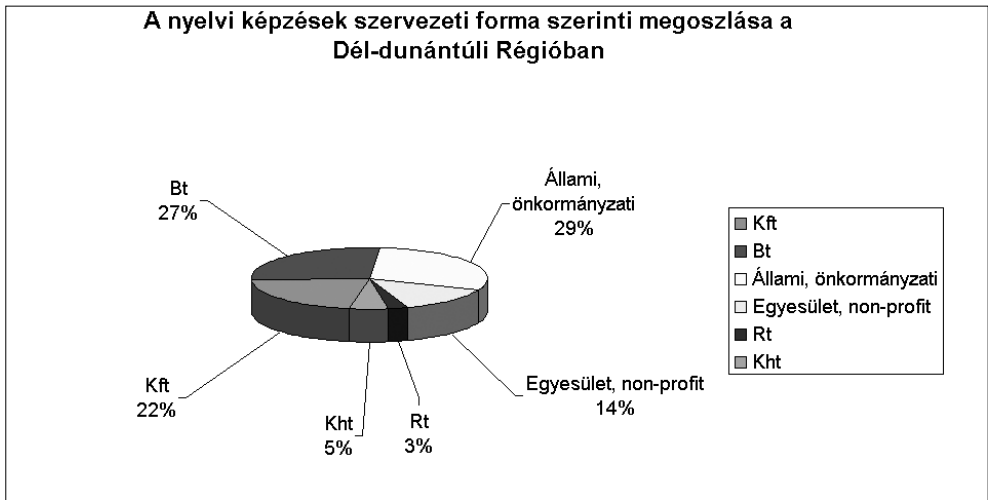
Az állami-önkormányzati képzők felnőttképzési programkínálatából is kiderül, hogy ezek a szervezetek a letéteményesei a műszaki-ipari, valamint az agrárprogramok prezentálásáért. A két programkínálat súlya még ráadásul nagyobb is, mint az országos részarányban elfoglalt helyük. A nyelvi, informatikai, közgazdasági képzések aránya is hasonló az országoshoz.

91. ábra

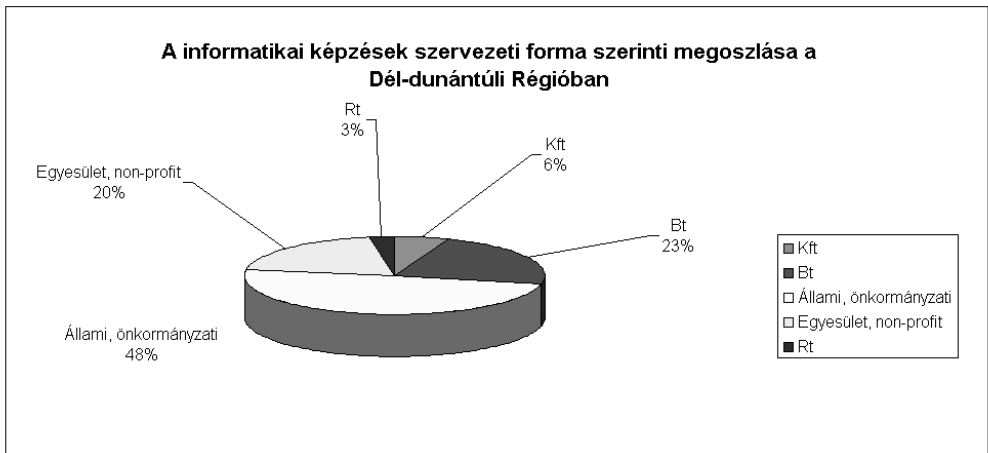
A non-profit szektornál azt látjuk, hogy akkora az egyezőség az országos adatsor, és a regionális struktúra között, hogy az első két helyen szereplő egyéb képzések, valamint kereskedelmi-vendéglátóipari képzések aránya százalékra azonos az országossal. A nyelvi és a műszaki-ipari képzések aránya is nagyjából hasonló.

A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásánál a következő releváns táblákat jeleníthetjük meg (92-99. ábra).

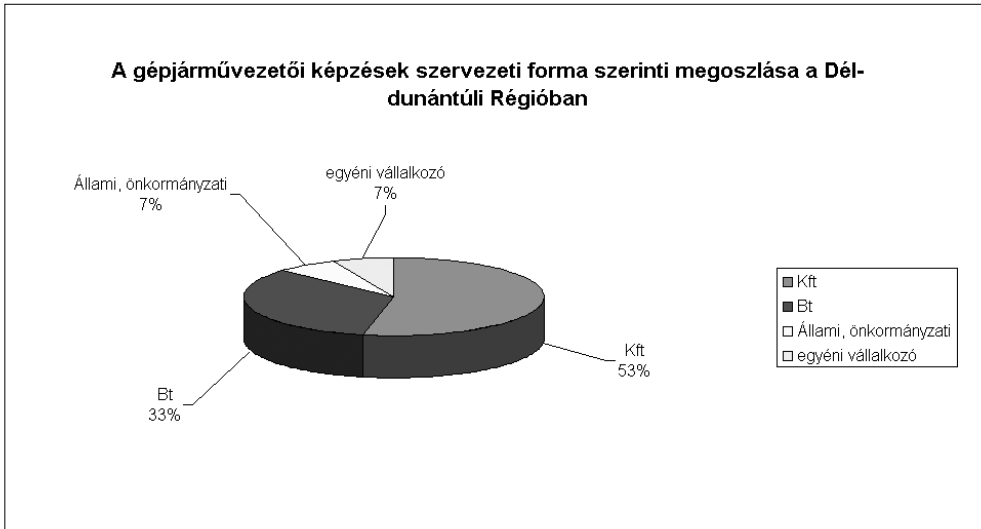
92. ábra

A nyelvi képzéseket tekintve, a betéti társaságok és korlátolt felelősségű társaságok együttes aránya ugyanakkor mértéket ölel fel, mint az országos adatoknál. A belső szerkezet arányai változnak, a bt-k súlya ötven százalékkal jelentősebb. A közösségi szervezetek aránya kissé csekélyebb, de a különbség nem mondható jelentősnek.

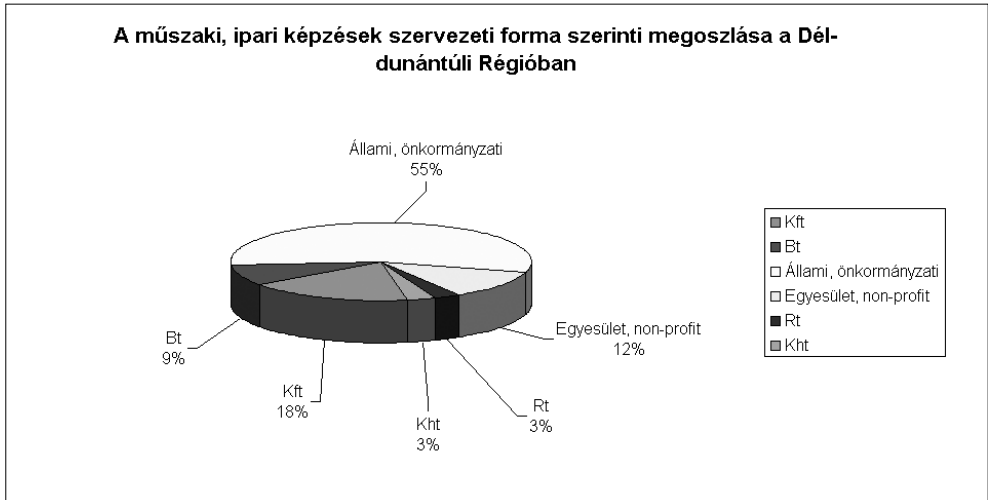
93. ábra

Az állami-önkormányzati, valamint az egyesületi szektor még az országos aránynál is nagyobb súlyt képvisel, az érték kb. 20%-kal több. Meglepő a korlátolt felelősségű társaságok rossz „szereplése”: az országos adathoz képest kevesebb, mint egyharmados az arányuk. Az adaton nem sokat javít az, hogy a betéti társaságok súlya sokkal jelentősebb, mintegy kétharmadnyival játszanak nagyobb szerepet.

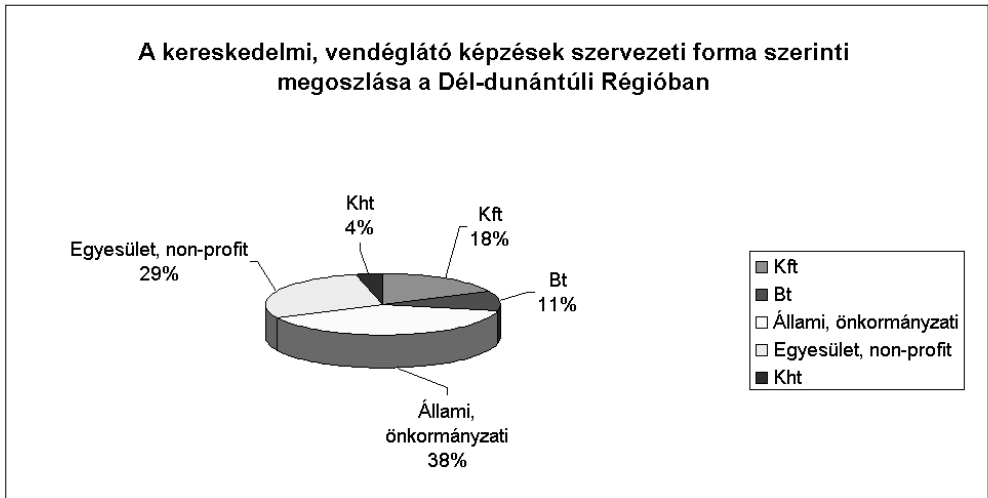
94. ábra

Az eddigi adatsorok újabb bizonyítéka a gépjárművezetői tanfolyamok dél-dunántúli régióbeli eloszlása: a magánszervezetek döntő részaránya mutatható ki.

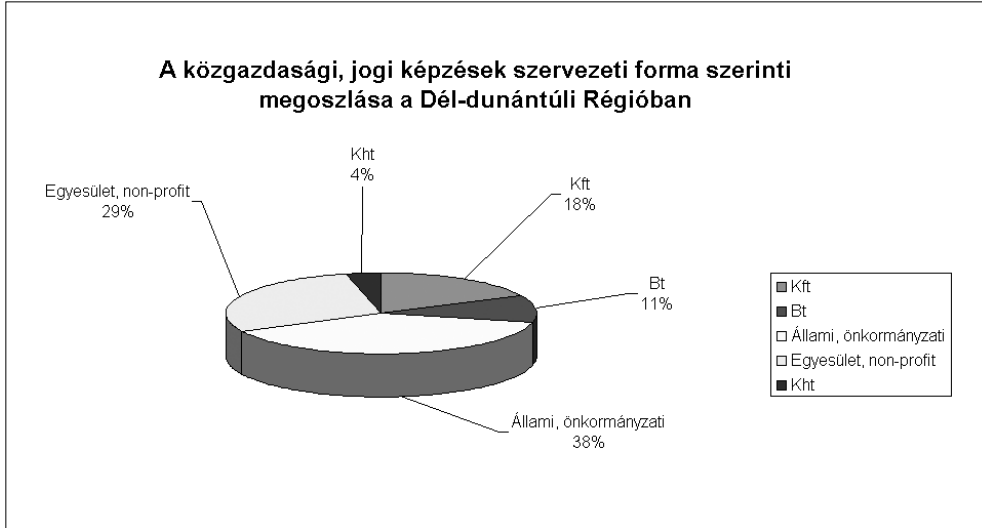
95. ábra

A műszaki-ipari képzések területén is hasonló a helyzet, mint a gépjárművezetői képzéseknél. A programok kínálatának több, mint kétharmadát a nem profitorientált szektor adja, bár megjegyzendő, hogy, ellentétben az országos adatokkal, itt hangsúlyosabb a magánszféra jelenléte, különös tekintettel a korlátolt felelősségű társaságokra.

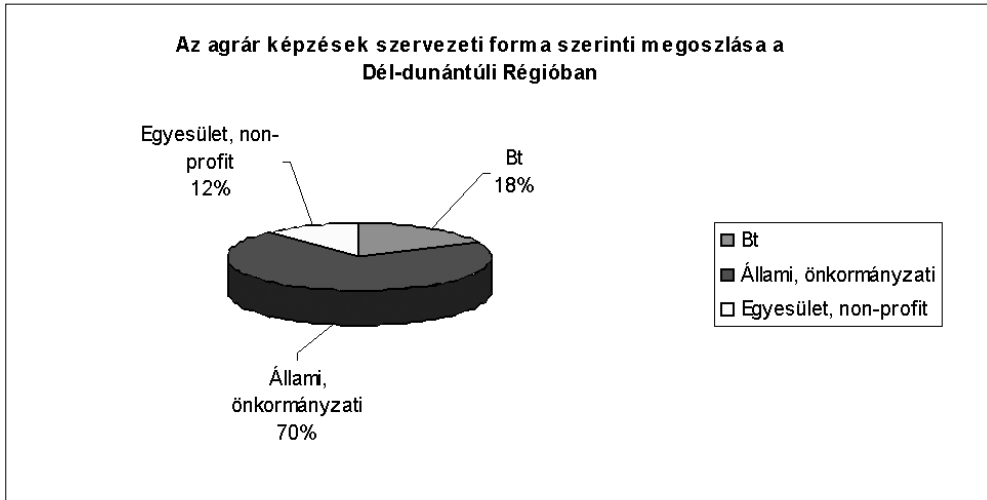
96. ábra

A kereskedelmi-vendéglátóipari képzések területén is ugyanaz a helyzet, mint az előbbieken: az egyesületi, valamint a közösségi szektor a képzési kínálat kétharmadát megjeleníti, igaz a belső struktúra másként alakul: a non-profit szféra mintegy 25%-kal nagyobb súlyt képvisel. kft- és bt-k aránya is kiegyenlítettebb, de az adat nem számottevő.

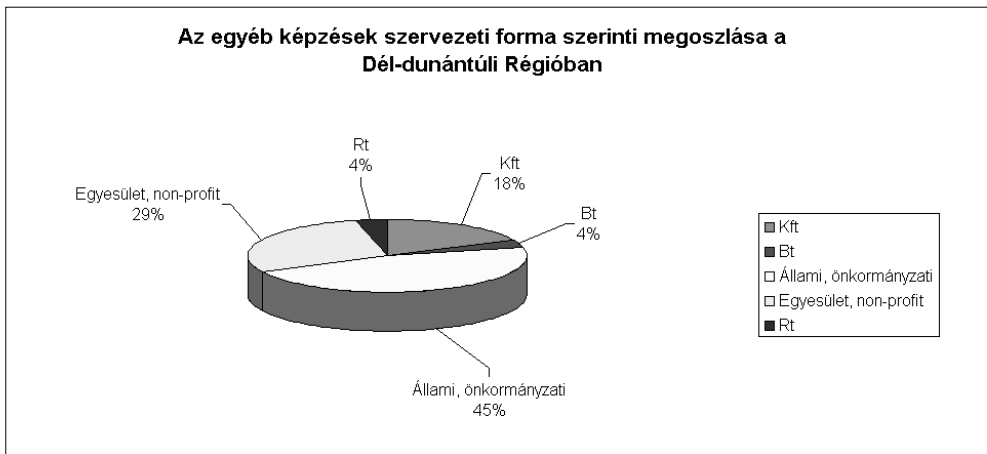
97. ábra

A közgazdasági-jogi képzések területén is ugyanaz mondható el, mint a kereskedelmi-vendéglátóipari képzések esetén, azzal a különbséggel, hogy, némileg meglepő módon az egyesületi szektor még jelentősebb arányt képvisel, és alapvetően az állami-önkormányzati szektor terhére. Kb. dupla akkora a súlya. A magán szervezetek között különösen a kft-k játszanak kisebb szerepet.

98. ábra

Az agrár felnőttképzés kínálatának regionális elemzése megerősíti az eddig ennél a képzésnél leírt adatokat. Az állami-önkormányzati, valamint a non-profit szervezetek a kínálat túlnyomó többségét lefedik, a betéti társaságok valamivel nagyobb szerepe nem tekinthető többnek az eredmények kozmetikázásánál.

99. ábra

Az egyéb képzések területén a regionális eloszlás teljesen hasonló adatokat produkál, mint az országos. Az állami-önkormányzati kínálat, valamint az egyesületi kínálat együttes aránya kissé nagyobb, a magánszervezetek befolyása mind a betéti társaságokat, mind a korlátolt felelősségű társaságokat tekintve.

A *Dél-dunántúli Régió* akkreditált felnőttképzési szervezeteinek összesített vizsgálatakor megállapítható, hogy a korlátolt felelősségű társaságok szerepe gyökeresen eltér az országos átlaghoz, és a többi régióban mutatotthoz képest. Ettől eltekintve azonban a régióra semmilyen sajátosság nem mondható el, a gazdasági szerkezet struktúrája itt sem tükröződik vissza a felnőttképzési szerkezetben.

III.2.8. A regionális elemzés legfontosabb eredményei

Ebben a fejezetben kutatásaink eddigi legfontosabb megállapításait kíséreljük meg csokorba szedni. Mindehhez látni kell véleményünket a felnőttképzés helyéről, szerepéről, feladatáról.

Felfogásunk szerint a legfontosabb csomópontok a következőkben foglalhatók össze.:

- A demográfiai előrejelzések korrekt figyelembevétele az oktatási rendszer tervezésében, mely eleve kihat a felnőttképzés fejlesztésére.
- Szisztematikus kutatómunka annak érdekében, hogy a felnőttképzés miként épít az iskolarendszerre, miként viszonyul az iskolarendszer a felnőttképzéshez, az oktatás tervezői, a művelődési anyagok kiválasztói mennyiben tekintik a felnőttképzést a közoktatás folytatásának.
- A felnőttképzés fejlesztői miben és mennyiben vizsgálják az oktatás diverzifikációjának kérdéseit, ez milyen új szervezeti formák létrehozását indukálja.
- A lokalitás eszménye a területi tervezés és a térségi gondolkodás milyen szerepet szán a felnőttképzésnek.
- A munkaerő-gazdálkodás és munkaügyi politika, valamint a területi gazdasági prognózisok milyen változásokat hoznak létre a felnőttképzés intézményrendszerében.

Ennek alapján rögzíthető, hogy a felnőttképzés szerepe a munkaerő-politika és munkaerő-gazdaság, valamint a foglalkoztatáspolitikai segédeszközeként jelenleg nehezen prognosztizálható jövő elé néz, de a szerepe mindenképpen meghatározóvá válik. A modernizáció, a migráció, a szociális feszültségek folyamatosan felnőttképzési kihívást jelentenek.

Figyelemmel a fentiekre, a képzési kínálat és a szervezeti formák szerinti struktúrák vizsgálatából levonható következtetéseket az alábbiakban ragadhatók meg. A *kiinduló álláspont szerint*, az akkreditált felnőttképzési szervezetek regionális, illetve megyei eloszlásában az a tendencia figyelhető meg, hogy egyrészt *nincs ráhatása a gazdasági fejlettségnek az akkreditációval rendelkező felnőttképzési szervezetek volumenére*, az egy közép-magyarországi régiót tekintve kivételnek. *Másrészt*, éppen fordított előjellel, azt a következtetést tudtuk levonni, hogy a *kevésbé fejlett régiók*, de azon belül is elsősorban *Észak-Alföld és Dél-Alföld jobban reprezentálja magát gazdasági helyzeténél; ugyanakkor ez a pozitívum a gazdasági teljesítményben nem tükröződik vissza.*

A regionális kutatásainkkal megkaptuk az alapvető választ is arra, miért nem. Az országos adatokból már felsejlett, a regionális vizsgálat pedig élesen rávilágított arra a tényre, hogy az akkreditált, azaz a *felnőttképzésben jelentős szerepet játszó szervezetek képzési kínálata egyrészt nem képezi le az ország gazdasági helyzetére vonatkozó, a fejlődést elősegítő szükségleteket*, másrészt, talán logikus következményként,

nincs igazán *markáns regionális különbség sem* ebben a szituációban. Olyannyira nincs, hogy két régióról, a közép-dunántúli, valamint a dél-dunántúli meg is lehetett állapítani, hogy gyakorlatilag semmiben sem különbözik az országos átlagtól.

Amennyi, szignifikánsabbnak bizonyuló, de az összképen mindazonáltal nem sokat változtató regionális sajátosság megfigyelhető, az a következő két pontban ragadható meg:

- Bizonyítható kapcsolat van a felnőttképzési szervezetek szervezeti formáinak alakulása és az adott régió jövedelmi viszonyai között. A nagyobb jövedelmű régiókban, elsődlegesen a kiugró jövedelmű közép-magyarországi régióban, az országos adatokhoz képest jobban reprezentáltak az elsősorban korlátolt felelősségű társaságokban megjelenő magánszervezetek, míg az alacsonyabb jövedelmű régiókban a közösségi felnőttképzési szervezetek képviselője jelentősebb az országos átlagértékeknél.
- A jobban iparosodott régiókban, elsődlegesen a nyugat-dunántúli, valamint az észak-magyarországi régióban megfigyelhető a műszaki-ipari tartalmú felnőttképzési programok nagyobb aránya a képzési szerkezeten belül, de ez az arány egyrészt elmarad az iparnak ezekben a régiókban játszott szerepétől, másrészt, a képzéseket kínálók nagy zöme állami-önkormányzati szervezet, amely feltételezi, hogy a kínált képzési programok gyakorlatilag a szakképzési programok felnőttképzési piacra vitelét jelentik.

A szervezeti formák vizsgálatát tekintve szintén két, *alapvető tendencia* rajzolódik ki, döntő regionális eltérések nélkül:

A profitorientált magánszervezetek, különösen a korlátolt felelősségű társaságok és a betéti társaságok, már csak a társasági forma vállalkozás elméleti jellegét igazolandó, a gyors megtérülési idejű, a tulajdonosok személyes kompetenciáira építő programokat vállalnak fel. Elsősorban a nyelvi képzésben az informatikai képzésben, valamint a gépjárművezetői tanfolyamok lebonyolításában érdekeltek. Szervezeteik jelentős hányada, különösen a nyelvi és informatikai képzéseket biztosító betéti társaságok tagjai direkt jövedelem-kiegészítési céllal kínálnak programokat, valószínűsíthetően az esetek tekintélyes részében főállású munkaadók infrastrukturális hátterét is felhasználva, szintén nagy valószínűséggel inkább kényszervállalkozói attitűdökkel.

A nem profitorientált szervezetek, különösen az állami-önkormányzati fenntartású intézmények, amellet, hogy elsődlegesen a nyelvi, közgazdasági-jogi, valamint kereskedelmi-vendéglátóipari kínálatukkal a fennmaradásukat biztosítják, látják el az agrár felnőttképzések, valamint a műszaki-ipari képzések kínálatát is.

A képzési kínálat szervezeti formák szerkezetét tekintve szintén kettősséget figyelhetünk meg:

- A biztos bevételt hozó képzésekben mindenki részt akar venni, de a „kicsi szép” elve alapján ez bizonyos területeken, így elsősorban a nyelvi, és a gépjárművezetői képzésekben a magántársaságoknak, így a bt-knek s kft-knek sikerül.
- Az agrár felnőttképzési, valamint a műszaki-ipari programok kínálatából a magánszféra gyakorlatilag kivonult, illetve helyesebb a fogalmazás, ha azt állítjuk, valószínűleg be sem vonult. A két képzési terület közül az ipar igényeit kiszolgálni igyekvő műszaki-ipari felnőttképzés rendkívül alulreprezentált az ipar súlyához képest.

Összefoglalva, megállapíthatjuk, hogy a gazdasági és a felnőttképzési teljesítményt összehasonlítva, a vizsgálatba vont, akkreditált felnőttképzési szervezetek legalább kettős szerkezeti gonddal küzdenek:

egyrészt, nem képesek teljesíteni, és különösen a magánszervezeteknek nem is érdekük a jelenlegi struktúrában a gazdasági szerkezet szükségleteinek a kielégítése.

Megfordítva is igaz a probléma: a gazdaság szereplői nem képesek kihatni a felnőttképzési szervezetek kínálatára.

IV.

A felnőttképzési szervezetek akkreditációjának körülményei

A minőségbiztosítás és a minőségirányítás az akkreditáció néven vált ismertté az oktatásban. Egyfajta minőséghitelesítésről van szó, a használhatóság és a megbízhatóság követelményeinek a kielégítése, gyakorlatilag annak a megvizsgálását jelenti, hogy egy oktatási szervezet rendelkezik-e azokkal a szakmai személyi, tárgyi, infrastrukturális feltételekkel, amelyek révén az általa ígért képzést le tudja folytatni, illetve, hogy ez a képzés arra, amire ígérték, felhasználható. Az akkreditáció ebből a szempontból minőségbiztosítási tevékenység.

Intézményi akkreditációról akkor beszélünk, ha az adott intézmény szeretné akkreditáltatni magát. A jelentősége ennek az SZJA kedvezmény igénybe vétele esetén van, 30%-os kedvezményt kapnak azok a felnőttképzésben résztvevők, akik akkreditált intézménynél tanulnak, hallgatnak valamilyen kurzust, programot. A program-akkreditáció ezzel szemben egy konkrét tanfolyam, képzési program akkreditálását jelenti. Itt is van egy gazdasági előny, hogy az akkreditált program továbbra is ÁFA-mentes.

A felnőttképzési szervezetek akkreditálásának a folyamata 2002. őszén indult meg, pontosabban ekkor már megtörtént az első akkreditációs tanúsítványok kiadása is. Azóta eltelt két év, és ezalatt már az ezredik intézményi akkreditációnál, és közel a hatszázadik program-akkreditációnál tart magyar felnőttképzés. Nem haszontalan hát megvizsgálni az akkreditációs folyamattal kapcsolatos alapvető véleményeket, attitűdöket.

Jelen tanulmány az intézményi akkreditáción túlesett szervezeti kör alapvéleményét foglalja össze.

IV.1. Az intézményi akkreditációval kapcsolatos elégedettség felmérés eredményei

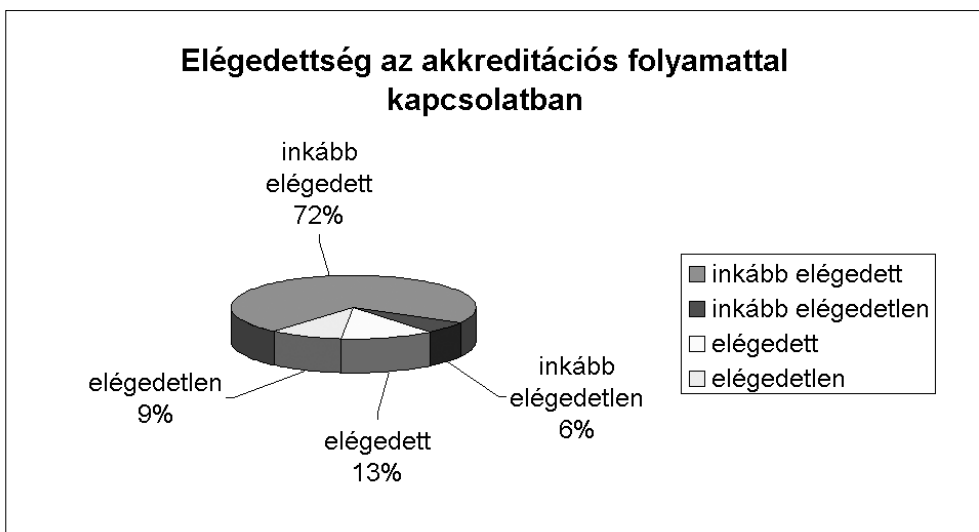
A felmérés során azt vizsgáltuk, melyek voltak azok a tényezők, amelyek befolyásolták az akkreditációs folyamattal kapcsolatos elégedettséget, illetve ezen tényezők között kimutatható-e valamilyen összefüggés, egymásrataltság.

Az intézményi akkreditációs folyamatban, legalábbis a vizsgálatba bevont intézmények számára, hiszen ezek mind 2002, 2003-ban vagy 2004, elején szerezték meg az akkreditációjukat, az akkor érvényes akkreditációs szabályozók szerint, a következő csomópontok voltak fontosak:

- maga az egész akkreditációs folyamat, amelynek során döntően a Felnőttképzési Akkreditáló Testület (FAT) Titkárságával voltak kapcsolatban;

- az akkreditáció „csúcseménye”, legalábbis a szervezetek nézőpontjából, a szakértői látogatás, illetve jelentős, amelynek során az akkreditációs szakértők munkájáról alkothattak véleményt;
- végül, az akkreditációs döntéssel kapcsolatban magával a FAT-tal mint testülettel is kapcsolatba léptek.

A három csomópont három elégedettségi jellemzőt alakít ki, a kutatás is ezt a három tényezőt vette górcső alá. Az elégedettségi adatokból először az országos, összegző adatokat tekintsük át.

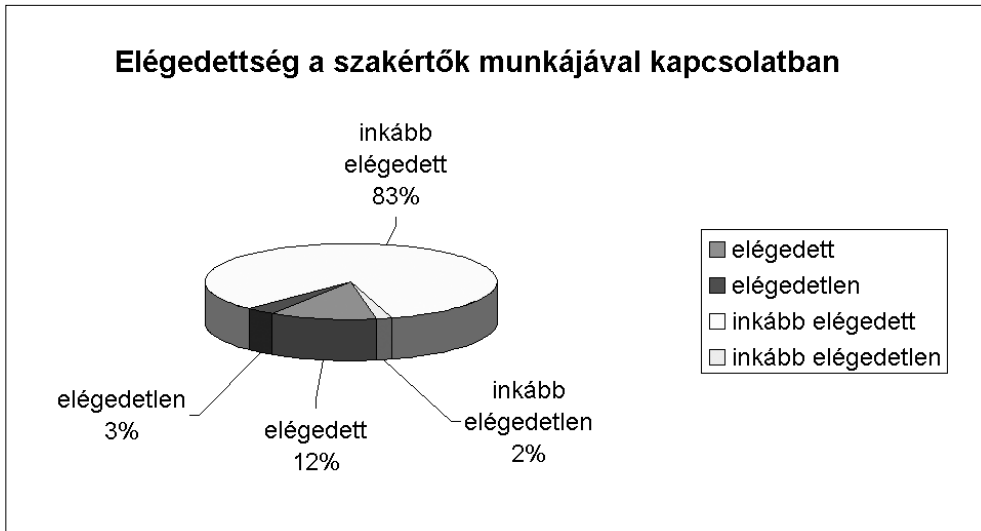

100. ábra

Általánosságban kijelenthető, hogy az akkreditáció során az inkább elégedett érték kapta mindenhol a legtöbb szavazatot, amely legalább két következtetés levonását engedi meg:

- Egyrészt, a tevékenység új voltával kapcsolatosan meg kell említeni, hogy nem voltak előzetes tapasztalatok birtokában a szervezetek, így, ha minden zökkenőmentesen megtörtént, természetes volt a reakció.
- Szintén az előzetes tapasztalatok hiányához köthető, hogy, ha negatívum érte a szervezeteket, azok képviselőit, többnyire beérték, a „másik oldal éppúgy tanulja, mint mi” elve alapján azzal, hogy végül is sikeres lett az akkreditációjuk.

Ennek tudatában, inkább arra kell koncentrálni, hogy, bár itt akkreditált szervezetek szerepelnek, azaz végső soron sikeresek voltak, mégis megfigyelhető összesen tizenöt százaléknyi negatív vélemény, ami soknak tekinthető. Az adatfelvételtől egyértelműen kiderült, a negatívum döntően az ügyrend, az eljárás hosszával kapcsolatos. Ez megerősíti a 2004. tavaszától érvényes új eljárási struktúra helyességét, miszerint a felnőttképzési akkreditáció is az államigazgatási eljárás szervezett keretei között kell, hogy megtörténjen.

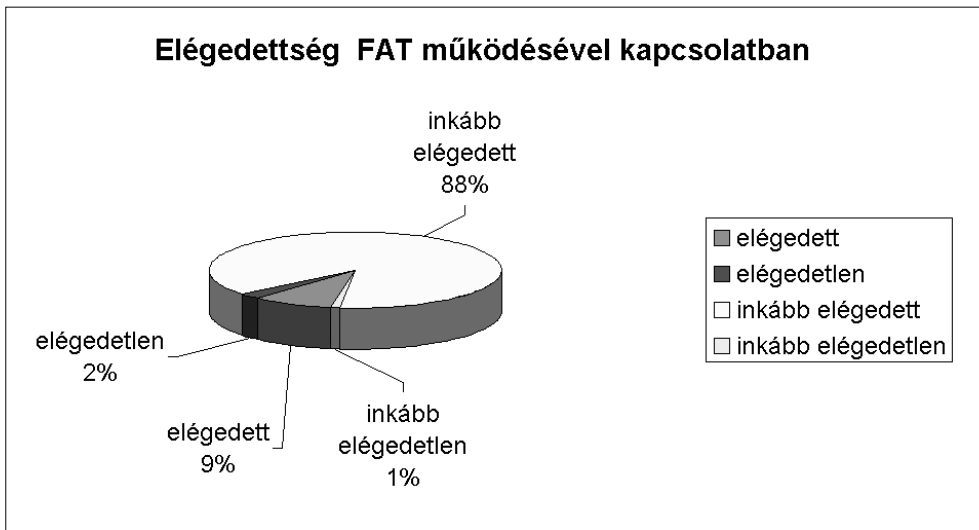

101. ábra

A szakértők munkájával kapcsolatosan harmadannyi, mintegy ötszázaléknyi, inkább negatív vélemény fejeződött ki. Az adatfelvétel alapján elmondható, hogy a negatív vélemények két csoportba szervezhetők:

- a nagyobbik, mintegy kétharmados rész a szakértők magatartásbéli problémáit panaszolta,
- a kisebbik egyharmad elsődlegesen a szakértők képességeivel volt problémája.

Mindkét adat rávilágít arra, hogy a felnőttképzési szakértőkkel foglalkozók számára a szakértői munka fejlesztése során erre a két pontra kell fókuszálni.

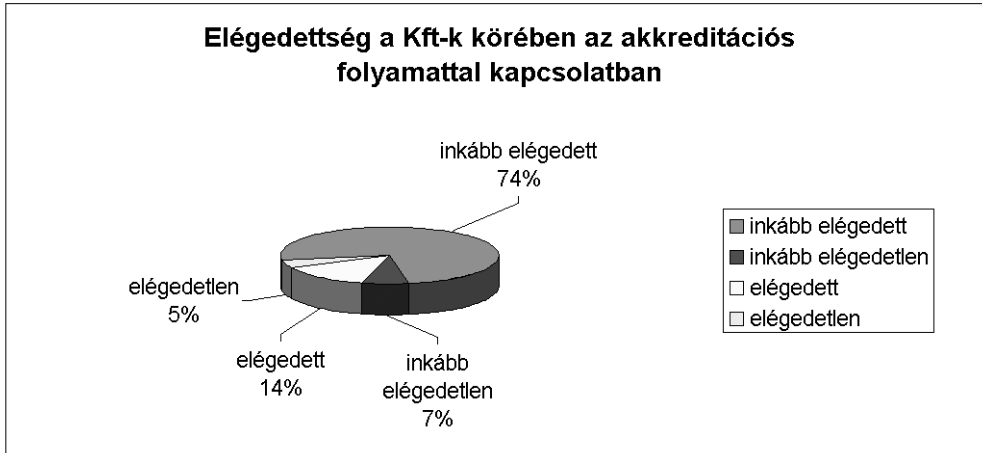

102. ábra

A legkisebb elégedetlenségi adat, a mindössze háromszázalékos összesített negatív vélemény a FAT működésével kapcsolatban jelenik meg. Ez érthető is, hiszen a megkérdezésbe az akkreditált, tehát sikeres intézmények lettek bevonva, amelyek a FAT testületi működésével mint testülettel gyakorlatilag akkor érintkeztek, amikor megkapták a pozitív határozatot és a tanúsítványt...

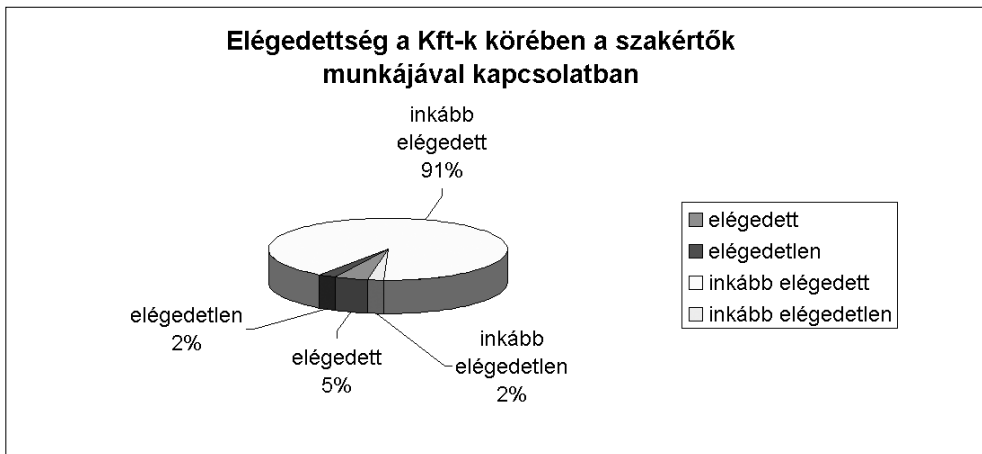
A következőkben a négy legfontosabb szervezeti forma, azaz a korlátolt felelősségű társaságok, a betéti társaságok, az állami-önkormányzati szervezetek, valamint a non-profit társaságok, egyesületek saját elégedettségi adatait tekintjük át.

A korlátolt felelősségű társaságok adatai az alábbiak:

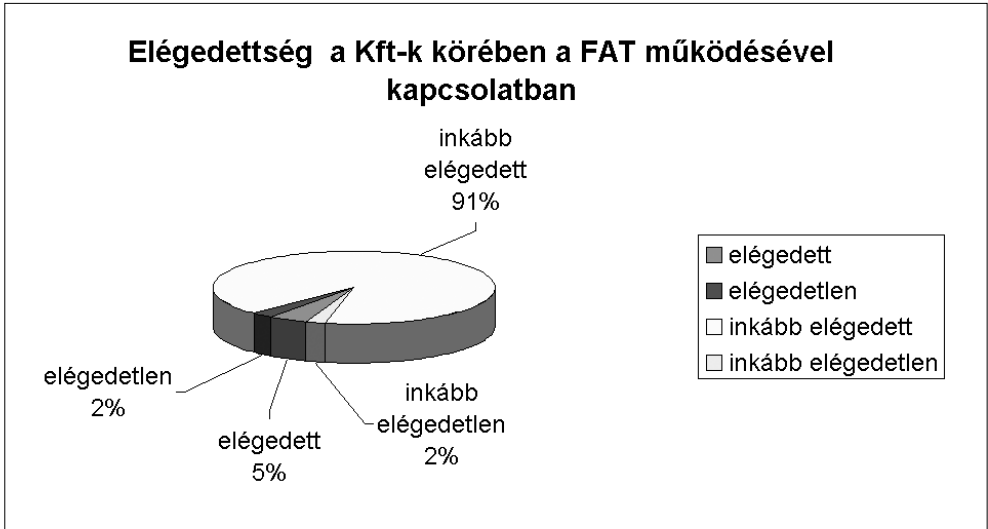
103. ábra

A korlátolt felelősségű társaságoknál az figyelhető meg, hogy viszonylag jelentősen, 20%-kal kisebb az összesített elégedetlenség a folyamattal kapcsolatosan, mint a teljes adat. Az elégedettségi viszonyok viszont nagyjából hasonló struktúra szerint oszlanak meg. Úgy tűnik, nekik valamivel egyszerűbbnek tűnt az akkreditációs eljárás való keresztül jutás, mint az átlagnak.

104. ábra

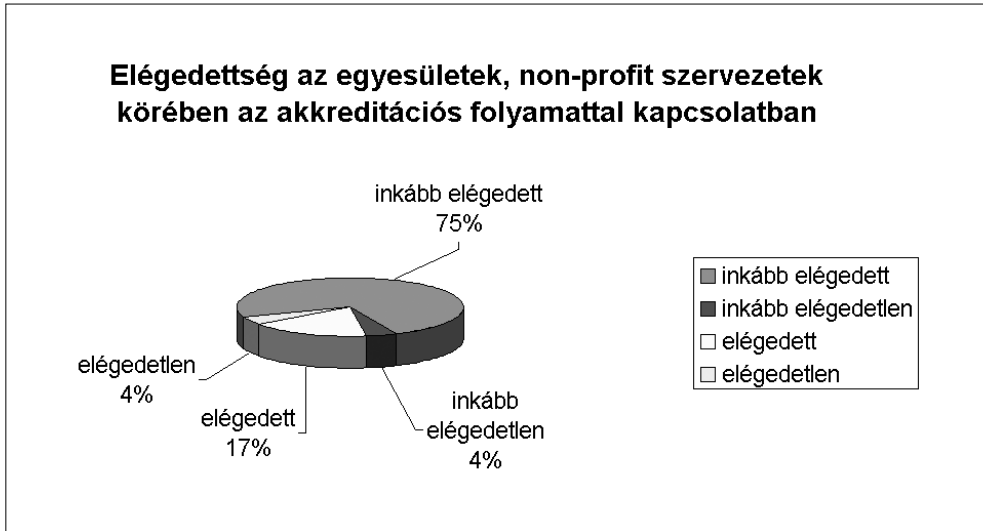
A 20%-os csökkenés a szakértői elégedettségrel kapcsolatban is kirajzolódik.

105. ábra

Az elégedetlenség összesítő adatai itt nőttek, egyharmaddal, és ugyanakkorák, mint a szakértői működéssel kapcsolatban. Ennek magyarázata lehet, hogy pozitív szakértői vélemény esetén a FAT szokásos döntése is pozitív, azaz valószínűsíthető a szakértővel szembeni attitűd továbbvitele a FAT testületének megítélésére is.

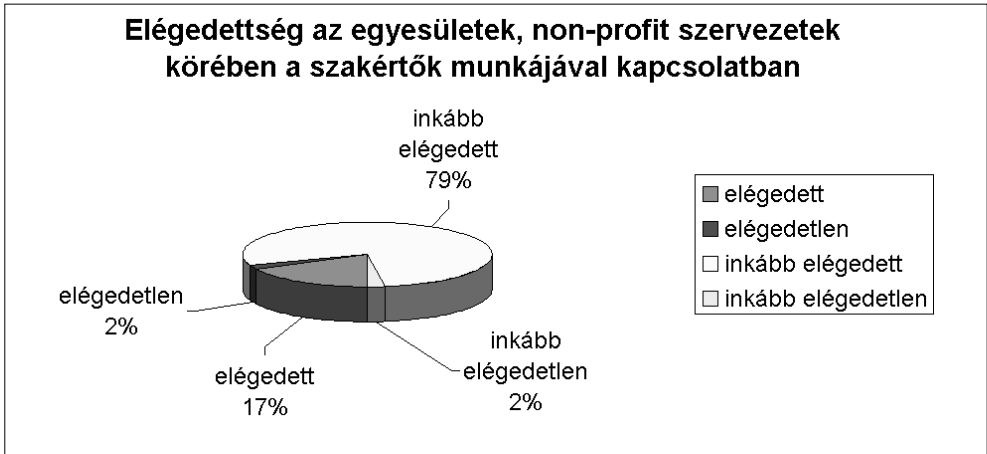
Az egyesületek, non-profit szervezetek adatai az alábbiak.

106. ábra

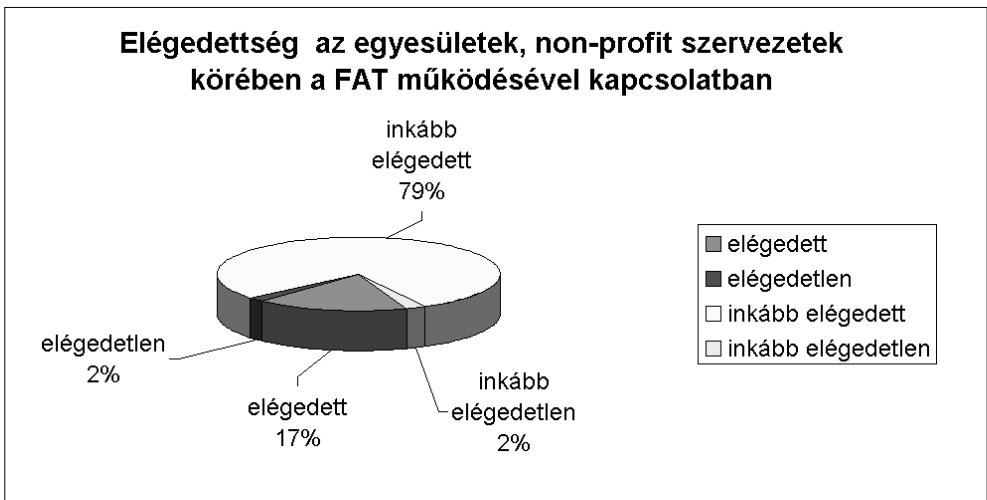
Az egyesületi szféra összesített elégedetlensége még alacsonyabb, alig több, mint a fele a teljes átlagnak. Két, határozott okra visszavezethető ez az érték:

- Az egyesületek, non-profit szervezetek körében a felnőttképzési tevékenységek folytatásának nagyobb a hagyománya, mint a korlátolt felelősségű társaságok esetében. Ez kihatott akkreditációs felkészültségükre is.
- Éppen az előző pontból következően, a felnőttképzési akkreditációs szakértők tekintélyes hányada került, és kerül ki ebből a szférából.

107. ábra

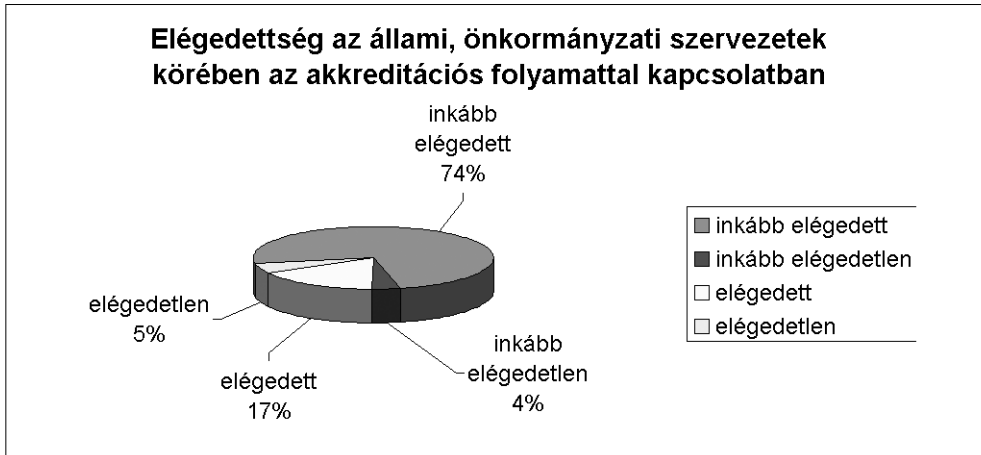
Hasonlóan a kft-hez, itt is 20%-kal alacsonyabb az összesített elégedetlenségi index a teljes átlaghoz képest.

108. ábra

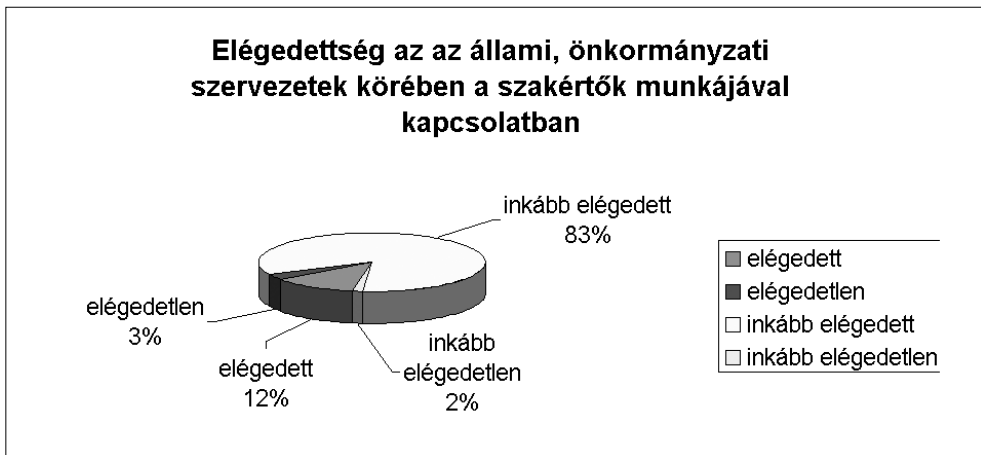
Megismétlődik az a tendencia, amit a kft-knél láthattunk, valószínűsíthetően ugyanazokkal az okokkal: a szakértővel szembeni attitűd kiterjesztése történik a FAT testületi munkájával kapcsolatban.

Az állami-önkormányzati szervezetek adatai az alábbiak.

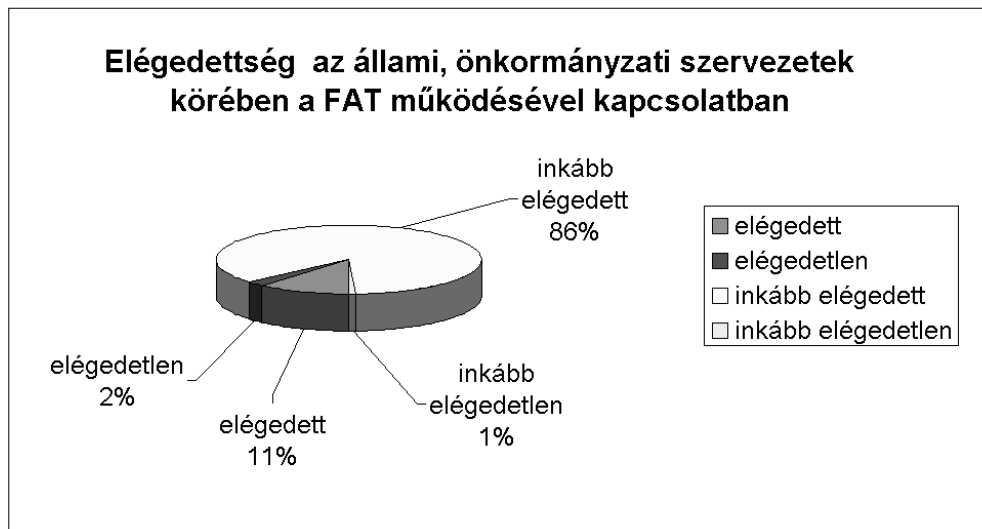
109. ábra

Az állami-önkormányzati szervek összesített elégedetlensége a kétharmada a teljes adatsornak, amely mögött fokozatosan húzódik meg az a két ok, amelyet az egyesületi vizsgálatnál feltártunk. A legnagyobb felnőttképzési hagyományokkal rendelkező szervekről van szó, és mint ilyenek, ezek a szervezetek adták a szakértők tapasztaltabbá gerincét is, legalábbis a kezdeti időszakban feltétlenül.

110. ábra

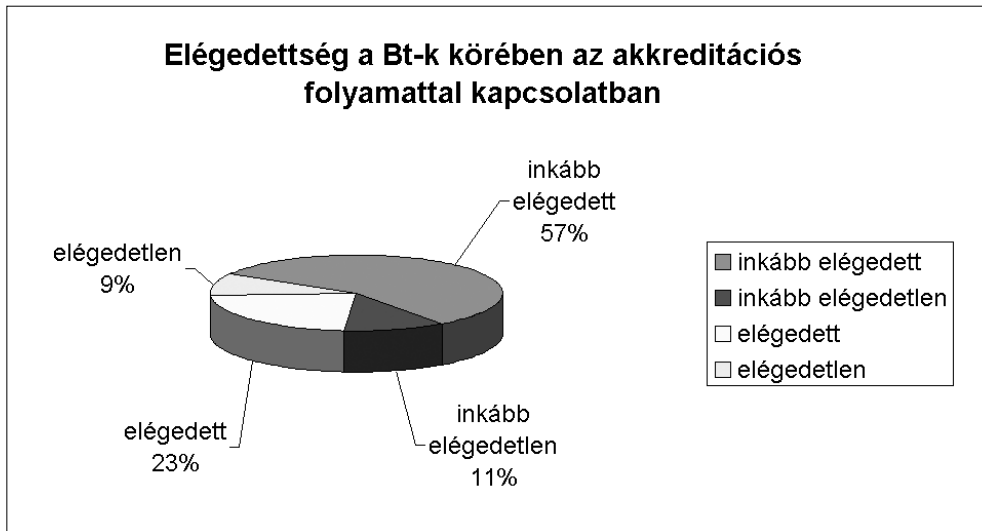
Gyakorlatilag a szakértők munkájával kapcsolatos összesített elégedetlenség teljesen megegyezik a teljes adatsorral, a belső arányok is ugyanazok. Érdekesség, az összesített elégedettségi adatok belső arányai is megegyeznek a teljes adatsor átlagával.

11. ábra

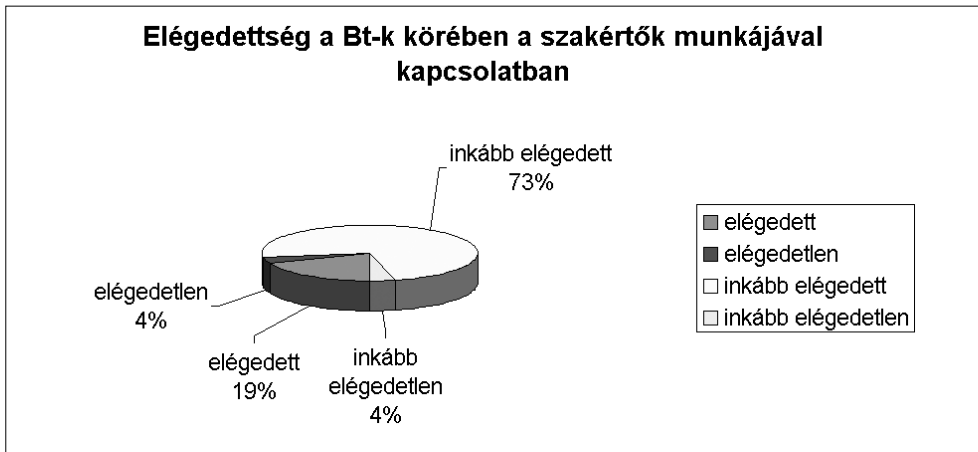
Az állami-önkormányzati szerveknél nem figyelhető meg az előző két esetben valószínűsített folyamat, itt az összesített elégedetlenség a teljes átlaggal egyezik meg, mint a szakértői munkánál.

A betéti társaságok adatai az alábbiak.

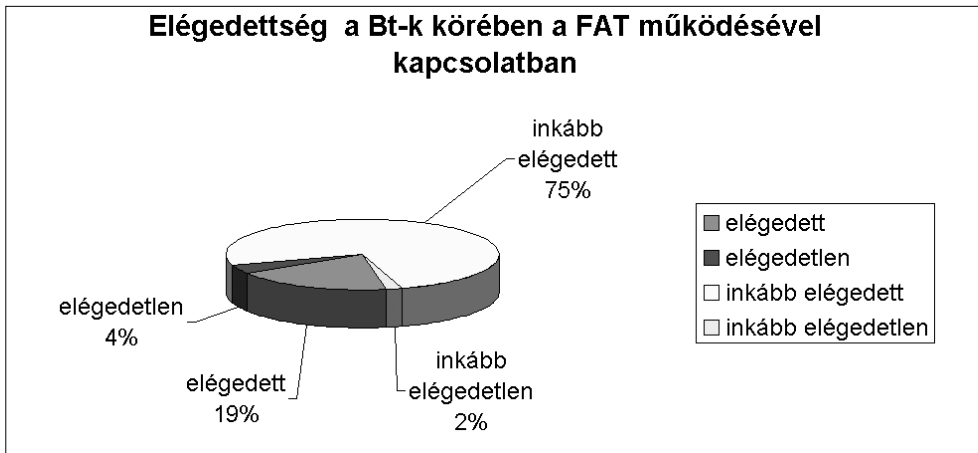
112. ábra

Mivel az előző három esetben azt tapasztalhattuk, hogy az akkreditációs folyamattal kapcsolatos elégedetlenség kisebb, mint a teljes átlag, ezért azt kell várnunk, az utolsó vizsgált esetben fordul a kocka, és valami nagy számmal, nagy elégedetlenségi adattal kell találkozunk, hogy megvalósuljon a teljes sokaság átlaga, különben hibás az adatfelvétel. Nos, nem csalatkozunk, 20% az összesített elégedetlenség, amely a teljes átlagnál éppen egyharmaddal több. Egyértelműen kijelenthető, hogy a kis létszámú, esetenként egy-egy adminisztratív személlyel vagy akár anélkül dolgozó bt-k nem voltak képesek az akkreditációs követelményekkel és az eljárásrenddel megbirkózni. Még egyszer, ez az arány a sikeres, tehát akkreditációt szerzett betéti társaságoknál fordul elő.

113. ábra

Nem meglepő, hogy az előző diagramnál megkezdett gondolatokat folytatni tudjuk. A szakértői munkával kapcsolatban is itt nyilvánul meg a legnagyobb összesített elégedetlenség, 60%-kal nagyobb az érték a teljes átlagnál.

114. ábra

”Természetesen” itt tudjuk befejezni a bt-k vizsgálatánál elkezdett gondolatok vezérfonalát. A FAT testületi munkájával összességében elégedetlenek számaránya éppen a duplája annak, amit a teljes átlagnál mértünk, ami kiugró adat a többiekéhez képest.

IV. 2. Összefoglaló elemzés az akkreditációs tevékenységgel kapcsolatban

Az elégedettség felmérés adatai egyértelműek. Még a sikeres akkreditáción túlesett szervezetek körében is megjelenik némi elégedetlenség, amely elsődlegesen az akkreditációs folyamatra irányul. Kétségtelen, itt az életbe léptetett szabályváltozások javították, azonban érdemes lenne egy követéses vizsgálatnak azzal foglalkoznia, hogyan vélekednek a most megkérdezettek erről az új eljárásrendről, amikor meghosszabbítják az akkreditációs érvényességüket.

Az akkreditációs folyamattal szembeni elégedetlenség értékét a szakértőkkel szembeni adat követi, ahol két dimenziót kell kiemelnünk:

- a szakértői munka magatartási moráljának emelését, valamint
- a szakértői munka szakmai színvonalának emelését.

Mindkettőben komoly szerep hárul a FAT-ra mint testületre, a Nemzeti Felnőttképzési Intézetre, valamint a Foglalkoztatáspolitikai Minisztériumra is.

Az elégedetlenségi adatok közül harmadik helyen a FAT testületi munkája található. Ez a korábbi rendszer logikájából, a felnőttképzési akkreditáció eljárásrendjéből tetten érhető volt, hiszen a FAT testületi működésével a sikeres szervezetek csak a pozitív döntéskor találkozottak. Az új eljárásrend szerint viszont a FAT testületi működési megkülönböztetett figyelmet érdemel, hiszen nem csak igen-nem típusú döntéseket hozhat.

A szervezeti formák mélyebb elemzésekor megállapíthatunk két, markánsan kirajzolódó folyamatot:

- egyik oldalról, az egyébként is jelentős hagyományokkal rendelkező felnőttképzők, elsősorban az állami-önkormányzati fenntartású, valamint az egyesületi szervezetek sokkal könnyebben vették az akadályokat, ami a rutinnak, a kialakult szervezetnek, adminisztrációs tevékenységnek köszönhető.
- másik oldalról viszont, a legkisebbeknek, a betéti társaságoknak minőségében nehezebb feladatot jelentett az elégedettségi adatok alapján az akkreditáció megszerzése. Kis szervezetben, gyakran igaz szervezet nélkül, adminisztrációs szakértelem híján még a sikeres, tehát akkreditált szervezetek egyötöde számára is inkább tüske maradt az akkreditációból emlékként, amin a jövőben változtatni illik. Oda kell figyelni nem csak a szakértők, az akkreditőrök felkészítésére, hanem, az esélyegyenlőség elvét a messzemenőig szem előtt tartva, a kisebb szervezetek felkészítésének a segítségére is.

V.

A kutatás összefoglalása

A következőkben egyesítve leközelítjük a kutatás legfontosabb eredményeit.

Az akkreditált felnőttképzési szervezetek területi eloszlásából a következő összefüggések szűrhetők le:

- egyrészt, az egyes megyék, illetve régiók gazdasági helyzete, valamint a régió felnőttképzési szervezeteinek minősége között nem lehet szignifikáns összefüggést találni;
- másrészt, a felnőttképzés minősége szempontjából „felkészültnek” tekinthető, de elmaradottabb fejlettségű megyék nem képesek kihasználni ebbéli erőforrás előnyüket.

Az egyes szervezeti csoportok képzési kínálatában mutatkozó, kiemelkedő jellemzők az alábbiakban foglalhatók össze.

Szervezeti formák	Képzési kínálat legfőbb jellemzői
Betéti társaság	jelentős nyelvi, informatikai és gépjárművezetői képzők
Korlátozott felelősségű társaság	jelentős nyelvi, informatikai és közgazdasági-jogi képzők
Részvénytársaság	informatikai és közgazdasági-jogi képzések dominanciája
Állami-önkormányzati szervezetek	gépjárművezetés kivételével teljes kínálati spektrum, jelentős műszaki-ipari súllyal
Közhasznú társaságok	gépjárművezető képzés jelentéktelen, agrárképzésben és műszaki-ipari képzésben a legjelentősebb részarány
Egyesületek, egyéb non-profit szervezetek	gépjárművezető képzés jelentéktelen, egyéb képzésekben jelentős szerep

5. táblázat

A szervezeti formák képzési kínálatának legfőbb jellemzői (egyezően a 3. táblázattal)

A nyelvi és az informatikai képzések területén nagy valószínűséggel kijelenthető, hogy általános és középiskolai nyelv- és informatika tanárok másodállású jövedelemszerző tevékenységéről van szó, szintén nagy valószínűséggel prognosztizálhatóan az iskola infrastruktúrájával tartott képzések révén, lokális igényeket kielégítve. További kutatást igényelne ennek a nagy valószínűségű sejtésnek az igazolása, már csak azért is, mert ennek révén különösen az általános iskolák jövedelemszerző lehetőségeit, valamint zömmel falusias térségekben szerepmódosításukat is fontolóra lehetne venni,

amennyiben a *községi iskolák fennmaradását* nagymértékben elősegíthetné a felnőttképzésben való részvételük, amit adózási, társasági-jogi, valamint foglalkoztatás-politikai támogatási szabályok változtatásával elő lehetne segíteni.

A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásának összefoglaló elemzését az alábbi táblázat mutatja.

Képzési kínálati ágak	legfőbb jellemzői
Nyelvi képzések	Betéti társaságok, kft-k túlképviselése, állami-önkormányzati és non-profit szervezetek alulreprezentáltsága
Informatikai képzések	részvénytársaságok relatív túlreprezentáltsága
Gépjárművezetői képzések	Kft- és bt-k abszolút dominanciája, a non-profit és az állami-önkormányzati szektor de facto kizorult.
Egészségügyi képzések	Állami-önkormányzati és non-profit szektor 75%-os súlya, a többiek gyakorlati érdektelensége
Műszaki-ipari képzések	Állami-önkormányzati és non-profit szektor 75%-os súlya, a többiek gyakorlati érdektelensége
Kereskedelmi-vendéglátóipari képzések	Állami-önkormányzati és non-profit szektor számarányához képesti dupla szerepe
Közgazdasági-jogi képzések	A részvénytársaságok jelentős súlya mellett a „mindenki tortája”
Egyéb szolgáltatási képzések	A kft-k dominanciája elsősorban az állami-önkormányzati szektor rovására
Agrárképzések	A szervezeti formák megoszlása alapján ezen a területen a felnőttképzés de facto állami feladat maradt.
Más, egyéb képzések	Az állami-önkormányzati szektor túlsúlya

6. táblázat

A képzési kínálat szervezeti formák szerinti megoszlásának legfőbb jellemzői (egyezően a 4. táblázattal)

Mivel megfigyelhető, hogy a legfejlettebb, illetve legversenyképesebb gazdaságokban, a felnőttképzésben résztvevők részaránya is a legjelentősebbek között van. Mindez alátámasztja azt az elvi álláspontot, miszerint a felnőttképzésnek kulcsszerep jut a felnőttek tudásának, kompetenciáinak a gazdaság igényei szerinti alakításában. Az eddig vizsgált adatok alapján a hazai felnőttképzési helyzetről újabb, részben közvetlen bizonyítékként az a kép bontakozik ki, hogy a hazai felnőttképzés jórészt a közoktatásban nem kellően, nemzetközi összehasonlításban is gyengén kimunkált néhány (alap)kompetencia, így elsősorban a nyelvi és az informatikai kompetencia területén igyekszik a lemaradást behozni, a lyukakat betölni. Teszi ezt zömmel profitorientált szervezetekben, ahol a képzők nagy valószínűséggel ugyanazok a pedagógusok, akik a közoktatási alapképzésben ezt a kompetenciát akár saját akaraton

kívül sem tudják/képesek megvalósítani. Mindez valójában a közoktatási feladatok magán és tranzakciós költségeit növeli, csak éppen a költségek formálisan a felnőttképzésben jelennek meg. Ugyanakkor a gazdaság igényeit kiszolgáló vagy kiszolgálni igyekvő képzések elsődlegesen az állami-önkormányzati szektorhoz kötődnek.

A Dél-alföldi régió felnőttképzési szerkezete nemcsak az országos elemzés végén leírt problémával áll szemben, hanem a régió gazdaság- és társadalom szerkezeti sajátosságaira sem ad választ, növelve ezzel a szerkezeti gondokat.

Az Észak-alföldi régióról összességében elmondható, hogy kevés igazi markáns jellemzővel rendelkezik, ami elüt az országos adatokhoz képest, a legmeglepőbb adat talán a non-profit szervezetek kiemelkedő érdeklődése a kereskedelmi-vendéglátóipari képzések iránt. A régió nem tud olyan kínálatot felmutatni, amely gazdasági szerkezeti problémáira akár csak a megoldási lehetőségeket felvázolna, a kínálat alapvetően az állami-önkormányzati szervezetek valószínűsíthetően korszerűsített, de a múltból örökölt kínálata, a magánszervezetek pedig csak a legbiztosabb piacokra törnek/törtek be.

Az Észak-magyarországi régió összefoglaló értékelésekor meg kell említeni, hogy valamelyest igazodik a felnőttképzési kínálati szerkezet a régió gazdasági szerkezetéhez, amennyiben a műszaki-ipari, valamint az informatikai képzések súlya nagyobb, mint országosan. Az agrárképzésekre mindezt ellenkező előjellel lehet elmondani. A közösségi felnőttképzési szervezetek dominanciája is megfigyelhető ugyanakkor, amely rávilágít további jövedelmi, szociális problémákra is: ebben a régióban a felnőttképzéshez való hozzáférés, úgy tűnik, csak komoly közösségi (állami/önkormányzati) segítséggel valósul meg.

A Közép-magyarországi régió összefoglaló értékelésekor meg kell említeni, hogy az Észak-magyarországi Régióhoz hasonlóan, itt is megfigyelhető a felnőttképzési kínálati szerkezet igazodása a régió gazdasági szerkezetéhez. Ez az igazodás azonban itt markánsabb, melynek magyarázó tényezője az itt élő lakosságnak az ország többi jövedelméhez képest kiugró jövedelmi viszonyaiban keresendő. A fizetőképes kereslet által megtettesített, főként az egyéb képzések területén megjelenő képzési kínálati diverzifikáció mind az országos, mind a többi régióhoz képest más dimenziót jelent.

A Közép-dunántúli régió összefoglaló értékelésekor meg kell említeni, hogy ebben a régióban mind a szervezetek eloszlása, mind az általuk kínált képzési programok, mind a kínált képzési programok szerkezeti formák szerinti megoszlása szinte teljesen követi az országos adatsort. Elmondható, hogy ez a régió maga az „átlag”, különösebb igazodás sem az itt élő lakosság jövedelmi helyzetéhez nem mutatható ki, sem az átalakult iparszerkezet speciális igényei nem rajzolódnak ki a felmérésből.

A Nyugat-dunántúli régióról az összesítő elemzésben azt kell kiemelnünk, hogy némi, nem tendenciaszerű eltérés mutatkozik ugyan az országos adatokhoz képest, de ez messze nem teszi egyedivé az itteni helyzetet. Két sajátosság emelhető ki:

- egyrészt, megfigyelhető, hogy a régió iparosultságának megfelelően, a műszaki-ipari képzések aránya az országos átlaghoz képest jelentősebb, de a nagyságrend nem tart lépést az iparosodottság fokával. Másrészt, ezeknek a képzéseknek is a zöme a közösségi szektor által kínált.
- a másik alapvető regionális sajátosság, hogy a közösségi, állami-önkormányzati akkreditált szervezetek szerepvállalása jelentősebb, mint máshol.

A Dél-dunántúli régió akkreditált felnőttképzési szervezeteinek összesített vizsgálatakor megállapítható, hogy a korlátolt felelősségű társaságok szerepe gyökeresen eltér az országos átlaghoz, és a többi régióban mutatotthoz képest. Ettől eltekintve azonban a régióra semmilyen sajátosság nem mondható el, a gazdasági szerkezet struktúrája itt sem tükröződik vissza a felnőttképzési szerkezetben.

A regionális vizsgálat élesen rávilágított arra a tényre, hogy az akkreditált, azaz a felnőttképzésben jelentős szerepet játszó szervezetek képzési kínálata egyrészt nem képezi le az ország gazdasági helyzetére vonatkozó, a fejlődést elősegítő szükségleteket, másrészt, talán logikus következményként, nincs igazán markáns regionális különbség sem ebben a szituációban. Olyannyira nincs, hogy két régióról, a közép-dunántúli, valamint a dél-dunántúli meg is lehetett állapítani, hogy gyakorlatilag semmiben sem különbözik az országos átlagtól.

Amennyi, szignifikánsabbnak bizonyuló, de az összképen mindazonáltal nem sokat változtató *regionális sajátosság* megfigyelhető, az a következő két pontban ragadható meg:

bizonyítható kapcsolat van a felnőttképzési szervezetek szervezeti formáinak alakulása és az adott régió jövedelmi viszonyai között. A nagyobb jövedelmű régiókban, elsődlegesen a kiugró jövedelmű közép-magyarországi régióban, az országos adatokhoz képest jobban reprezentáltak az elsősorban korlátolt felelősségű társaságokban megjelenő magánszervezetek, míg az alacsonyabb jövedelmű régiókban a közösségi felnőttképzési szervezetek képviselője jelentősebb az országos átlagértékeknél.

A jobban iparosodott régiókban, elsődlegesen a nyugat-dunántúli, valamint az észak-magyarországi régióban megfigyelhető a műszaki-ipari tartalmú felnőttképzési programok nagyobb aránya a képzési szerkezetben belül, de ez az arány egyrészt elmarad az iparnak ezekben a régiókban játszott szerepétől, másrészt, a képzéseket kínáló nagy zöme állami-önkormányzati szervezet, amely feltételezi, hogy a kínált képzési programok gyakorlatilag a szakképzési programok felnőttképzési piacra vitelét jelentik.

Megállapíthatjuk, hogy a gazdasági és a felnőttképzési teljesítményt összehasonlítva, a vizsgálatba vont, akkreditált felnőttképzési szervezetek legalább *kettős szerkezeti* gonddal küzdenek:

- egyrészt, nem képesek teljesíteni, és különösen a magánszervezeteknek nem is érdekük a jelenlegi struktúrában a gazdasági szerkezet szükségleteinek a kielégítése.
- megfordítva is igaz a probléma: a gazdaság szereplői nem képesek kihatni a felnőttképzési szervezetek kínálatára.

Az akkreditációs folyamatot vizsgálva megállapítható, még a sikeres akkreditáción túlesett szervezetek körében is megjelenik némi elégedetlenség, amely elsődlegesen az akkreditációs folyamatra irányul.

Az akkreditációs folyamattal szembeni elégedetlenség értékét a *szakértőkkel szembeni* adat követi, ahol két *dimenziót* kell kiemelnünk:

- a szakértői munka *magatartási moráljának* emelését, valamint
- a szakértői munka *szakmai színvonalának* emelését.

A *szervezeti formák mélyebb elemzésekor* megállapíthattunk két, markánsan kirajzolódó folyamatot:

- egyik oldalról, az egyébként is jelentős hagyományokkal rendelkező felnőttképzők, elsősorban az állami-önkormányzati fenntartású, valamint az egyesületi szervezetek sokkal könnyebben vették az akadályokat, ami a rutinnak, a kialakult szervezetnek, adminisztrációs tevékenységnek köszönhető.
- másik oldalról viszont, a legkisebbeknek, a betéti társaságoknak minőségében nehezebb feladatot jelentett az elégedettségi adatok alapján az akkreditáció megszerzése.

Kis szervezetben, gyakran igaz szervezet nélkül, adminisztrációs szakértelem híján még a sikeres, tehát akkreditált szervezetek egyötöde számára is inkább túske maradt az akkreditációból emlékként, amin a jövőben változtatni illik.